

PE YAMA Kurd

Hejmar 72 | 20.01.2006

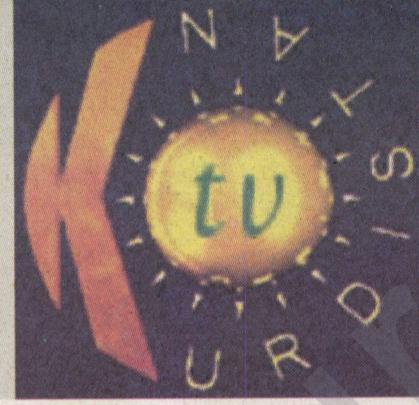
Kurdish weekly newspaper

Berpirsyarê beşê pêwendîyan
li derveyî welat yê PDK-Iran
Xusro Abdullahî:

Cara yekê li Mahabadê
gelê Kurd his kir ku li
welatê xwe dijî

Rûpel 5

Kurdistan Tv 8
saliya xwe
li studyoya
Ewropa pîroz kir

Rûpel 7

Kurd yekgirtina herdu
hikûmetan bi şahîyan
pîroz dîkin

Rûpel 6

PDK-Bakur û PSK
yekgirtina herdu
hikûmetan pîroz kirin
Rûpel 10

Rêxistinanî kurdistan
teror minaqaşa kerd
Rûpel 15

Şeva Kurdi jîbo
salvegera
Komara Kurdistan

Tarîx: 21.01.2006, Seat: 17,00
Karolinenplatz 9, Darmstadtê

D 1.50 EUR, A 1.70 EUR, B 1.70 EUR, NL 1.70 EUR, CH 2.60 SFR
LUX 1.70 EUR, 11.70 EUR, S 19.00 SKR, DK 14.00 DKR,
N 16.00 NOK, GB 1.10 £, GR 1,70 EUR

Ala Komara yekem li Hewlêrê li ba dibe

■ Qazî Mihemed: "Tu nikarî bêrêziyê li ala Kurdistanê bikî, ji ber ku min ew ala spartiyê destê kesekî ku wê her berz bihêle û ew jî Mele Mistefayê Barzanî ye"

■ 60 saliya Komara Kurdistan ya yekem de hikûmeta yekgirtî li Kurdistanê Azad ûlan dibe

Qazî Muhamet û Mele Mistefa Barzanî

Endamê Serokatiya PDK-Bakur Rojhat Amedî:

Ya dilê me, pêkanîna
tevgerek berfireh, plûralîst,
modern, Kurdewar
û Kurdistanî ye

Rûpel 8-9

Ewrûpa projeya
"Europolis" qebül kir

PK - Li Paytexta Aûstûrya Viyanayê civîna Wezîrên Edalet û Karê Hundur yên Yekitiya Ewrûpa bi dawî hat. Di civinê de bîryara damezirandina Europolis hat dayin.

Wezîrê Karê Hundur yê Aûstûryayê Lisee Prokop jibo rojnamevanan diyar kir ku wan di civina dawî de di derbarê wezîfe û erkên saziya polisê Ewrûpa "Europolis" de gotûbêj kirine û li hev kirine ku jibo parastina ewlekariya hundurîn û sînorêni Ewrûpa, di nav sînorêni welatên endamên YE de berpirsyariya operasyonan bidin Europolis.

Prokop got, "em hêvi dîkin ku di pêvajoya serokatiya Aûstûryayê ya demî de vê peymanê têxîn jiyanê".

Gêrik hevdû perwerde dîkin

PK - Lékolînê ku ev du sal in ji aliye Zanîngeha Brîstol ve li Britaniya têkirin, eşkere kir ku gêrik hevdû fêriyên lêgerîna li xwarinê dîkin.

Gêrik di rewseke wiha de didin dû mamosteyên xwe yên ku ji berê de çavkaniya xwarinê dîtine. Gêrikên ku êdi carekê fêri vê riyê dibin, cara duymen bê mamoste ji riya xwe dibinin. Rêvebirê lékolînê Prof. Nigel Franks di Kovara Natere de dibêje, "Gava mamoste rê nişan dide bi yên du xwe re navberê venake. Wexta navbera wan vedibe, disekine. 4 cara meşa xwe hêdi dîke û rê jiberi yên dû xwe dîke."

Kêm kalorî bistîne û temenê xwe 15 salan dirêjtir bike

PK - Li gora encamê lékolîneke pisporêni Zanîngeha Washingtonê, diyeta bi kaloriya kêm, nexweşiyênil dil asteng dîke û mirov 15 salan ciwantir dîke.

Di lékolînê de 25 kesen ku temenê wan di navbera 41-54 salî de bûn, di rojê de ji 1.400î heta 2000 kalorî stendin. 25 kesen din ji grûbeke din dervî kontrolê hatin hiştin û wek herdemê jiyanâ xwe dom kirin, xwarin û vexwarin.

Di encamê de eşkere bû ku dilê endamên grûba di bin kontrolê de bûn û giranî dabûn xwarina sebze, mîwe, masî û zeyta zeytûnan, li gorî dilê yên mayîn zêdetir elastîke û mîna dilê ciwanekî 15 salî dixeble.

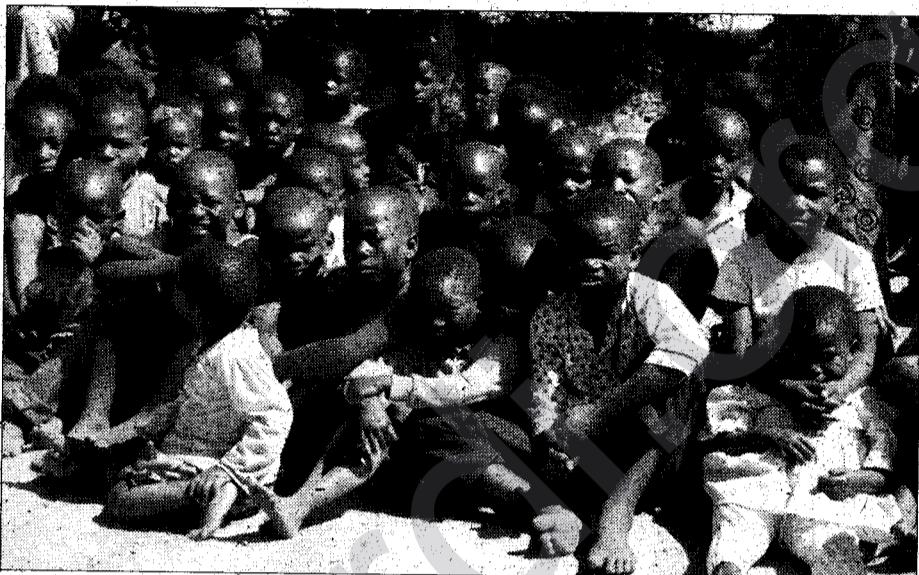
Li Afrikayê 50 milyon zarok nikarin herin xwendinê

PK - Raporeke Yekitiya Afrikayê, ya di derbarê perwerdeyiya 10 salên dawî de diyar dike ku li wê parzemînê 50 milyon zarok jiber sedemên cûr bi cûr naçin dibistanê.

Rapora ku di konferansekê de jibo Wezîrên Perwerde yê welatên Afrikayê hatiye pêşkêskirin, zêdebûna nifûsê, koçkirina xebatkarêna kalifiye, kembûna derfetêni abori û xemsariya hikûmetan weke sedemên neçûyîna zarokan ya dibistanê nişan dide.

Rapor di konferansa li paytexta Ethiopia Addis Ababa de hat xwendin û têde hat gotin ku di salên 1990î de li Afrika jibo perwerdeyiya mirovki 45 dollar dihat xerckirin, lê ev hejmâr di salên 2002 û 2003an de daketiye radeya 20-25 dolaran.

Li gora raporê hin welat ji sedî 3yê hatina xwe ya millî û ji sedî 12an kêmtrî ji butçeya xwe jibo perwerdekirinê vediqetînin. Bi vî hesabî Afrika wê nikariba li gora ku dixwest di sala 2015an de perwerdeya sereke bê pere pêşkêş bike.

Wezîrê Perwerdeyê yê Afrika Başûr Naledî Pandor di konferansede axafînîk kir ú got: "Jibo xwegihandina armanca sala 2015an divê welatên Afrika bi kêmânî ji sedî 6ê hatina xwe ya millî û ji sedî 25ê butçeya xwe jibo perwerdeki-

rinê xerc bikin.

Wezîrê Perwerdeya millî yê Cezayirê Ebubekir Benbouzid jî di ahaftina xwe de ji wan dewletên ku alikariya Afrikayê dîkin bêtir piştgiri daxwaz kir.

Taywanê berazê fosforî jî çêkir

PK - Zanyarên Taywanî berazên ku di tarîiyê de kesk biriqinîn çêkirin. Li Zanîngeha Taywanî ya Netewî, zanyaran derziya protîna fosfora kesk li embriyo-

na berazan xistin û sê heb berazên nêr yê fosforî çêkirin.

Eynî Zanîngehê berê jî cara yekem masiyên ku di tarîiyê de dibiriqinîn çêkiribûn.

Bi proteineke ku ji pişemasî hatiye bidestixtin ne bi tenê çermê berazan lê belê hemû organên wan yên hundur ji dibin keskê fosfori.

Çinê nêta xwe xerab kir...

PK - Çinê vê carê ji çavê xwe berda bazara otomotîva Ewrûpa. Firmeyeke Çinî ya bi navê Innovatec International sert û mercen trafik û parkkirina otomobilan li Ewrûpa berçav kir û texsiyek jibo du kesan çêkir.

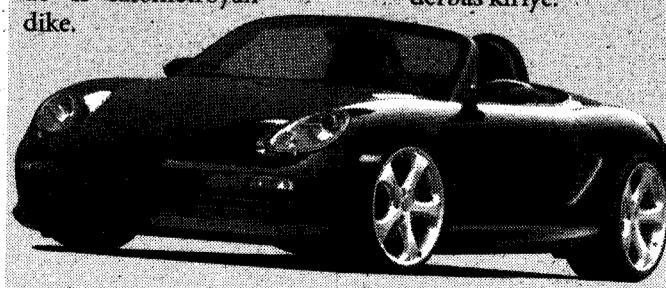
Texsiya ku navê Mycar lê hat kirin bi direjaviya xwe 2.570 milimetre (mm) û bi bilindiya xwe ji tenê 1.500 mm ye. Mycar di seetekê de 45 kilometroyan dîke.

Firma bi nête ku bi vê otomobila xwe têkeve bazara Almanya, Fransa û İtaliya.

Erebeyek weha di bazara Ewrûpa de di navbera 8.500 û 12 hezar Euro de tê firotin.

Buhayê Mycar tenê 6 hezar Euro ne.

Ji aliye Bankeya navendi ya Çinê, Bankeya Gel ve hat ragihand lû rezerva dovitê Çinê li gora par ji sedî 34.3 zede bûye û 818 milyar dollar derbas kiriye.

Li Bûlgaristanê, nîvê zarokan ji pêwendiyêner derveyî zewacê ne

PK - Wezîra Siyaseta Civakî Emiliya Maslarova eskere kir ku li Bûlgaristanê nêzîkî nîvê zarokan ji pêwendiyêner derveyî zewacê tên dînyayê. Maslarova ragihand ku 15 salan berê nîsbeta zarokan ku bê zewac dihatin dînyayê ji sedî 12.4 bû û iro ev reqem gihişteye ji sedî 48.7.

Maslarova di civîneke bi

navê Krîza Demografîk de got: "Hejmara zewacê kêm dibe. Gelek mirov ji xwe re hildibijérin ku bê zewaca resmî bi hevdû re bijin. Hevdûberdan ji zêde dibe."

İstatistik diyar dîke ku li Bûlgaristanê nîsbeta hevdûberdanê li bajaran geleki zêdetir e.

Fatma bû qurbana xizaniyê

Fatma Ozcana 16 salû ya ku bi sewba cıvikan mir, jiber tırsa deynê nexweşxaneyê, di dema xwe de nehat dermankirin û jiyana xwe ji dest da. Bavê Fatmayê, Mehmet Emîn Ozcan da zanîn ku wî fatma ji ber deynê nexweşxaneyê yê berî 8 salan ji tırsa re nebiriye nexweşxanê û ev tırs bûye sedema mirina keçikê.

can (43) li Nêxweşxaneyâ Erzerûmê ya Numune derman kiriye û wî jiber xizaniyê deynê nexweşxanê nedaye. Piştî ku ew ji nexweşxanê derketine, xanima wî jiyana xwe ji dest daye û jibo dayina deynê nexweşxaneyê senedek bi wî dane mohrkirin û jê xwestine ku ew deynê wan bide. Lî jiber ku ew debara xwe

bi himaliyê dike, wî deyn nedane û jiber tırsa wan deyanan careke din neçûye nexweşxanê.

Ew deyn bûn sedema mirina Fatma

Fatma Ozcan piştî ku qazén malê ji hewşê dibe axur, nexweş dikeve. Wê berî 2-3 rojan jî mirîkên nexweş serjekiribûn û kiribû şiv. Piştî ku ew ji taqet dikeve, wê dibin nexweşxaneyâ Bazidê. Ji wir jî radikin nexweşxaneyâ Wanê, lê ji ber ku ew bi derengî birine nexweşxanê, dermankirinê encamên baş nedane û Fatma jiyana xwe ji dest daye.

PK (Navenda Nûçeyam) - Mehmet Emîn Ozcan (43) berî 8 salan jîna xwe ya nexweşa gurçikan Cemile Oz-

Keçeve Batmanî xwe kuşt

PK - Li Batmanê keçeve din jî di encama alozîyên malbatî û cıvakan de dawî li jiyana xwe anî.

Li gora agahdariyan, li Batmanê li kolana hejmar 1316 keçeve bi navê N.Ş (14) xwe bi zikê xanî ve darda kiriye û dawî li jiyana xwe anî.

Cenazeyê vê keça ciwan ji otospiyê rakirin nexweşxaneyâ Batmanê ya dewletê û polisan di derbarê sedemân bûyerê de dest bi lêkolîn û lêpirsinê kirin. N.Ş li dibistana seretayî ya Petrol Ofisi xuleya 7an dixwend.

Tê zanîn ku beriya demekê Rêxistina Jinan Ka-Mer, li Amedê lêkolînek kiribû û di encama lêkolînê de pê hisiya bûn ku gelek malbat keçen xwe yê ku tûşî pirsgirêkeke nâmûsê bûne neçar dihêlin ku dawiyê li jiyana xwe bînîn. Jiber ku cezeyê kuştina jinan ya jiber sedemân namûsê zêde bûye, malbat naxwazin xwe têxin bin wî barî û zorê li keçan dikin ku ew bîdestê xwe dawî li jiyana xwe bînîn.

Nexweşê diyalîzê li hêviya alîkariyê ye

PK - Li qeza Sogut ya Bilecûkê mirovîk navser yê bi navê Ahmet Ozdemir (74) jiber nexweşîya xwe ya gurçikan doza alîkariyê li xêrxwazan dike.

Ahmet Ozdemir di heftiyê de 3 rojan bi diyalîzê ve tê girêdan û jibo vê yekê neçare ku ji gundê Çaltî yê girêdayî Sogut biçe Bilecûkê. Ahmet Ozdemir liser rewşa xwe wiha diaxive, "Ev çar salin ku ez neçar im heftiyê 3 rojan bi diyalîzê ve bêm girêdan. Ez bi zorê liser piyan radiwestim. Ji gundê min tirimbêl naçin Bilecûkê. Jiber vê yekê ez bi teksiyê diçim û têm. Riya min 104 kilometroyan dirêje û 100 milyon lire dike, lê jiber ku dilê teksîvanan bi min

dişewite, ew 30 milyonî ji min werdigrin. Ez hinek caran nikarim van pereyan pêde bikim. Cîranê min di navâ xwe de kom dikin û min dişinin nexweşxanê. Ez li hêviya alîkariya rayedara me".

Êdî ew dikare derkeve navâ xelkê

PK - Li Ruhayê, qeza Swêregê berî niha bi demekê xanima bi navê Guler Ayaz serî li polisan dabû û diyar kiribû ku pozê wê ji aliye zilamê wê ve hatiye birîn.

Piştî ku bûyer di çapemeniyê de belav bû, qeymeqamê Swêregê destê alîkariyê dirêjî Guler Ayaz kir. Her wiha ji televizyonike taybetî ji amadekarên bernameyeke liser ji

nan, li Guler xanîmê geriyan û soza alîkariyê dane wê. Di encama alîkariyê de Guler Ayaz li Stenbolê li Nexweşxaneyâ Numu- ne, ji aliye beşa cerahiya plastik ve hat emeliyat-kirin. Guler xanîma dayika 7 zarokan êdi dikare bi serbestî derkeve navâ xelkê.

Panorama

Dilbixwîn Dara

Kê gotiye mîr nagirîn!

Giriyê mîrân bêhtir bi şewat e.

Min gelek caran giriyê diya xwe dîtibû û ez pir pê neşiyabûm, lê dema ku min cara yekemin dît bavê min digirti, nizanîm ci hate serê min, weke ku dinya bi ser serê min de hatibe xwarê... baş nayê bîra min, belki ji ew cara yekemin bû ku min giriyê mîrekî didit, hem ji ew mîr bavê min bû. Sal 1990 bû, min xatirê xwe ji mal dixwest û berê xwe dida rojîn tarî yîn penaberiyê, di hewşâ mala me de nas û dost û ciran kom bûbûn, qijewîja zarokan dihat, jinan şîn digerandin, "cûn heye veger tune ye... riya xurbetê bêveger e..." her kesî di dilê xwe de digot.

Dema ku min xwest destê bavê xwe ramûsim, xwe ranegirt, piştâ xwe da min û ji nava me bi dûr ket, xwe xiste odayekê, ez li pey cûm, min dît mîna zarokeki serê xwe xistîye ber xwe û bi hiske hisk digir...

Duh dema ku em çâne serxwesiya apê Yaşar Kaya ji bo xwekuştina birayê wî, hêstirêni di çavêni wî de ez sazde salan paşve vegerandim û giriyê bavê min anî bîra min.

Li vê penaberiyê her yek ji me bûye qurbanê bûyer û serpêhatiyekê.

Piranîya me penaber jî ber zilm û zora dewletên dagîrker reviyan e, bi hezaran kilometran ji welat, ji nas û dosten xwe dûr in.

Hinek ji me dê dimirin, hinek ji me bîra, xwîş... hinek ji me ap, pisman, ciran, heval dost dimirin... tiştek ji dest me nayê, em nikarin bi cenazeyê wan re ji bimeşin. Em nikarin besdari şîna wan ji bibin û cara dawiyê li wan binérin.

Vaa rojîn li xurbetê, rojîn xerab, rojîn reş û tarî ci anîne serê me!

Em perişan û bêtaqet avêtine dera hanê. Ji xwe re bifikire, bîne bîra xwe, tu nikarı tevlî veşartina miriyekî xwe ji bîbi, tu di şahiya zewaca birayekî xwe de nikarı di govendê de cih bigirti... tu nikarı li kèleka xwîşka xwe bî di roja xwezginiyê de... ne ji dikari di şefâqa biharekê de bayekî hênik bêhn biki, tu li vir, li vî cihê ku em niha bi hev re lê dijin, qet ji ne tişteki.

De bêje tu çiyî?

Em ji xwe re xewnan dibînin.

Rastiyêni me bûne xewn... me ji xwe re bi derewan qesr û qonax ava kirine, vê penaberiyê pişt li me şikandiye, lê dema ku yek ji welat ji me dipirse: "Çawa yî, çawa derbas dibe..." em xwe dîk dikin û pêl hemû hesten xwe dikin û dibêjin: "Kêfâ me ye..."

"Dinyayeke bi derewan e" pêşiyen me gotine.

Wê rojê ez ji xwe re fikirim, mirov çiqas tê guhertin, di rojîn despêka penaberîya min de, min nikaribû razêm, şeveke min bê xewn derbas nedibû, min her şev bav û diya xwe, xwîş û birayen xwe, hevalen xwe, dosten xwe, kolan û listikên zaroktiya xwe, di xewnen xwe de diditîn. Gelek caran min xwêdandayı xwe ji nava nivînan davet...

Vê penaberiyê em pûç kirine, lê haya me ji me tune ye.

Bawer bikin, eger ne ji'nivisandinê be, wê mirov dîn bibe.

Cemal Batun

Kurdistan "tv"

Ve hefteyé Kurdistan tv hestemin sala xwe dagirt. Weki dezgehek ragihandiné ya Kurd: weki televizyonek satellit ku karî xwe bigihiné mala Kurdan li her çar perçeyén Kurdistanê û mala Kurden li derveyi welêt, bi tevayıya këmasyen xwe ve ji, carek din mirov dive hesten xwe yên pirozbahiyé bigihine-Kurdistan tv.

Medya, rojnamevanî, dezgehîn ragihandiné rolek gelek giring di organizekirin û pêşxistina civati de diltzin. Li welatên demokrat ku mafê raman, mafê mirov têna parastin-medya bingehek esasi ya gesbuna demokrasiye û xwendî kontrolek berçav a desthilatê ye... Ger medya vê erk a xwe bikar neyine-ew astengen gelek xerab di reya pêşketina civati de derdixe.

Nîha em werin ser rastiya Dewleta Federe ya Kurdistanâ Iraqê û ser rastiya Kurdistan "tv": bê çend funksyonen xwe weki dezgehek medyatik û rojnamevanî lidar dixe(!)...

Ya yekem û heri giring ev e ku ji Kurdistan tv re, televizyonek modern-hevdem-lêkoler-siroveger-nûçegihan-enformativ-dokumenter-kontrolgir û gelek/gelek funksyonen din ji ne mumkin e bêtin gotin. Ango ji dervi navê xwe ku wêjeya televizyonê pê ve ye, Kurdistan tv ne televizyonek ku funksyonê televizyonê lidar dixê ye. Ango Kurdistan tv di maneya rojnamegeriya lêkoler, enformativ, kontrolgir a desthilatê de: ne televizyon e! Dibe ku ev gotin gelek hişk û dijwar bêtin ditin, lê mixabin rastiya Kurdistan tv ev e!

Ji destpêka sala 90an a dawiya sedsala berê heta iro: Kurdistanâ Iraqê, Iraq û derdora Kurdistanâ Iraqê di navenda heri giring a siyasi-enformativ a cihanê de cih digire. Televizyon, Radyo û Rojnameyen cihanî bi çar çavan bala xwe dan e vê navendê. Gubê dînyayê li herêmê ye. Rojnamegeriya xwedî berpîrsiyari vê rastiyê dizane: peyamnerek-dû yan ji grubek wan her li herêmê ye. Temâse bikin: CNN, BBC, Al-Cezire, Sky News, Fox... û bi dehê din televizyon nûçeyen heri balkes ji herêmê digihinîn cihanê...

Di Kurdistan "tv" de, ez hejmara wan nizanim, lê tê gotin ku bi seden kesan kar dîkin... Bi seden kesen rojnamevan di herêma heri giring a siyasi/enformativ di cihanê de.. rojeket tenê ji karti nûçeyek Kurdistan tv ku pêwist e dezgeha ragihandiné ya heri bîhêz be; ji ber ku li herêmê bi xwe ye û navendek heri bîhêz a coxrafayê ye... di medyaya cihanî de cih bigire û dînyâ bêje: va televizyon Kurdistan: ji Kurdistan û Iraqê ve ev nûçê gîhand raya giştî ya cihanî. Berevajîl.. Kurdistan tv bi xwe nûçeyen televizyonen din li ser Iraqê û Kurdistanâ Iraqê belav dike (!) Ecêbek weha li dînyayê nehatiye ditin: xelkê din bi yek kesi li ser te programan çebikin û tu bi navê bi sedan rojnamevanan û pistgiriyek bîhêz a mezintirin Partiya herêmê-nikarîbe bibe çavkani-xelk çavkaniya herêmê bikin(!) Û tu nûçeyen wan li ser xwe belav bike (!) Ci rojnamegeri (?)...

Kurdistan tv, weki nimuneyek gelek baş e; bê programen tv çawa neyên çekirin! Di bernameyen muzikê ku ji % 70-80 û bê plankirinek, naveroka tevayıya televizyonê ne... di navbeyna rêvîbiye programen û temâsevanan de, di navbeyna 2-3 deqiqeyan de bi dehê caran gotina "spasiyan" tene gotin. Spas û her spas û zor spas!...

Heta niha di danûstandinê min li gel xebatkarê Kurdistan tv de tu caran min famnekir: ev bernameyen muzikê û diyalogên bê mana: ci funksyonek rojnamegeri: ya enformativ, ya kontrolgiriya/desthilati, ya pirsgirekîn civati...dilizin!

Katastrofek/trajedyek mezin ji bo rojnamegeriya weliteki ye, ger desthilat bi xwe ji medyayê re bêje: Em rica dîkin bi erk a xwe ya rojnamegeri rabin! Weki em zanîn; Serokê Kurdistanê Birêz Barzanî di civina xwe li gel rojnamevanen Kurdistan li Kurdistanâ Iraqê de: vê daxwaziyê tîne zimên. Weki min di malpera Nefel de xwendî, berpîrsê giştî yê Kurdistan tv ku bi xwe ev heş sad in nikarî strukturek zanîstî, rojnamegeri li Kurdistan tv bike, niha dibêje: wele em ji niha û pê de, dê bi funksyonen rojnamegeriya kontrolgir rabin!

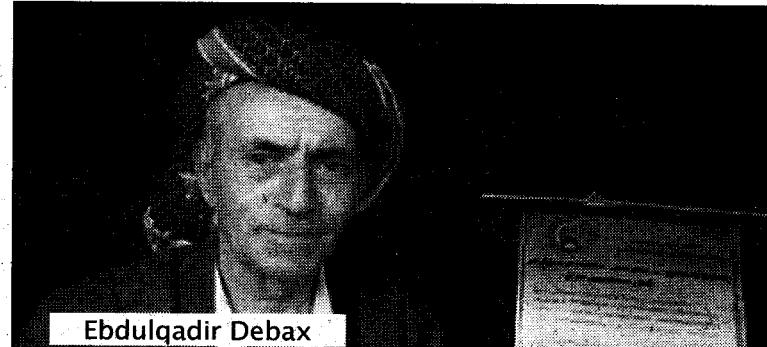
Ez ji bêjîm: wele keka; ez bi xwe bawer nakim.

Ji bo Kurdistan tv: reorganizasyonek divê: reorganizasyonek hevdem a rojnamegeriya rasteqin... Ne ya bi gotinan!...

Ez vê ji bêjîm: li ser këmasyen Kurdistan tv hin gelek dikare bête gotin/nîvisandin, lê weki xuya dike: cihê quncika me têre na...

cbatun@yahoo.se

Ala Komara yekem li Hewlêrê li ba dibe

Ebdulqadir Debax

Eli Qazi

Berî niha bi 60 salî, di 22ê meha Çileya Paşîna sala 1946an de bi alikariya Sowyetî, li Meydana Çarçirayê Komara Kurdistanê hat ilankirin û Qazi Mihemed, di wateya modern de wek yekem serokê dewleta Kurd hat hilbijartin. Di 11ê meha Sibatê de Qazi Mihemed, bi serokwezîriya Hecî Baba Şêx kabîneya hikûmeta Kurdistanê ku ji 14 weziran pêkdihat ilankir.

Di meha Çileya Pêşin de pişti ku Sowyetî xwe ji herêmê kişand, Iranê berê erîş bir ser Azerbaycanê û piştre berê xwe da Kurdistanê û herdû komar ji hilweşandin. Di 17ê Çileya Pêşin 1946an de Mehabat ket bin destê hêzên Iranê û bi awayekî fermî dawî li Komara Kurdistanê hat.

Di 30ê Adara sala 1947an de seet 6ê sibehê Qazi Mihemed, kurmamê wî Seyîf Qazi û birayê wî Sadî Qazi li Meydana Çarçiraya Mehabadê, li ciyê ku Komara Kurdistan hatibû ilan kirin, hatin sêdarkirin. Bi dagirkirina Kurdistanê re çapemeniya Kurdi hat qedexekirin û agir berdan hemû pir-tûken Kurdi yên ku bidest xistin.

Generalê Artêsa Komara Kurdistanê, Mele Mistefa Barzanî teslimî hêzên Iranî nebû. Alaya Kurdi ji Qazi Mihemed wergirt û bi xwesteka Serokkomar bê ku şer bike û bibe sebebê xwinrijandînê li Mehabadê, bi hêzê xwe re berê xwe da ciyayen Kurdistanê...

Piştî 45 salan li başûrê Kurdistanê dewleteke ku ev 14 sal in ji dagirkiran hatiye paqjkirin û roj bi roj çetir şewqa xwe dide 40 milyon Kurd, hat damezirandin û ala Komara Kurdistanê li ser çiya nemir hatin rojhilat û di damezirandin û birêvebirina Komara Kurdistanê de cî girtin. Wê demê Mele Mistefa Barzanî şerê dewleta Iraqê dikir û di encama wî şerî de ew tevî xelkê xwe derbasî rojhilat bû. Lê Komara Kurdistan ji dewleta Iraqê netirsiya û pêşwaziya wan kir. Ne bi tenê pêşwazî kirin, di heman demê de Pêşewayê rehmeti di dema ilankirina komarê de Mele Mistefa Barzanî ji herkesi bêtir nêzîk xwe kir û ev yek di wêneyan de ji diyar e".

Li ser pirsa ku Pêşewa Qazi Mihemed ala Kurdistanê radestî Mele Mistefa Barzanî kiriye ji Eli Qazi wiha axivî: "Li Iranê ev babet di pirtûkekê de gelekî vekirî hatiye nîvisin. Dema ku di dadgehê de rayedarek ala Kurdistanê tîne û dixe bin lingên xwe, Mérhûmê Pêşewa Eli Qazi wiha dest bi gotinên xwe kir, "Ez dixwazim beri hertiştî 60 saliya damezirandinâ Komara Kurdistanê li kurdên

herçar besen Kurdistanê piroz bikim. Pêkhatina wê komarê, di dîroka Kurdistanê de bûyereke bê nimûne ye. Yekem car bû ku komarek bi navê Komara Kurdistan dihat damezirandin".

Di derbarê pêvajoya damezirandinâ komarê û kamîlbûna mercen damezirandin de Eli Qazi dide zanîn ku Komara Kurdistan ne bi alikariya Sowyetî, lê bi daxwaza kurdan hatiye ilankirin. Li gora azaftina Eli Qazi, Sowyetî nedixwest ku Kurd ji Komara Azerbaycanê cuda bibin û komareke serbixwe ava bikin. Lê Kurd guh nadin vê yekê û ew di roja 17.12.1945an de ala Kurdistanê li ser temamê dam û dezgehîn dêwleti bilind dîkin.

Li ser navê komarê ji Eli Qazi nerazibûna xwe tîne ziman û dibêje, "Komar ne Komara Mehabadê ye. Navê wê Komara Kurdistanê ye û ev li ser gelek dokumenten wê demê tomarkiriye. Ji bo Wezareta Ferhengê wiha hatiye nîvisin, "Wezareti Ferhengi Cîmhûrî Kurdistan". Wêne ji li cem min hene, hûn dikarin çap ji bikin".

Li ser besdarbûna kurdên ji besen din yên Kurdistanê ji bo vê bûyera dîroki, Kurê Reş dibêje, "Bi taybeti ji başûrê Kurdistanê, xelkeki pir bi serokatiya Mele Mistefayê nemir hatin rojhilat û di damezirandin û birêvebirina Komara Kurdistanê de cî girtin. Wê demê Mele Mistefa Barzanî şerê dewleta Iraqê dikir û di encama wî şerî de ew tevî xelkê xwe derbasî rojhilat bû. Lê Komara Kurdistan ji dewleta Iraqê netirsiya û pêşwaziya wan kir. Ne bi tenê pêşwazî kirin, di heman demê de Pêşewayê rehmeti di dema ilankirina komarê de Mele Mistefa Barzanî ji herkesi bêtir nêzîk xwe kir û ev yek di wêneyan de ji diyar e".

Li ser pirsa ku Pêşewa Qazi Mihemed ala Kurdistanê radestî Mele Mistefa Barzanî kiriye ji Eli Qazi wiha axivî: "Li Iranê ev babet di pirtûkekê de gelekî vekirî hatiye nîvisin. Dema ku di dadgehê de rayedarek ala Kurdistanê tîne û dixe bin lingên xwe, Mérhûmê Pêşewa Eli Qazi wiha dest bi gotinên xwe kir, "Ez dixwazim beri hertiştî 60 saliya damezirandinâ Komara Kurdistanê li kurdên

destê kesekî ku wê her berz bihêle û ew ji Mele Mistefayê Barzanî ye". Ew al niha li cem Kak Mesûd Barzanî ye".

Weke gotina dawî ji Eli Qazi ji temamê serok û rîber û gelê Kurd daxwaz dike ku roja damezirandinâ Komara Kurdistan, bikin rojekê mili û her sal were piroz kirin.

Her wiha rojnameya me bî bondaya salvegera wê bûyera dîroki xwe gîhand kevintirin endamê PDK-Îran Ebdulqadir Debax ku berê endamê Komeleya J.K bûye û peyama wî wergirt.

Ebdulqadir Debax bi vî awahî 60 saliya Komara Kurdistanê piroz kir, "Di serî de li gel pêşkêşkirina pirozbahiyen cejin û bîranîna damezirandinâ yekemîn Komara Kurdistanê, ez jîbo neteweysa Kurd serketin, gîhiştina armanca û jîbo niştimanê xwe yê xweştîvî rizgarî û azadiyê ji Xwendayê Yezdan dixwazim".

Debax, peyama xwe wiha anî ziman, "Iro dîrokê erkeke giran xistiye ser mil û wijdana hemû mirovên Kurd. Pêwîste hemû jin, mîr, pîr û lawê rûniştanê Kurdistanê bi zimanekî xurt derdê êş, bêbesbûn û êxsîriya neteweysa Kurd bigihinîn Serokkomar, Serokwezir û desthilatdarên welatê xwe. Pêwîste hewara xwe bigihinîn ber deriyê Yekîtiya Welatên Ewru-pa û Yekîtiya Welatên Cihanê.

Divê em ji wan re bibêjin, werin ey desthilatdarên dînyayê karnameya wê yek saliya Komara Kurdistan temaşe bikin, ji alyîe dadwerî, demokratî, aza-diya jinan, perwerde û hînbûn, pêşvebirina zanistê, cudadirina olê ji siyasetê, emniyet û asayıse di gişt alyîen jîyanê de, ji alyekî din ve temâseya karnameyê dewleten dagirkirê Kurdistanê ji bikin ji hemû aliyan ve. Gelo ji wê salê û ta niha, ango di van şest salan de dewleten dagirkirê Kurdistanê, bi hemû hêza xwe ya maddî û manewî, karîne emniyet, asayış û dadweriya civakî li welatên xwe û tenê li derdora xwe ji peyda bikin?

Ez hêvidarim ku neteweysa min, neteweysa eziz ya Kurd bi her şewyeke vî erkê niştimanî ku erkekî netewayetiyê wan e, cibicî bikin, da ku şad, serberz û bi azadi bijîn.

Berpirsyarê beşê pêvendiyan li derveyî welat yê PDK-Iran Xusro Abdullahî

Cara yekê li Mahabadê gelê Kurd his kir ku li welatê xwe dijî

Peyama Kurd: Emê û sali 60 saliya Komara Kurdistanê pîroz bikin. Beri 60 salan komarek me hate damezirandin. Hûn pêwendiyen Komara Mehabadê û PDK-Îranê çawa dinirxîn?

Xusro Abdullahî: Komara Mehabadê, PDK-Îran damezirand. Hin televizyon û bi taybeti ji Roj TV gava behsa Komara Mehabadê û Qadi Mihemed dike, nabêje ku Qadi Mihemed kî bû? Em hemû dizanin ku ew sekreterê PDK-Îranê bû.

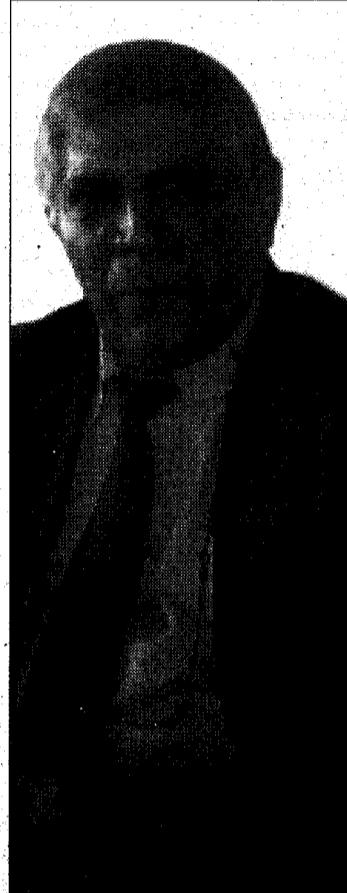
Béguman PDK-Î ji bê gel ne tiştek e. Gelê Kurd piştgiriya PDK-Î kir û Komara Kurdistanê hat damezirandin. Ji hemû perçen mayîn gelê Kurd alikariya xwe pêşkêsi Mehabadê kir. Bi taybeti divê xizmet û rola Barzaniyê mezin, Barzaniyê nemir neyê jibirkirin. Ev xizmet ne tenê jibo Kurdistanê, lê her wiha jibo azadî û demokrasiya Iranê ji bû.

Komara Kurdistanê tenê yanzdeh mehan liser piyan ma. Lê di yanzdeh mehan de tişten ku pêkanîn bi rastî ji tişten ecêb in. Di warê zimanê Kurdi de, di azadî û besdariya jinan de, di warê siyasi û civakî de di demek kurt de gavêne geleki mezin û hêja hatin avêtin.

Di diroka nêzik û modern de yekem dewleta Kurd bû. Cara yekem gelê Kurd li welatekî jiya û his kir ku ev welat welatê wî ye. Di yanzdeh mehîn rêvebiriya Kurdan de li Kurdistanê tenê mirovek hatiye kuştin. Li Iranê di eyni demê de hejmara kuştian bi hezaran e. Girtî ji her ewqas û bêtir in. Yanî Komara Kurdistanê birasti ji komarek demokratik bû.

We behsa pêşketinên jiyana civakî û jinan kir. Kijan gav hatin avêtin?

Di wê demê de ne tenê li Kurdistanê li seranserê dînyayê rewşa jinan wek ku em hemû dizanin e. Lê di roja îlankirina Komara Kurdistanê de, li meydana Çarcıra jinên Kurd ji besdar bûne. Belki li Iranê cara yekem bû ku jin bi mîran re besdari bizavek weha girseyî dibû. Di civakek kevnare de jin di tiyatroye de cihê xwe girtin.

sali di PDK-Îranê de rewşa jinan çawaye? Di program û rêvebiriya PDK-Îranê de ciyê jinan çiye?

Jiber tunebûna azadî û demokrasiyê, niha em di şerd û mercen nehînî dekar û barê xwe dimeşînin. Lewma rewşa jinan di partiya me de bi awayekî eşkere xuya nabe. Li gorî programa PDK-Îranê di hemû warên jîyanê de wekheviya jin û mîran tê parastin. Büroya partiya me li Kurdistanâ Iraqê ye û li wî bi navê Yekitiya Jinê Demokrat ya Kurdistanâ Iranê rêxistina jinê me ji heye. Rêxistina wan taybeti û ew bi xwe rêxistina xwe bi rê ve dibin. Di nav van şert û mercan de em her hewl didin ku jin ji bi qasî mîran di tevgera gelê Kurd de ciyê xwe bistin.

Di rêvebiriya Partiya we de ji jin hene?

Belê di rêvebiriya partiya me de jin hene, lê ez dikarim bêjim ku kêm in, xwezi zêdetir bûna. Lê li Kurdistanâ Iranê gelek endamên me yê jin hene û bi awayekî aktif di nava refîn partiyê de dixebeitin. Li seranserê Kurdistanê gelê Kurd di bin zilm û zordariya dewletê dagirker de ye, lê li Iranê rewş ji her derê dijwartir e. Niha bi sedan kes di zindanan de ne û jibo Komara İslâmî lêdan û işkencelerin kirareke ji rîzê ye, bi taybeti ji lisler Kurdan. Ev hemû dibe sebebku ne tenê jinê Kurd, her weha mîren Kurd ji nikaribin xebata

xwe eşkere bikin.

Komara Mehabadê ya Kurdistan di nav 11 mehan de hat damezirandin û rûxandin, lê mohra xwe ne tenê li diroka rojhilatê Kurdistanê li dile hemû Kurdan da. PDK-Î dixwaze çawa pêşwaziya 60 saliya Komara Mehabadê bike?

Ci li Kurdistanê, ci li seranserê dînyayê li ku PDK-Îran hebe, emê bi çalakiyên cur be cur -li gorî şerd û mercen welatên ku em lê dijîn - pêşwaziya 60 saliya Komara Mehabadê bikin. Bi taybeti ji li Kurdistanâ Iranê emê bêdeng nemînin.

Niha ez karim tenê nimûneyekê bidim.. Emê li Parisê li navenda Dixtorê cihatê PDK û YNK ji di nav de bi hemû Kurden her çar perçeyan û dosten Fransi re di 22ê vê mehê de civînekê li dar bixin.

Em dikarin bêjin ku PDK-Îran bi tevayı dest ji şerê çekdarî berdaye?

Şerê çekdarî ne xwesteka me ye û tucarî me bi xwesteka xwe dest bi şerê çekdarî nekiriye. Em ne aligirîn şerê çekdarine ji. Pirsa Kurdi ne pirsek eskeri, lê pirsek siyasi ye û gava me şer kiriye ji, me ev rastî her anîne ser zîmân. Rejîma Hümeynî piştî bidestxistina iqtidarî bi demeke kurt, li diji Kurdan cihat ilan kir. Me ji jibo parastina xwe dest bi şerê çekdarî kir.

Iro herêm ne wek berê ye. Li Kurdistanâ Iraqê êdî dewletek Kurd heye. Jiber ku me nexwest ji Kurdenâ Iraqê re aloziyan çêkin, me dest ji şerê çekdarî berda. Wezîfe me hemû Kurden ji perçeyen din ew e ku ger em nikaribin alikariyê bikin, qet nebe divê em ji wan re serêşîyan çênekin û wan biparêzin.

Ji dervî şerê çekdarî, PDK-Î kijan rî û metodên têkoşînê daye ber xwe û ci dike, xwe çawa diğihîne gel?

Me şerê çekdarî red nekiriye. Ger pêwîstbe û rejîma Iranê tu riyeke din ji me re nehîle, wek şeweyek xebatê emê disa bi kar bînin. Ji dervî vê yekê gava şer hebe ji têkoşîn tenê bi vê ne bi sinor kiri ye. Karên rêxistinî, çapemenî, kulturi, siyasi û diplomatik hemû hevdû temam dîkin û çek ne di nav de hemû yê mayîn em dîkin.

Ji nav wan ji ya ku bêtir bi bandore, deng dide û dikeve her malekê Televizyon e. PDK-Î nafikire ku bibe xwedîyê televizyonêkê?

Beguman rast e. Ne bi navê partiye be ji niha hin aligirîn me di nav hewidaneke wiha de ne. Em hêvi dîkin ku di demek ne dûr de ji ewê bigîhêjin encamekê.

PDK-Îran jibo rojhilatê Kurdistanê ci dixwaze?

Di programa xwe de heta meha Tirmeha sala 2004an angò heta kongreyâ 13an me, "Demokrasi jibo Iran û otonomi jibo Kurdistan" parast.

Iro dinya guherî. Welatekî mina Sovyetî belav bû û jê bi dehan dewletên serbixwe derketin. Komarên Yûgoslavya ji hevdû veqetiyen û Kurdistanâ Iraqê ji wek xwe nema. Iran welatekî wiha de ku ji 6 mîletan pêk hatiye. Li Iranê pîrsa Kurdi tenê me eleqedar nake. Iro li Iranê federalizm bîye daxwaza van hemû gelan. Me ji programa xwe bi federasyoneke demokratik ya Kurdistanê guhert.

Kongreyek ji hemû mîleten Iranê jibo Iranek federatif pêk hat û me hemûyan di vê mijarê de li hevdû kir. Di vê hevkariye de wek Kurd ne tenê PDK-Îran, her weha KOMELA, Partiya Azadiya Kurdistanê, ciyê xwe distin.

Ne tenê li Kurdistanê, li komarên mayîn ji têkoşîna netewi her dom dike.

Iran di rewşek gelek hesas re derbas dibe. Ahmedinecad cihan daye himber xwe û her ji du rojan carekê restekê ji dînyayê re dikşîne. Erişâ Iranê tê axaftin. Bi ya we ev ihtimal heye û hûn çiqası ji vê rewşê re amade ne?

Sistema Iranê ne bi kesekî ve girêdayî ye û bi kesekî ji nayê guherandin. Xatemî xwe reformist nîşan dida û ji aliye gelek kesan ve weha dihat qebûlkirin. Rejîma Iranê di destê Rehberan de ye û gelê Iranê bi hilbijartînê sexte kê hilbijerîn ji encam her yeke, her rêvebir di çarçoveya Rehberan de mecbûre tevbîgire. Xatemî be, Ahmedinecad be an mirovekî din be, ne xwedîyê tu quđretêk ne. Ahmedinecad bi tenê rûyê Komara İslâmî venâşere. Xatemî vedişart. Ferqa herdûyan tenê ev e. Siyasetê meşandin û divê bê meşandin her yek e. Ahmedinecad vegeriya ser rî û metodên Xûmeynî.

Ahmedinecad eşkere hebûna welatekî tehdît dike. Lî êdî dînya ne ew dînya ye ku kî bixwaze çi bike û jê re bimine. Ji aliye din ve menfaatên aborî yê gelek dewletên wek Fransa, Almanya û İtalya ji bi rejîma Iranê re heye. Di holê de bi mîlyaran dolar hene.

Ev dewletana hêvi dîkin ku Iranê nerm bikin, lê bi ser ji nakevin.

Di hundir de û ji derve ve ji bi izolekirina wê roj bi roj şerd û merc dikemilin.

Baweriya me bi lêdana -Iranê nîne. Bi rastî ji ger welatên rojava bixwazin rejîma Iranê biguherin, pêwîst nîne lê bidin. Ew dikarin piştgiriya muxafeleta demokratik bikin û dawî li rejîma Rehberan bînin. Ger li Iranê piştgiriye bîbinin, qawet û quđreta muxafeletê heye ku ji bin vî barî rabe. Rejîma Iranê bi zorê li ser piyan e û gel ne pê re ye.

Li Rojhilatê Kurdistanê pêwendiyen di nav rîexistin û partiyade çawaye?

Ligel ku bi awayekî fermî di nav me de eniyek an hevgirtinek tuneye ji, pêwendiyen me baş in. PDK-Î bi hemûyan re xwedî pêwendiyen dostane ye. Lî mi-xabin pêwendiyen hemûyan bi hevdû re ne wek ku divê û bi dile me ye. Ev ji dibe asteng ku em hemû bi awayekî fireh karibin bi hevdû re bixebitin.

Di van salên dawiyê de rîexistinê Kurd xwe ne bi navên welatên dagirker, lê bi coxrafya Kurdistanê ifade dîkin. PDK-Türkiyê bû PDK-Bakur, PDK-Iraq navê Iraqê ji ser xwe rakir, PSK-Türkiyê her weha niha tenê PSK ye.. Hûn ji nafikirin ku navê Iranê ji ser partiya xwe rakin; bikin PDK-Rojhilat?

Bi avêtina navan pîrs hal nabin. Divê em rastîyan bîbinin. Tu bixwaze nexwaze perçeyê me bi Iranê ve hatiye girêdan. Ji dervî vêya, em naxwazin ji Iranê vejetin, em dixwazin bi Iranê re bimînin. Gava rastî ev be divê em xwe wek perçeyekî Iranê bîbiljartînê sexte kê hilbijerîn ji encam her yeke, her rêvebir di çarçoveya Rehberan de mecbûre tevbîgire. Xatemî be, Ahmedinecad be an mirovekî din be, ne xwedîyê tu quđretêk ne. Ahmedinecad bi tenê rûyê Komara İslâmî venâşere. Xatemî vedişart. Ferqa herdûyan tenê ev e. Siyasetê meşandin û divê bê meşandin her yek e. Ahmedinecad vegeriya ser rî û metodên Xûmeynî.

Ahmedinecad eşkere hebûna welatekî tehdît dike. Lî êdî dînya ne ew dînya ye ku kî bixwaze çi bike û jê re bimine. Ji aliye din ve menfaatên aborî yê gelek dewletên wek Fransa, Almanya û İtalya ji bi rejîma Iranê re heye. Di holê de bi mîlyaran dolar hene.

Lî iro em Kurdistanâ rojhilat perçeyek Iranê dibînin û weha ifade dîkin.

birayetî

Bayram Ayaz

Komara Kurdistanê 1946 - Dewleta Kurdistanê ya îro û duwarojek rûges

Dîrok, zencîra xelekên bûyeran e, bûyeren diltezin û yêndilşad. Dîrok, qeyda van bûyeran e.

Wek dîroka her xelkeki bindest, di dîroka me Kurdan û Kurdistanê de jî bûyeren gelekî balkêş, yêndî xweş û nexwêshene.

Sala 1946 di dîroka me de hem' salek serbilindiyê ye, hem' jî sala xemgîniyê.

Roja 22.01.1946 li rojhilate welatê me li bajarê Mahabadê Komara Kurdistanê hat ilankirin. Wek mirov di bîraninan de jî dixwîne, ew roj jibo gelê me rojek şahî û şadiyê bû. Di nîvê sedsala bîstan de gelê Kurdistanê bûbû xwedîyê dewletekê. Mixabin ev keyfxweşîya me yanzdeh mehan ajo. Dawiya salê xewna me xerab kirin, Komara Kurdistanê bi destê rejhîma Farisan bi alikariya Ingilizan û bi bêdengîya Şoreviyan hat rûxandin. Ala rengin hat danîn, General Mustefa Barzaniyê nemir ala pîroz girt û berê xwe da çiyayê Kurdistanê, cih û warê stara Kurdevariye.

Komara Kurdistanê ya 1946 an derfetek bû ku ji konjonktura dema Şerî Duyemin û Cihanê jibo gelê Kurd peyda bûbû. Artêşa sor ya Yekitiya Sovyetan daketibû nav başûre Azerbêcanê û ji wê derê jî gîha herêma rojhilate Kurdistanê. Yekitiya Sovyetan hêzên azadixwaz û demokratên Azerî û Kurd teşwiq kirin, piştgiriya daxwazên wan jibo damezrandina dewletê hat kirin. Tevgerên azadixwaz yêndî Kurd û Azerî ji vê derfetê sudê wergirtin û pêşî Azeriyan, piştre ji Kurdan Komarê demokrat ilan kirin.

Lê dema Amerîkayî, Ingilizî û Rusan lihevkiirin, mixabin beri her tişteki Komara Kurdistanê têkçû, yêndî heri bêxwedi Kurd bûn.

Ingiliz û Amerîkiyan li Rojhilate navin wê demê tenê piştgiriya Israîliyan kirin, ku bi alikariya rojavayîyan dewleta Israîlê hat damezirandin. Mûsevi jiber jenosîda Almanya Hitleri mexdûrê wê demê dihat pejirandin. Heqê wan jî hebû. Lê divê Kurd nêhata jibirkirin. Bêtalihiya me, em hevalbendê. Yekitiya Sovyetan bûn. Rojavayîyan alikariya projeva Komara Kurdistanê nekirin, yekitiya Iranê parasîtin, alikariya dewleta merkezi ya Farisan kirin. Bê guman di siyaseta rojavayîyan de bandora rejîma Kemalist ji zêde hebû. Di encamê de wisa jî bû. Tirkan xwe nêzîk Amerîkiyan kirin, wek tê zanîn, piştî çend salan bûn endamê NATO ji. Iraq jîxwe di destê Ingilizan de bû. Wan bi salan bi rejîma Ereban li Bexdayê bi hevre şerî Şoresa Kurd ya di pêşengîya Şêx Ehmed Barzani de kirin. Ingilizan nedixwest Kurd bibin xwedi dewlet. Amerîkî ji nû hatibûn herêmê û hevalbendiya siyaseta Ingilizan dikirin.

Komara Kurdistanê 1946 destkevîtyek dema şerî sar bû, jiber ku hevbendiya me û sosyalistan ne hevbendiye stratejik bû, Yekitiya Sovyetan piştgiriya me nekirin. Stalin, li Konferansa Yalta û Tahranê doza Kurdan qet neanî ser masê; destkevîti ji dest cûn! Pêşewayen gelê Kurdistanê liber xwe dan û jibo doza Kurd canê xwe yê pak dan. Em wan bi rezdarî bi bir tînin.

Serî sar bi dawî hat. Yekitiya Sovyetan têkçû. Dinya bû yek sistem. Pêşkeşê vê sistemê Amerîkî ne. Gelê Kurd li başûre welatê me bûye hevalbendê stratejik yê Amerîkiyan û em liser axa xwe azad in û bûne xwedî dewlet û desthilat. Gelê Kurd û Kurdistan êdi nayê jibirkirin. Mexdûrê sed salen dawî em in, lê em teslim nebûn û me hebûna xwe parast. Nuha jî dor dora me ye ku Kurdistan bibe dewletek demokrat û pêşeng. Dê bibe ji.

Pêşewa Qadi Mihemed ala pîroz emaneti Barzaniyê nemir kir, ew al di sêstemîn salvegera Komarê de li başûre welatê me pêl dide û bûye nişana dahatuyek rûges û bextewar.

PDK-Bakur û PSK yekgirtina herdu hikûmetan pîroz kîrin

PK - Bi boneya yekbûna herdû hikûmetên Kurdistanê PDK-Bakur û PSK bi daxuyaniyeke fermî pîrozbâhiyê xwe pêşkêsi Serokê Kurdistanê Mesûd Barzani, Serokkomarê Îraqê Celal Talabanî, Serokwezîrê Hikûmeta Kurdistanê Nêçîrvan Barzani, Serokwezîrê Idareya Silêmaniye Umer Fettah û PDK û YNKê kîrin. PDK-Bakur û PSK bi vi awahî Serokê Kurdistanê pîroz dikin.

Serokê Herêma Kurdistanê Birêz Kak Mesûd,

Mizgîniya ku cenabê we di roja 8.01.2006'an de bi amadebûna nûnerên herdû partiyêne sereke PDK û YNK bo gelê Kurdistanê ragi-hand, hemû Kurd û

bibe û hêzên Kurdistanî hewl bidin hevkariyan deyîn û yêndî xurtit bikin.

Serkîdayetiyê PDK-Bakur, her wisa hemî endam û aligirên herdû partîyan bi vê gava dîrokî zêde zêde dilxwes bûne. Herdû partî vê biryare di prosa bîhêzkirina Herêma Kurdistanê de jîbî gîhaştina armancen rewa yê gelê Kurdistanê gaveke pîroz dinirxîn û bêguman ev pêngav dê me nêziktiri hedefen me yêndî netewî bike.

PDK-Bakur û PSK di wê baweriyê de neku, biryara yekkîrina herdû idareyan dê bandoreke erêni û berfireh li ser peywendiyê partî û hêzên Kurdistanî li hemî perçeyen Kurdistanê bike. Ev helwest dê alîkar be dakû di nav Kurdistan de bir û hestêne neteweperwer gestir

bahiyê li Serokkomarê Îraqa Federal Celal Talabanî jî dîkin û wiha dibêjîn, "Herdû partiyê me ji nêzik ve pê agahdar in ku di van pêngavê pîroz de cenabê we roleki pozitif û taybetî heye. Em bi hevahenîya navbera cenabê te û cenabê Serokê Herêma Kurdistanê birêz Mesûd Barzani, her wisa hevpeymani û hevxebata nav PDK û YNKê gelek dilşad in; bi helwesten we yêndî kurdewar serfraz û serbilind in"

PDK-Bakur û PSK di pîrozbâhiya xwe ya ji bo Serokwezîrê Hikûmeta Kurdistanê Nêçîrvan Barzani de jî balê dikşînîn ser rola wî ya pozitif ya di yekgirtinê de û serokwezîriya Hikûmeta Yekgirtî ya nû li cenabê wî pîroz dikin.

Herdû partî pîroz-

Kurd yekgirtina herdu hikûmetan bi şahîyan pîroz dîkin

Wêne: Rêvebîrtiya Komela Birayetî

PK (Holland) - Komela Birayetî, jibona yekgirtina herdu hikûmetên başûre Kurdistanê li Holland li bajarê Arnhem şahîyek li darxist.

Kurdan bi cilûbergân Kurdî û rengin û bi kîfxweşî liber stranê Kurdistanê govend girtin û hestêne xwe wiha anîn ser zîmîn: "Ev roj rojek pîroz e, Kurd bi vê pêngavê dikarin dengê xwe hin bilindir bikin û bandorê liser siyaseta Rojhilata Navin bikin. Ev roj, jibo me Kurdan ewê hertim bibe roja şahîyê."

Peyama Kurd jibo danasîna Komela Birayetî bi berpirsyarê komelê Nesredin Xoce re peyîvi. Nesredin Xoce di derbarê komelê de wiha got: "Komela me ev sê sal e ava bûye. Me di vê komelê de bendê hizbîtiyê qetandin, me derî ji hemû sazî û kesayetên Kurd re vekir. Armanca me ne çêkirina komeleyeke hizbayetî ye, berovajî vê yekê armanca me ew bû ku em komeleyekê ava bikin ku bikaribe bibe mala hemû Kurdan û em di vî karê xwe de biser ketin. Em li vê komelê di rojîn

ku jibo Kurdan watedarin de têncem hevdû û çalakiyan pêk tînin. Em iro jî yekgirtina herdu hikûmetên başûre Kurdistanê pîroz dîkin."

Wekî din Nesredin Xoce diyar kir ku ew li komelê dersêni zi-manê Kurd didin û komeke folklor û muzikê jî ava kirine. Nesredin Xoce dibêjîe ku her ci-qasî destê wan di aliye aborî de teng be jî, ew nahêlin ev yek bibe sedema rawestandina karê wan yê Kurdayetiye.

Kurdistan Tv 8 saliya xwe li studyoya Ewropa pîroz kir

PK - Kurdistan Tv 8 saliya dest-pêkirina weşana xwe li studyoya Ewropa bi koktel û bernameyek taybeti pîroz kir.

Jibo vê pîrozbahiyê hejmarek mezin ji rewşenbir, siyasetmedar û hunermendên Kurd yên li derveyî welêt hatibûn vexwendin. Di nava mîvanan de kesayetên weke Eli Qazi, Yilmaz Çamlıbel, Bayram Ayaz, Mahmût Kılıç, Baran Hemze, Dr. Zerdeş Haco, Dr. Fikret Yıldız, Fetah Timar, Newroz Ba-wer, Hozan Şemdin, Hekim Sefkan û xanima xwe Kamile, Şehribana Kurdi û hevserê xwe : Şérko Eh-med, Fatê, Hale û Canê jî hebûn. Hat gotin ku siyasetmedar Yaşar Kaya jî hatibûn vexwendin, lê roja dawî wî nûçeya xwekuştina birayê xwe bihistiye û amadebûna xwe ya li koktelê daye rawestandin.

Pîstî koktela ku li restaurante-ke Yûnani hat pêşkêskirin, mîvan derbasî studyoya Kurdistan Tv ya li Klevê- Almanya bûn û bernameya hunerî ya pîrozkirina salve-gerê destpêkir. Bernameya hunerî ji aliyê pêşkêşvanê bernameya Evina Welat, Osman Guden ve hat pêşkêskirin. Di bernameyê de Hozan Şemdin, Rizgar Rencero,

Wêne: Midûrê KTV Studyo-Ewropa Xelîl Sîncarî û xanima wî Emîne xanîm

Şehribana Kurdi, Hale û Dilşad Za-xoyî dîrketin ser sehnê û bi stranê xwe yên xweş mîvan şad kîrin.

Bi riya çend kurtehevpeyvînan mîvanan Kurdistan Tv, nerîn, pêşniyar û rexneyên xwe yên di derbarê bernameyan de jî anîn ziman.

Kurdistan Tv, berî 8 salan di 17ê meha yekê de bi awayekî fermî dest

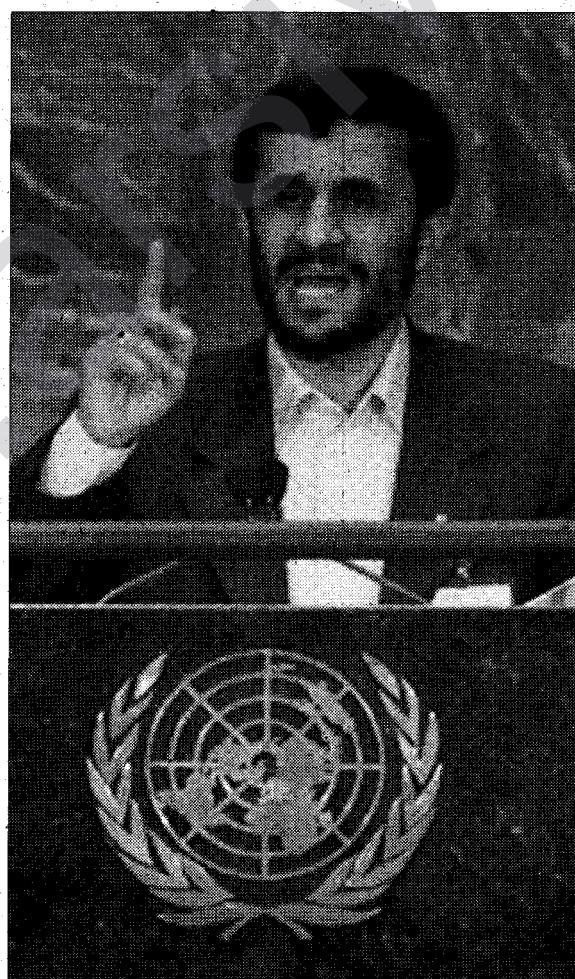
bi weşana xwe ya sateliti kiribû û berî salekê jî wê studyoyek li Almanya bajarê Kleve vekiribû. Kurdistan Tv bi riya studyoya xwe ya li Ewropa, jiyan û çalakiyên Kurdîn li derveyî welêt pêşkêşî Kurdistaniyan dike û di navbera wan de pirên girêdanê ava dike.

Iran bi agir dilîze

ber Amerika û cihanê girt, da ji wan gelek list û berjewendiyan bi dest xîne û bi taybet petrolê. Di demîa fermandariya Bill Clinton de ew piçekê di vê ramiyariyê de bi ser ket û pir petrol ji Amerîka stand û Amerîka ji ew ji Ereban stand.

Serekê Iranê Ehmedê Nicad jî dixwaze du çû-kan bi kevireki bikuje. Yek: Gelên Iranê û teviya neteweya îslamî bi xwe ve girêbide û Du: Bereya amerîkî-ewrûpî-rûsi-çînî ji serhev belav bike: Ew gef û gurran dide, puf xwe dike; xwe diwerimîne, wek beqekî, da cihan ji wî bitirse, û van welatîn mezin bêñ li ber wî bigerin. Rûsiya piçekî bi wê şanoyê tê xapan-din û vezîrê wê yê der-ve dibêje, ku damekirina aborî û ramiyari bo Iranê nagîhe encamin baş, divê cihan bi Iranê re li çarey-ek dî ya baştır bigere.

Ehmedê Nijad tenê tiştekî ji ber çavan winda dike, ji bir dike: Eger Israîl gef û gurrêñ wî bawer bike, ne dûr e, ku ew li avahiyêñ Iranê yên atomî bide, weku çawa berê di

sala 1982ê de li yên Iraqê da. Hîngê Seddam Husêñ jî har bûbû û çikêñ agirî ji çavêd wî difirîyan.

Eger Israîl gavek wilo

bavêje, wê herêm bi te-vayî di hileya daniyan de bikele. Rewşa Iranê jî wê wek berê nemîne.

Cankurd

îska Iranê bi agirê me-zintir dibe, û serekê komara îslamî ya Iranê Ehmedê Nicad mi-jarê bûvetir dike. Ew dev davêje Israîl û Cihowân, wekî zarokekî, ku nizâne ci ziyan ji gotinêñ wî pêda dibe. Ew agirê gur-diye û cihan mat maye, ka ev şano wê çawa biçe seri.

Di rastiyê de ev lîsk ge-lek buve ye, dibe ku enca-min pir nebaş bo teviya herêma Rojhilata Navîn bi xwe re bîne. Lî ez dibî-nim, ku serekê Iranê ne bi nezanî vê mijarê wilo germitir dike.

Em binêrin li Koreya bakur. Serekê Koreya bakur helwêstek req û hişk di kîşeyê atomî de li hem-

Kadîm Kan

NE QEDEREK BAŞ NE EDALETEK ADIL

L i welatê Asyaya dûr wek Çin û Vietnamê insan goşte kûcîka dixwin. Bi qasî ez pê zanim Çini ji tiştên ku dijin, tenê goşte insana naxwin. Na na, ne ji xelayê!

Jiber ku kûcîk û gelek tewrê teba di kultura mutbexa wan de heye.

Pirsâ me ne kultura xwarina Asyaya dûr e.

Pirsâ me „hebûn“, „cihê hebûn“ û „aidbûn“ e.

Li welatê rojava, hema bêje kûcîk wek zarokê mala-nin. Hetta hinêk kes zarakan çenakin û sebra xwe bi kûcîka tinin.

Berber, cihê serşüstina wan û heta cihê ku bi roj wan dihelin ji heye.

Jibona jiyanek xwes, xuyaye pir girînge, bê ka kûcîk li ku derê dînyayê welidiye.

Eger li Asyaya dûr be, dibe goşte qelândi. Eger li rojhilat be dibe yek ji endamê malê.

Baş e, lê insan?

Kurd, Yahûdi û Ermeniyen ku di sedsa-la 19. de li cihê „şas“ û „aldê aliyê din bûn“ li aliyê bextires xedî-lebûyi bûn.

Iro jî qismek pir hindik ne tê de, jibo me Kurda, wek Kurd ji dayikbûn hîn jî tê mahna zîlm zor, feqirî û kefteleftek heq û edaletê ku gelek xelkê vê dînyayê asayı xwedîyê wê ne.

Hûn diben ev qedere yan bêdaleti ye.?

Di bawerîya min de; sebebê mexdûriyê jiber ku roleki serekî dilize „cihê hebûn“ û „aidbûn“ e.

Yek ji tarifa bêdaletê ji, tiştên ku meriv heq nekiri-be wek qederê bê serê meriv e.

Le eger qeder hebe pewisti bi edaletê tuneye û eger edalet hebe wê çîma bahsa „qederê“ bîhata kirin?

Yani qeder û edalet ji cihêki bi hevdu re avê venax-win.

Gava bêdaleti biqewime ya meriv gerek kevir bixe ber dilê xwe û bêdeng bimine, yan ji „qederê“ qebûl neke û edaletê bixwaze.

Gelek cara tê gotin ku meriv hemî basî û nebaşya bide ber hevdu wê xetek rastiyê ya edaletê bibîne.

Yani çawa?

Gava malbata „koçyîgî“ jiber bapêşa cîvikan û feqirîyê sê zarokê xwe yek li pey yekê xistin bin erdê û ji 4 zarokan tenê yê biçûk vegeeria malê, hûn diben edaleta İlâhî bi cih hat ya bêdaletiyek ku di esasê xwe de heq û neheqîya netewî heye berdewam kir?

Bê guman li vir disa mekanîzma bêdaletiya li gor „cihê hebûn“ û „aidbûn“ bi kar hat.

Heta niha di Komara Tirkân de 19 kes ku bi nexweşîya bapêşa cîvikan ketine û 4 kesê ku mirine Kurd in. Dê û bav û çar zarokê malbata „Koçyîgî“ ku cara pêşin ji alî nexweşxaneyê ve nehatin qebûlkîrin, sebebê wê „aidbûna“ wan bû. Bê guman eger mal-batek Türk ba wê eleqa nexweşxanê bi awakî din ba.

Heta Kurd nebin xwedîyê nexweşxane û institütên xwe, wê hercar muamela insanîn dereca duduuya bi wan re bê kirin.

Pirsgirîk „cihê hebûn“ û „aidbûn“ a insanan bi rîya siyasi tê helkirin. Pirsgirîk eve ku Kurd ne desthi-latdarê xwe ne.

Jibona Kurda, avakirina edaletek adil, bi desthi-ladariyek siyasi ku heqê insanîn-Kurd diparêze ve girêdayî ye.

Jibo bicîhhatina edaletê pewisti, bi edaletek siyasi û di ber de jî hiqûqek ku bi adilane kare di derbarê heq û neheqîyê de qerarê bide, heye..

Yan ji „cihê hebûn“ û „aidbûn“ ku wek „qe-derekê“ liser eniya me hatiye nivisandin, li himber me dibin sebebê kirinê bêdaletiyê.

nirxandin
Omer ÖZMEN

SAZIYA SIRÊ DEWLETÊ

Pachatina bûyeren çirokan ne mimkun bin ji, libo dersjedexistinê û gesbuna fîkî û ramanan, bûyer; wek halbin qewimandin tén nişandan. Çirokzani, şaxekî edebiyatê ye. Mijara bûyeran, ji siyana civatê tê hilbijartîn. Her çirokek, ji serpêhattiyê civattî re, minakekî teşkil dike. Ji zaroktîye de, çirokek di bîra min de maye. Çiqas behsa „sirê dewletê“ dibe, ew çîrok tê bîra min. Çirok weha ye: „Di welatedî bênav de, paşayekî her sal bi hemwelatiyên xwe, cejnêkî dide pirozkirin. Navê cejnê, „cejna emanetê piroz“ e. Emanetê piroz, di gesra Pasê de, di hundurê odeya 41 an de veşartîye. Ji xeyni şexsê Pasê, tu kesek nizane ku „emanetê piroz“ çîye? Wek sirê netewî, ji civatê tê veşartin. Dema paşa dimire, cîgirê wî, bi meraqek mezin derê odaya 41 an vedike. Dibine ku, emanetê piroz, heykelek e û ji cewherê almast pêkhatîye. Paşayê nuh, bi xefî heykelê almast ji xwe re vediqetîne û di şûna wî de, heykeleki ji zér, bicîh dike. Pişti ve guherandina dizi, fermanekê nuh dertine. Li gor fermana nuh, buhayê „emanetê piroz“ bilind bûye. Jibo ve bilindbûne, divê hemwelati, di salê de du caran cejnê piroz bikin.

Demek şunde, ev Paşa ji dimire, cîgirê wî yê nuh ji, cara yekemin, xwe digihîne emanetê piroz. Bi heman rîbâzê, heykelê zér, ji xwe re vediqetîne. Di şûna wî de, heykeleki ji paxir bicîh dike. Pişti guherandina nuh, fermanek din tê llankirin ku, buhayê „emanetê piroz“, bilind bûye, divê hemwelati, ji vir sün ve, mehê carekê, cejnê piroz bikin. Welhasîl, di guherînî Paşayê pêncemîn de, emanetê piroz, ji tenekê pêktê. Dizîya Paşayan û bêqîmetbûna heykelan çiqasi zêde dibin, hejmara pirozkirina cejnan ji, ewqas, zêde dibin. Hemwelati, ëdi dev ji kar û barênen xwe berdiđin, wek hemwelatiyên Tirk, her roj bi zikê birç, dikevin sük û kolanan, jîbo „emanetê piroz“ direqisin. Şevekê xortek tekoşer, ji destjêberdana kar û barê xwe hêrs dibe û dide pey emanetê piroz. Bi awayek xef, dikeve hundurê Qesra Pasê. Di odaya 41 an de, „emanetê piroz“ dibine. Mixabin, li derketinê, ji terefê parazgérêن Qesrê ve tê girtin. Di encama darizandinê de, bi tawanbariya „xîyaneta sirê dewletê“ tê dardakirin. Xortê tekoşer, liber sêhpîya dardakirinê, weha bangî hemwelatiyân dike. Gelî hemwelatiyân! Emanet, ne piroz e! Ji.heykeleki tenekê pêkhatîye. Sedema dardakirina min, ditina ve sextekariyê ye!

Van rojêni dawî, di rayagîştiya Tirkîye de, çalakiyên „Daireya Şerê Taybeti“ tén nişan Kirin. Tê zanîn, ev dâire, seksiyona Gladîoyê ye. Ji gellek súcen dijmîrovahîtyê berpîrsîyar e. Bi taybeti, li dij gelê Kurd, çalakiyên komkujiyê, eşkencekirin, merivrevandin pêkhatîye. Di bin kontrola xwe de, rîexistinê terorist damezrandiye. Bazirganiya nar-kotikê organize kiriye. Li dervayê Tirkîye, li Serokê Alema Xiristiyana, Papa Jean Paull suîqast çekiriye.. Heta nuha, statûya Daireya Şerê Taybeti, di bin navê „sirê dewletê“ de hatîye veşartin. Keyneserfermandarê Daireya Şerê Taybeti, Kemal Yamac, û Sebîri Yirmibesoglu, eşkere radigîhinin ku, ji çalakiyên Daireya Şerê Taybeti, heta nuha tenê Serfermandarê Artêşê yê yekemin û duyemîn agahdar bûne. Wek naveroka çiroka jorîn, Generalen Tirk, desthilatdariya bingehîn, di kontrola xwe de parastine. Sirê dewletê, dêwre hevîdu kirine. Çiqas welatê xwe, bêtîbir û erzan kiribin, ewqas ji, şoveniz.. û njadperestî xurt kirine. Di roja 04.01.2006 an de, Serokwezi û Serfermandarê Artêşâ Tirk, civînek taybeti pêkhanîn. Di encama civîne de, hat ragħandîn ku, jîbo damezirandin „Saziya Sirê Dewletê“ bîyarr hatîye girtin. Çapemenîya Tirk, wek bidestxistinê demokratik dida nasandin ku, ëdi hikûmeta sivil ji, ji sirê dewletê agahdar dibe. Li gori hiyerarşıya, wezaretan, derpa saziyek fermi bête damezirandin, divê di gelempîriya welet de, organize bibe. Xuyxe ku, ji vir pê de, wê li hemî wilayet û navçyan, bi navê Muâdilîyetâ Sirê Dewletê, ofisîn nuô sazibbin.

Diktatoriyyen bi nav û deng ji û nav de, ez ne bawerim ku, li tu deverê cihanî, sazyen weha rezîl-werîn damezirandin. Dewlet ewqasî, bi dente artîja xwe bête kepezekirin.

Endamê Serokatiya PDK-Bakur Rojhat Amedî: Ya dilê me, pêkanîna tevgerek berfireh, plûralîst, modern, kurdewar û Kurdistanî ye

Peyama Kurd: *PDK-bakur kongra xwe ya giştî û konferansa xwe ya Europa pêk ani. Hin organen nû ji ava kîrin, wek konseya serokatiyê. Niha di rojeva PDK-bakur ya acil de ci heye?*

Rojhat Amedi: Erê raste, me sala bihûrî kongreya xwe ya giştî çêkir, lê li gor baweriya min me di çêkirina kongrê de lez kir. Pêwîst bû me tanzîm û rîexistinê xwe bas amade kîribana, qadroyen baş hilbijartina û piştre kongre pêk bianiya. Wê demê me yê encamên pir baştır bîdestxistibana. Hûn dizanîn gava mirov bixwaze kongreyeke bi rîkûpêk pêk bîne, divê mirov amadekariya xwe baş bike. Di amadekariyan de gelek kîmasi hebûn, şâşî çêbûn, hema bêjin haziriye k me baş tunebû, lê me kongre lidarxist. Jiber wê ji tiştê ku dilê me dixwest nebû. Lê dîsa ji ne xirab bû. Têr nekir, lê jiber ku têr nekir, em niha hewl didin ku di kongreyeke pêş de wan pîrsen hîyî çareser bikin û konsepteke baş jîbo bakurê Kurdistanê amade bikin, ci di warê siyasi de, ci ji di warê rîexistinî de.

Weke tê zanîn di partîya we de sekreter an ji serok nine. Ev yek bi rewşa partiyê ve girêdayî ye an ji tercîheke bi zanebûn e?

Ew ne tercîheke bi zanebûn bû. Gelek sedemîn wê hene. Yek ji van, bandora rewşa me ya navxweyi ye. Wek raya giştî ya Kurd dizane, di nav Partiya me de berî çend salan alozî hebûn. Di nav de û li dora Partiyê çend grûp çêbûn. Bê guman peywendiyên ve dema jihevbelav-bûyî bandor liser kadro û endamên me kiriye. Berî ku em birînên xwe baş derman bikin û deriyê Partiyê ji kadroyen hêja yêne derveyê xwe re vekein, em cûn kongreyê. Hûn çi qasî jê birevin ji bir û rayen qadroyan tesîrî liser encam û peywendiyen dike û kir ji. Rewşa em iro tê de ne, bi giranî ji ve yekê tê.

Sedemek din a girîng ji, barê pêşkêşîya partiyê û bikêrhatin û rolâ kadroyan e. Her çiqasî em behsa kêm û kurtiyên xwe dîkin ji, di nava civaka Kurdistanê de sempatiyeke mezin jîbo ve partiyê heye. Vê gavê di nava ve partiyê de şexsiyeteke wisa tune ku bi şêweyeke pêwîst serokatiya ve partiyê bike. Bê gûman di nava PDKê de gelek kes hene ku bikarîn serokatiya grûbekê an ji partiyekê bikin. Lê PDK her diçê mezin dibe, eleqe û sempati jîbo PDKê ges dibe. Partî çiqasî mezin dibe, berpîrsîyar ji ewqasî mezin dibe. Mixabin niha şexsiyeteke wisa

nîne ku bikaribe bersiva vê eleqeya mezin bide. Niha kesekî wisa nîne û em ne di wê rewşê de ne ku kesayetek serpereştiya vê partiyê bike. Bi kin û kurt me birêz Mesûd Barzaniye nine. Jiber wê ji me di Kongreya xwe de bîryar da û pêwîst dit ku komîteyeke serokatiyê hevbeş ava bikir. Ew komîte ji 3 kesan pêk hatîye. Demekê wê karê partiyê wisa bimeşe. Piştre eger şert û mercdest bidin, kesek bikaribe xwe pêş bixe, ewê bikaribe sekreteriya vê partiyê bike.

Ji xwe pirseka serokatiya partiya me edî ji binî ve tune. Me ev mesele di Meclisa Partiya xwe de ji qise kîriye. Pişti ku kek Mesûd wek serokê Kurdistanâ Federe hatîye hilbijartîn, divê mirov wî wek serokê xwe ji qebûl bike. Em hewl didin ku rîveberiya partiya xwe, bi hilbijartina sekreterekî giştî pêk binin. Em dê van meseleyan di organen partiya xwe de bi şêweyekî çareser bikin.

Bi awayekî fermî PDK-Bakur ne xwedîye rojname an ji televizyonekî ye. Mirov dikare bîbêje ji her alî ve wek felsefe, mentalite û politika hûn geleki nêziki PDK-Basûr û politikaya kek Mesûd Barzani ne. Mesûd Barzani ji mirov dikare bîbêje ku her diçê ji serokatiya herêmê derdikeve, dibe Serokê Miletê Kurd. Bi politikaya Kurdistanâ federe û KTV mentiq, felsefe û mentalita PDK-Bakur ji ketiye her maleke Kurd, lê dîsa ji li bakur ew valatî nayê dagirtin. Gelo ew nakokî çawa dikare çareser bibe?

Weke ku min berê ji got, iro li

bakurê Kurdistanê roj bi roj jîbo partiya me sempati zêde dibe. Bê gûman ew sempati bi giranî jiber pêşketina başûrê Kurdistanê ye. Ew bayê başûr li bakur ji belav dibe. Her kesê ku li bakur politika dike an ji eleqa wî bi politika re heye di zane ku me alîkariyeke mezin daye başûrê Kurdistanê. Pir caran em di hatîn rexnekirin ku em li bakur tu kar û xebatê nakin û me hemû giraniya xwe daye ser başûrê Kurdistanê. İspat bû ku me xeletî nekiriye. Raste, me piraniya hêza xwe jîbo başûrê Kurdistanê xerc kir. Belê ew rexne ji di cihê xwe de ye, gava me alîkariya başûr dikir pêwîst bû ku me li bakur ji wezifeyen xwe bi cih bianîna. Ew ji aliyekî ve kîmaniye me bû, lê li aliyê din ji rewşa Tirkîye û bakurê Kurdistanê dest nedida ku em karîbin wek PDKT di siyasete de biserkevin. Weke ku hûn ji dizanîn heta salên 1990î PDKT wek hêzeke „paşvertî“, hêzeke ne hevdemî dihat ditin. Jiber ku prestija hêzên çep û Marksist zêde bû, heta bi silavkirina PDKT ji qedexe bû. Ew tişt pişti salên nodî şikest. Pişti salên nodî şansê siyasetkirina PDKê vebû. Lê mixabin me nikarîbû em di dema xwe de ligor dihat xwestin rola xwe bilizin.

Hinek tişt hene, rewşa me hineki cawaz dike. Gava mirov bi navê rîexistineke din li bakurê Kurdistanê siyasete bike tişteke, vêca bi navê PDKê li bakurê Kurdistanê siyasete bike tiştekî din e. Ev yek girêdayî rewşa başûr e. Rîexistinê bakurê Kurdistanê û dewleta Tirk ji, em xwe çawa tarîf bikin bila bikin, hemî kar û helwesten me bi başûr

ve girêdidin. Jiber vê yekê em mecbûr in, ji hinekî din zêdetir bi dîqet bîn daku zerar û ziyanekî nedin prosesa Dewleta Kurdistanê. Iro ew pêvejo di tevgera azadiya Kurdistanê de beri her tiştekî tê. Iro jî em wisa difikirin û tevdigerin.

PDK-Bakur ci dixwaze? Serxwebûn, federasyon an ji otonomi?

Divê mirov dev ji wan sloganên klasik berde. Bernama PDK-bakur heye. PDK-bakur jibo gelê Kurd mafê çarenûsiyê diparêze. Em ji vê çarçovê dernakevin. Beri salên heştêyi mode bû, hinekân digotin Kurdistanâ serbixwe, yekbûyi, bê bloki û demokratik cumhuriyeta Gêl. Pişti ku başûrê Kurdistanê federasyon çespand, li bakur bû mode, herkes dibêje em jî wek başûr federasyonê dixwazin. Di pirsa Kurdistanê de roj bi roj guhertin çedibin. Di pirsa Kurdistanê de ji Amed bigre heta bi Mehabad û Qamişlo hêr tişte wan girêdayî Hewlêrê ye. Mirov di vê çarçevê de li pirsgirêkî binere baştir e. Wekî min got, partiya me tucaran ji mafê çarenûsiyê nayê xwarê. Mafê Tirkan çibe, yê Kurdan jî divê ew-be. Mafê Kurdan miskaleki bi tenê jî ji mafê Tirkan ne kêmter e. Em xwe ji Tirkan, Farisan û Ereban kêmter nabînin. Em miletet in, welatekî me hêye û mafê meyê rewa ye ku em bikarin li ser axa xwe weki em dixwazin, bi dengdan û iradeya miletê xwe, xwe bi xwe idare bikin. Bi kijan dam û dezgeh û çawa, ev tişt girêdayê hêza me û demê ye. Eger şertî federasyonekê bi rizamendiya her du gelên sereke û bi her awayî ser bingehê wekheviyê pêkbê, cîma na? Di warê huquqa navdewli de û jiber peymanen navnetewî, mafê me çarenusî heye û divê em hertim vê daxwazê bidin pêş. Federasyon cureyê sistemekî ye jibo cîbecîhkirina mafê çarenusî.

Di şirovekirina mafê çarenûsiyê de jî cawazî hene. Mafê çarenûsiya hundîrin heye, yê derveyî heye. Di mafê çarenûsiya hundîrin de jî mafê dewleta desthilatdar nine? Hün mafê çarenûsiyê çawa dinirxinîn?

Em Kurden bakur niha nikarin konseptekê amade bikin. Hemû tişten me girêdayî başûr û konjuktura siyasi ya dinyayê ye. Pirsa me ne tenê pirsa Tirk û Kurdan e. Ew pirsgirêka Ereb û Kurd, Faris û Kurd, angô ya Rojhilata navîn e. Bi vî hawî pirsa Ewropa û di heman demê de pirsa dinyayê ye. Gava tenê pirsa du aliyan ba, mirov dîkaribû hêsanîr çareser bike. Em niha kijan konseptê deynin, divê em konsepten aliyan din jî bigrin ber çavan. Heta ji deşte me tê em liser heq û hiqûqa

kurdan disekinin. Di nava wê de cudabûn jî heye. Gava du millef nikaribin bi hevre bijîn, şert û şîrûten bi hevre mayinê nemabin, bêgûman mirov terciha xwe liser cûdabûnê çedike. Ew jî mafê miletê Kurd e.

Pişti girtina Abdullah Ocalan li bakur pêvajoyeke nû dest pê kir. Li Tirkiyê pişti gotübêjên dûr û direj partîyeke legal hat damezirandin û hê jî ew nîqas didomin. Di van demen dawî de bi navê, Gruba Demokratik ya Netewi ya Kurd "însiyatfek hat damezirandin û wê grûbê li Engerê û Amedê civîn pêk anîn. Ew niha jî jibo yekîtiyeke fireh xebatê dikin. PDK-Bakur li kijan aliye van çalakiyan dise-kine, li hemberi van çalakiyan helwesta PDK-Bakur çiye?

Pişti girtina Abdulah Ocalan pêvajoyeke nû destpêkir. Weke tê zanîn li salen hefteyî de li

baktûrê Kurdistanê xebateke Kurdayetiye geleki xurt destpêkir. Gava Kurd hewl didin ku tevgera xwe aktiv bikin, dijmin jî vala namine, ew jî li hemberi bernama Kurdan bernama xwe pêk tîne. Ew bernâme di sala 1978an de pêk hat. Belki ew tişt hîna nehatiye gengeşekirin, lê ez dixwazim li vê derê eşkere bikim. Gava di sala 1977an de partiyê kongreya xwe çêkir û sekreterekê xwe hilbijart, PKK'ê rabû kongreya xwe ya yekemin li kéléka mala sekretê PDKT çêkir. Li gora min ev peyamek bû. Peyam ew bû, hün PDKT bêyi me nikarin tu tiştekî bikin. Ew peyama hêzên tarî bû. Ew bernâme heta bi girtina Abdullah Ocalan hat domkirin. Pişti girtina Abdullah Öcalan reweke din peydâ bû. Hin rêxistin û ronakbiran navê legerin û konseptan lê kirine. Ev tiştekî geleki baş e. Derveyî konsepta xeta

îmraliyê Kurd tev tê ba hev, ci-vinan çedikin, grûban çedikin, hewl didin ku partiyê eşkere damezirînin. Em wek parti tedaxula wan karân nakin. Bê guman daxwazén me jî hene. Sem-patiya me ji hinékan re heye, em alîkariya hinekan dikin ku ew di karân xwe de biser kevin, lê ew nayê wê wateyê ku em dixwazin hinekan li derive bihêlin û tenê piştgirtiya hinekan bikin. Iro hewldana birêz Şerafettin Elçi heye, HAK-PAR heye, li Enqere û Amedê civîn çêbûn. Em wan karân pozitîv dibîn. Serkevîna wan serkevîna miletê Kurd e. Anglo ji xeynî xeta îmraliyê em hemû gruban û karân wan baş dibîn, lê em tedaxula karê wan nakin. Bi taybeti di vê dema legerinê de divê mirov, hê di destpêkê de tercîhîn ku mirov lê asê bibe daneyne. Em divê alîkîr bin ku derveyê konsepta îmraliyê, otorîteyeke xurt peyda bibe. Di vê pêvajoye de dê tercîh jî zelal bikin. Ya dilê me, pêkanîna tevgerek berfireh, plûralist, modern, kurdevar û Kurdistanî ye. Em ji bo vê çarçevayê li her derî hewl didin. Divê em ji karân teng (marjinal) û xerîbê nefş û daxwaza gelê Kurd dûr bisekinin.

Tê gotin ku PDK-Bakur te-daxulê karân legal nake. Lê hin alîyên siyasi dibîjin ku PDK-Bakur li şuna ku bixwe însiyatfê bigre û karê legal bike, wê irada xwe teslimî hin kesan kiriye, li pey wan diçê? Hün di vê derbarê de dikarin ci bêjin?

Na, ew ditin ne raste. Heta çendeyekê jî 2-3 grûb hebûn ku dixwestin partîyeke yasayı damezirînin. Partiya me di wî warî de bir û baweriyen xwe vekirî ji wan re gotin. Me dixwest ku ew grûb werin cem hev û bi hevre partîyeke yasayı damezirînin. Di vî warî de bîryarek me ya kongreyê jî heye. Me liser vê bingehê têkili ligel wan danî û me hewl da ku em wan bînin cem hev. Armanca me yekîtiye berfireh û karger e. Bê guman hinek şexsîyeten birêz xwedî ke-dek Kurdevar, em û ew nêzîkî hev in, ev jibo PDK-Bakur giraniyek e, ev tiştekî normal e.

Weke tê zanîn li Ewropa PNK-Bakur heye û çend sale PKE-Platfrom heye, lê we ligel çend partîyen ku di nava PKE-Platformê dane, Hevbendîya Demokratik ya Bakurê Kurdistanê aya kir. Cîma li Ewropa du platformen cuda? Ci ferq di navbera her dû platforman de heye?

Kijan platform dike bila bibe, gava em wek parti bixwazin tê de cih bigrin, divê kar û barêne wê û prensibên wê zelal bin. Gava platformek li Ewropayê were damezirandin û xwe xwe-diye xebata Kurdistanê bibine ez

bawer dikim wê pirsgirêk jî der-kevin. Eger platform bihatana çekirin û bigotana emê xebata diplomasiyê ji xwe re esas bigrin, an jî li Ewropa karên çandî û civakî bikin, me dikaribû bi şeweyekî tê de cih bigrin.

Me di damezirandina Hevbendîye de cih girtiye, jiber ku em dizanîn Hevbendî giraniya xebata xwe daye warê diplomasiyê. Em jibo damezirandina eniyekê jî amadene, lê cihê vi karî ne Ewropa ye. Cihê vi karî kifşe, ew cih Kurdistan e.

Me gelek caran jibo hêz û kesen ku di PKE de cih digrin re jî gotiye, her karekî qenc bikin, em amadene, tevî wan karan bibin. Em hêvidarin, PKE di ci-vinên xwe de çarçevaya xebata xwe zelal bike û li gora wê programma xebatê xwe rabighîne.

Hin partiyen Kurdistanî dibêjin ku çend caran ji PDK-Bakur hatiye xwestin ku ew di nava PNK-Bakur de cih bigre, lê PDK-Bakur nexwestiye. Cîma PDK-Bakur di nav PNK-Bakur de cih nagre û bi taybeti bi endameke PNK-Bakur PSK re protokolekê çedike û hevkâriyê dike?

PSK partîyeke Kurdistanî ye û li Kurdistanî giraniya wê heye. Em dixwazin çarçeva vê hevxebatê fireh bikin, lê hêzên ku dixwazin dest bayêjin vê xebatê divê li Kurdistanî tevli guftûgoyan bibin. Me bi PSK re ne li Ewropa, li Kurdistanî protokol çekirive. Li Kurdistanî kijan partî dixwaze tevli vê protokol bibe em amadene, lê divê her tişt li Kurdistanî pêk bê. Jibo xebatê li derveyê welêt, wek nîmûne li Ewropa jî em dê bi her hêz û dezgehê re têkili daynin. Komîteyeke me hevbes jibo karân li Ewropa heye, li gora şert û şîrûten Ewropa ew dê têkiliyan daynin. Ji xwe civîn çedibin, li wan ci-vinan arman-cen vi karî bi herkesi re bi aşkere tê muneqeşekirin.

Bâse armanca vê protokolê çiye? Bernama we ya acîl ya ro-jane çiye?

Hün jî dizanîn li bakur valahiyeke pir mezin heye. Jibo ku em bikaribin vê valahiye dagirin, divê em li Kurdistanî aktiv bin. Tu parti iro bi tenê nikare barê Kurdistanî hilgire û bersi-va rojêvê bide. Divê di navbera partîyen Kurdistanî de itîfaq bén çekirin. Liser vî esasi em û PSK nêzîkî hevdu bûne. Divê ji iro û şûn ve ew xeletiyen ku me berê kirine, em nekin û li Ewropa itîfaqan çenekein. TEVGER baştirin nimûneye, bi baweriya min jiber ku giraniya wê li Ewropayê bû, nemesiya.

Hevpeyvîn:
Fadil Özçelik,
Seyidhan Kurij

Bêje Diyarbekir -19-

Selim Çürükkaya

Qawişa ku ew niha hatiyê de, pir paqije.
Nerînên girtiyan dudil û rûdêna wan westiyayî ye.
Dema ku çav li wi û zebaniyêne pê re dikin, bi awayê sê
rêzan dikevin rêzê.
Bi dorê, her yekî hejmarek got, yek, do, sê .... Heta bi
sîhûsiyîan cûn.
Pişti serjimartînê bêdeng li hêviya fermanê man.
Gardianê Qawişê Jilêt bi xof qêriya, "Teneka Çopê bine
nîvê qawişê!".
Girtiyek bazda destavxanê û teneka çopê anî.
Gardianê ku ji ber pozê xwe yê zirav û dirêj leqeja jilêt
wergirtibû:
"Çopê vala ke erdê!" got. Qûnikê cixaran, herî, qîrsûqal,
geten paçikan û poten girêdana birinan li nava qawişê belav bû.
Jilêt:
"Raweste! Amade be!"
Dest û lingên girtiyan diricisin. Fermanan bi ci tînin..
"Wê temamê çopê were xwarin! Hejmara dawî sisê ye!"
dibêje Jilêt.
Bi lezübezeke nedîti, temamê çop û çapûtan tê xwarin.
Dema ku Jilêt dibêje "sisê!" temamê qawişê hatiye alastin û
pakkirin ji.
.... Û Adem bi lêdan ji Qawişa 17. tê qewitandin.

-20-

Adem bi tena serê xwe li hêwana Qawişa 19an e.
Îro cehenem bêdeng e.
Çitîni ji qawişan nayê.
Zebanî ji xuya nakin....
Jixwe ew bi dehfan avetibûn vê hêwanê
Ew bixwe neketin hundir.
Belki ji serkese wan ji bo ragihandina "hunerên xwe yê
nû" gazi wan kiribû.
Di ber xwe de got, "Hûn niha ne diyar in, lê ez weke
îmana xwe dizanim ku hûnê pişti demeke din têkevin nava
qawişan û tiştîn ku hûn ji Yuzbaşî Esat fêr bûne yek bi yek
pêkbînîn. Hûn qadê bikin weke cehenemê û bêdengiyê
bibirin.

Hûnê bircen nû li keleha xwe ya zilmê zêde bikin!
Ji bo hûn ji tîrsa xwe rizgar bibin, hûnê bitîrsinî" digot û
deriyê hesini vebû.
Zebanî bi tiştîq dikevin hêwanê.
Mewlût Çawîş li pêşîya tevan e, bi lingê beqeqe keski
biçük girtiye û dihejîne; herçar leşkeren li kèleke ji li beqê
dinerin û derdora devê xwe dialêsin.
Mewlût Çawîş bi temamê hêza xwe diqire:
"Ji bo derketina hêwanê amade bin! Kuro nûtikno!"
Dengê deriyê hesini û şîqîniya kilitan tê bihistin.
Girtî bi bez, qada hêwanê dadigrin.
Gardianê Qawişa 19an yê qelêw, dirêj û kurîsor ku navê
wî Cellat bû, bi desteki pantore xwe yê ku li ser qûna wî
nedisekinî dikişîsand jor û derket pêşîya girtiyan:
Fermanan weke:

"Raweste! Amade be!"
"Xwe dirêj ke! Rabe! Xwe bikişîşine! Amade be!" dan.
Fermanan Cellat tén biciyanin.
Piştre girtî li ber dişvar dikevin rêzê.
Di vê navberê de Mewlût Çawîş ji ber bi nîvê hêwanê ve
dimeše.
Beqa kesk ya di destê xwe de radike jor û diqire:
"Ev beqa ku hûn dibinin, wê bê cûtin were daqurtandin"
dibêje.
"Hîna neqediyaye, neqediyaye..... Wê ev beq pişti xwarinê
were versandin ji!"
"Jîbir nekin, şertekî din ji heyel!"
"Divê ev beq di aşikê we de jiser hişê xwe nece! Yê ku wê
bêhiş bixe, wê xwe daqul bike!"
Beqa zindî bi temamê girtiyan yek bi yek didin daqurtan-
din.
Piştre ew du tiliyêne xwe dixin qırka xwe û vedirşin.
Heger beq bêhiş ketibe, yê ku ew bêhiş xistiye xwe daqul
dike û qûna wî tê copkirin.
Yen ku beq bêhiş nexistine, kîfxweşîya xwedaqulnekirine
dijin.
Adem rîwitiya xwe didomine.

Selim Giresorî

Bê goman herweki ji adetê ye ku salek diqede û mirovayeti derbasî sala nû dabin, di çapemeniyê de babeten corbecor tene weşandin. Ji bîreveriyê kesayeti ta rûdanen siruştî û ji şiroveyen aborî ta panoramayen siyasi, ci bi deng û reng dibê û ci ji bi nîvisin tene weşandin. Her yek ewê babetê yan ewê rûdanê diweşine ewa ku bûye cihê balkêşîya wî (wê).

Bo mîn ji di gel geleb babet û rûdanen, ci bi ziman û ci bi nîvisin be rexnekekin û şerfirotina(yan dev avetin û kirêtkirina) kes û karên rîexistinî û siyasi bû cihê balkêşîya min. Ev nîvis û gotinê henê bi sîdwerigirtina amrazen teknoloji gelek bi aşankarı digihêye xelkê Kurdistanî û cihanî ji. Bi rastî teknoloji namet û xizmetek mezine ji bo mirovayetiye. Belê her

alav û amrazekî teknolojik di desten nezanî û bêjdaniyê de dîbin wek çekêne jehrewî û zererê didin derdor û xwendanen xwe bi xwe ji. Bi rastî di evê sala 2005-ê ya buhuri de, bi taybeti ji di qonaxa nîvê duyemin de, di rojname, koyar, televizyon û malperen internete de, bi taybeti yê Bakurê Kurdistanê derbareyi kes û karên siyasi û rîexistinî de bûme şahidê ewqas tiştîn şâş û negatif ku ez nikarim bêjim wan hemîyan rexne yan şâşti. Lewra rexne ewin ewen ku di cihen xwe de bin û faydê bi xwere bînin. Belê mixabin ewen henê her zererê diafîrinin û eve nîv çerxe ku ev kiryarê bi zerer tene kirin. Lewra rewşa bîzava rizgarixwaza Bakurê Kurdistanê ewqasî aloz e. Alozi ji ci caran bi şâştiyan nehatiye çareserkirin û nayê çareserkirin. Heger em navê van kiryarân nekin şâşti

û devavetina kesayeti û siyasi, em bêjin rexne bi xwe ji, eve nîv çerxe ku mefa jê nehatiye ditin. Belki di evê serdemê de ewen ku ev tiştî dikirin jiyê wan 17 ta 25 sali bûn. Di ewi jiyê de ewan dikaribûn şâştiyan bikin, lewra bê serbor û nezan bûn. Belê evro jiyê wan ji 40-50 sali buhuriye. Ji ber wê ji êdi na'vekî din li evan şâşti û kiryarân tê kirin.

Ji aliye dî ve, ez bawerim her mirovek yan her gûrûbek heger di gel doza rewa ya neteweya Kurd de durust û cidi be ew dikarin bi her şâşeyekî. Be kar û xizmeta xwe bikin. Dikarin berhemdar bin. Her siyasetmedar, rewşenbir û rojnamevan û... her yekî xwedan vîyan û armançen netewayeti bin, ew jiyêne xwe bi gotin û gazîndan derbas nakin, ew dê ji bo ewan armançen xwe bi kiryar û çalak bin. Belê mixabin hêsta ev kesen me yê

bakurî xwe ji ewê eqiliyeta dijberi(ya anti) rizgar nekirine, ewa ku dihate gotin ``anti emperialist, anti faşist, anti kolonyalist, anti feodal, anti filan û anti bêvan`` lewma evro ji ev anti(dijayeti) bi şâşeyekî siviktir û erzantir di nav Bîzava Rizgarixwaza Kurdistanî û kesan de her berdewam e.

Bi min waye ci bi zanebûn ci ji bi nezanî dibe bila bibe ev dikeve xizmeta lawazkirina kar û çalakiyên rîexistinî û alozkirina rewşa doza rewa ya neteweya Kurd dike. Pêwîste herkes û aliye li xwe vegere, xwest û viyan û armançen xwe zelal bike û bo wê yekî xizmetê bike û xwe bide ber ewi barê piroz.

Di sala nû de bi hêviya sekeftina xebata rîexistinî ya Bîzava Rizgarixwaza Kurdistanî.

Kurd karên rojnamevanî hêja nabînin

Köln - Liser bangkirina Navenda Lekolînen Kurdi- NAVEND di 14ê Çileya Paşin de rojnamevanen Kurd bi armanca hevdunaskirinê, niqaşkirina pirsgirêkên rojnamevanen Kurd û bi hevdurekarkirinê li bajarê Almanya Kölne civyan.

Di civîna navborî de xebatkarên WDR-Bernama Kurdî, malperen Efrîn Net, Amûde, Avesta Kurd, rojnameya Peyama Kurd, Kurd-Sat û Kurdistan TV amade bûn.

Di civîna hevdunasandinê de ligel hevdunaskirinê pirsgirêkên çapemeniya Kurd, liser rewşa rojnamegeren Kurd li Ewrûpa û çareserkirina van pirsgirêkan ji hat sekinandin. Bi giştî ev pirsgirêkên jêrin hatin tespitkirin:

Di nav Kurdish de rojnamevanî wek pişê nayê hesibandin. Herkes dixwaze zarokên wan bibin, dixtor, mu-

hendis, an ji tiştîn din, da ku bikarîbin pere qezenc bikin.

Di nav rojnamevanen Kurd de pêwendî nîne.

Divê imkan bênt dîtin ku rojnamevanen li vir bênt perwerdekirin.

Divê lobiyen ku karîbin bandorê liser dezgehêne ragihandinê Almanya bikin bênt perwerdekirin.

Di nav Kurdish de rojnamevanî wek pişê nayê hesibandin. Herkes dixwaze zarokên wan bibin, dixtor, mu-

Kurdî ji weşan hebe.

Bazara çapemeniya Kurd qelse, jiber wê ji di nav rojnamevanen Kurd de reqabet nîne.

Çapemeniya Kurd di destê rîexistinê siyasi de ye, divê hêzên sivil bikevin bazarê, da ku çapemeniya Kurd profesyoneltir be.

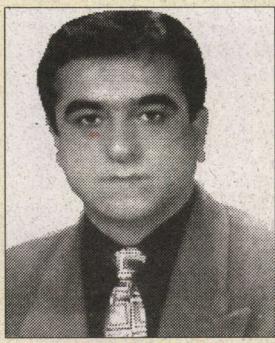
Divê di nav rojnamevanen Ewrûpa û yên ji Kurdistanâ basûr de pêwendî pêk bênt. Di

navbera dezgehêne ragihandinê yên Kurdistanâ basûr û Almanya de pêwendî pêk bênt û jibo rojnamevanen Kurdistanâ basûr li Almanya mecalen perwerdekirinê bênt organize kirin.

Di dawîya civîne de listeya adres û e-mailan hat berhevkirin û biryar hat dayin ku pêwendî bidomin û di havîna 2006 de civînek din bê organizekirin.

Bajar bi bajar Kurdistan Colemêrg (Hekarî)

Amadekar:
Mehmet Çetintaş

Colemêrg (Hekarî) ji Berî Zayıñ 7000 sal ú vir ve büye warê niştevaniyê. Di çavkaniyên Ereban ên dîrokî û erdnîgariyên sedsala X.(10). De herêm wek "Her-kariyan" hatiye binavkirin. Her-kariyan tê maneya "şerkir, bi hêz, kesen ku karin her kari bikin". Dîrokzanê Ereb În Havsal dide diyarkirin ku ev nav navê qebileyên vê herêmê ne. Navê Colemêrgê di dema Memlûkiyan de hatiye lêkîrin. Herêma Colemêrgê di 1536an de ji alî Kanûnî Sultan Suleyman ve ketiye nav xaka Împaratoriya Osmani û heta niha jî wek Hekarî tê binavkirin.

Herêma Hekariyê xwediyê dîrokek kevnare, kûr û dûr e. Herêm yek ji herêmên yekemîne ku mirov lê binecih bûne. Li gor lêkolinênu ku li herêmê hatine kirin, tê texmîn kirin ku dîroka herêma Hekariyê digihê heta bi 100.000 - 40.000 sal Berî Zayıñ. Di gellek şikeftên herêmê de wêneyên kevnare hatine dîtin ku di van wêneyan de dixuye ku nişteciyên herêma Hekariyê di dema Neolitik de bi çandinî û heywanxwedîkirinê daketine.

Di kevnebelgeyên dîrokî de ji vê herêmê re "herêma Kar-da-ka" dihat gotin. Berî 1600 salı jî (Berî Zayına İsa 401) nivîskarê Yewnani û nûçegihanê şer Ksenophon, di pirtûka "vegera dehhezar" de ji xelkê herêmê re "Kardûki" dibêje. Di kevnebelgeyên Qralen Asûriyan de (BZ 1280-1261) ev herêm wek "herêma Urâtri" ango; herêma çiyayî derbas dibe. Di nava wextê de qebileyên herêma Urâtri li dij êrîşen eşir û Împaratoriyyê bêgane hêzên xwe dikin yek û bi navê "Urartû" dewletekê mezin lidardixin. Herêma Hekariyê 300 salı dibe qada şerê navbera Împaratoriya Asûr û dewleta Urartû. Di vê navberê de qebileyên cûrbecûren Kurd xwe di bin sîwana Împaratoriya Medya de dikin yek û BZ. Di 560an de Medî zora dewleta Urartû di bin û sînorêne Împaratoriya xwe digihînin heta bi Pariyadrisê (Trabzon).

Împaratoriya Medya hewqasî mezin bû ku êdî karibû serî li hember Împaratoriya Asûr rake û BZ.di 612-609an de bi tifaqa Babiliyan zora Împaratoriya Asûr birin û ji ruwê erde

Rakirin. Piştî mirina Keyaksarê Medî, kurê wî Astiyag (İstûmegû) ket şûna bavê xwe. Astiyag bi helwest û tewrên xwe yên hişk û zalimane nerazibûnek mezin di nava Împaratoriya Medya de derxist û bû sebeb ku ev Împaratoriya mezin jihevde bikeve. Di encama nerazibûn û tevliheviya di nava Împaratoriyye de, Prensê Ahamenîş Kirosê II. Zora Împaratoriya Medya bir û di şûna wê de Împaratoriye nûn lidarxist. (BZ.550).

Di nava demê de Îskenderê mezin kahimiyyê li herêmê dike û herêma Hekariyê jî demek dirêj di bin desthilatdariya Împaratoriya Îskenderê mezin û paşhatiyê wî de dimîne. Di dirêjiya dîrokê de herêma Hekarî, gellek caran di nava êl û eşîrên Erebên misilman de dest guhertiye. Geh ketiye bin destê Emewiyan, geh yê Abbasîyan û geh jî yê Buwehiyan. Herêma Hekariyê li dij İslâmê 720 salı liberxwe daye. Xelkê herêmê herxwestiye liser ola xweya kevna-re bimîne. Lê di Mîlada 1415an de bi alikariya beglerên Cizirê û Hesenêfê rewş hat guhertin û qirkirinek mezin liser xelkê herêma Hekariyê hat meşandin. Di vê qirkirinê de bi darê şur û

rimê xelkê Hekariyê İslâm qebûlkir û bû Misilman. Ji wê rojê û vir de Hekarî di nav sînorêne bakurî Kurdistanê û di bin destê dewleta Tirk de maye.

Colemêrg bajareki Botanê ye. Ew di nav sînorêne bakurî Kurdistanê de ye û heta niha jî Tirk jê re "Hakkari" dibêjin. Sînorêne bajêr li bakur bi Wanê, li rojava bi şîrnex û Sêrtê, li başûr bi Dihokê û li rojhilat jî bi Ürmîye ve tê girêdan. Di Colemêrgê de ev gelî, Çiya û deşt naskirî û meşhûr in:

Reşko (Geliyê şin 4135m), Durek (4060m), Maunsel (3850m), Gelyano (3650m), Garê (3460m), Geverokê (3356m), Termo (3275m), Barêdalo (3250m) û Çiyayê Reş (3630).

Deşta Geverê (li dora çemê Nehilê ye (175km), deşt 1900 m ji behre bilind e. Geliyê Xabûr (di navbera çiyayê Termo û Tanîn de ye.), Geliyê Avarobaşın (di navbera çiyayê Cilo û Sat de ye). Geliyê Zapê li dora çemê Zapê ye. Geliyê şemizinan jî li rojhilata bajarê Colemêrgê ye. Liser çiyayê Cilo, Sat û Reşko, golên krater hene. Gola Gelyana li çiyayê Reşko, di 2950 m bilindbûnê de ye. Dirêjbûn û firehbûna golê 300m û 250 m ye. Gola şin, Seyidxan û Golân jî liser çiyayê reş in. Hinek gol jî liser çiyayê Satê ne. Ji çemên Avarobaşın, Şemizdinan û Hacibegê Çemê Zapa mezin pêk tê. Çemê Xabûrê jî şaxek Çemê Dicleyê ye.

Nifusa herêmê piranî Misilman in, ji mezhebên şafîîne. Kêm Xiristiyan jî li herêmê hene.

Geschäftsführer: Balsam El-Fauzan

- Tel.: (069) 68 30 73
- Mobile.: (0171) 9 30 41 26
- Fax: (069) 68 09 17 67

Deutsche Bank.
Konto-No.: 250 577 4, BLZ: 500 700 24

Wilhelm-Leuchner-Str. 7, 60329 Frankfurt am Main

Kurdistan Airlines

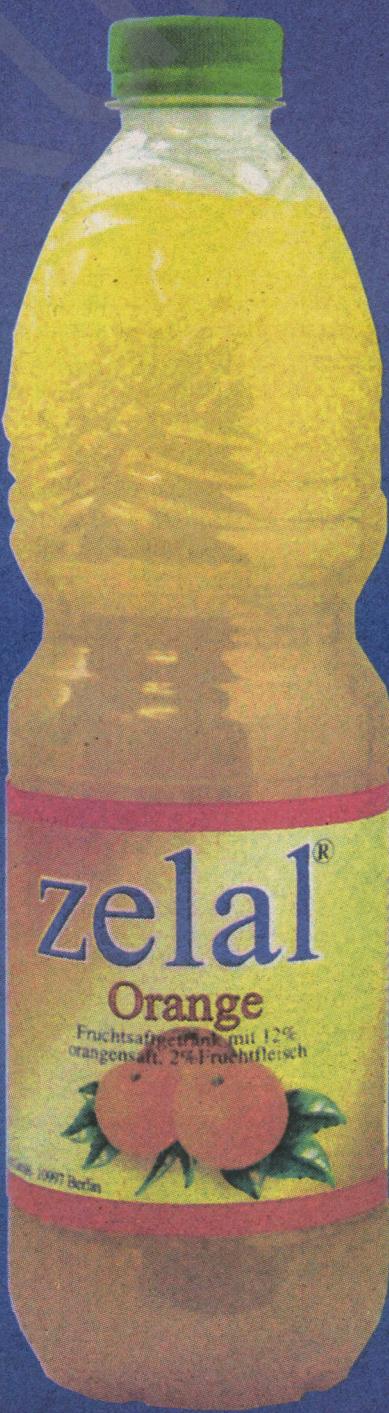
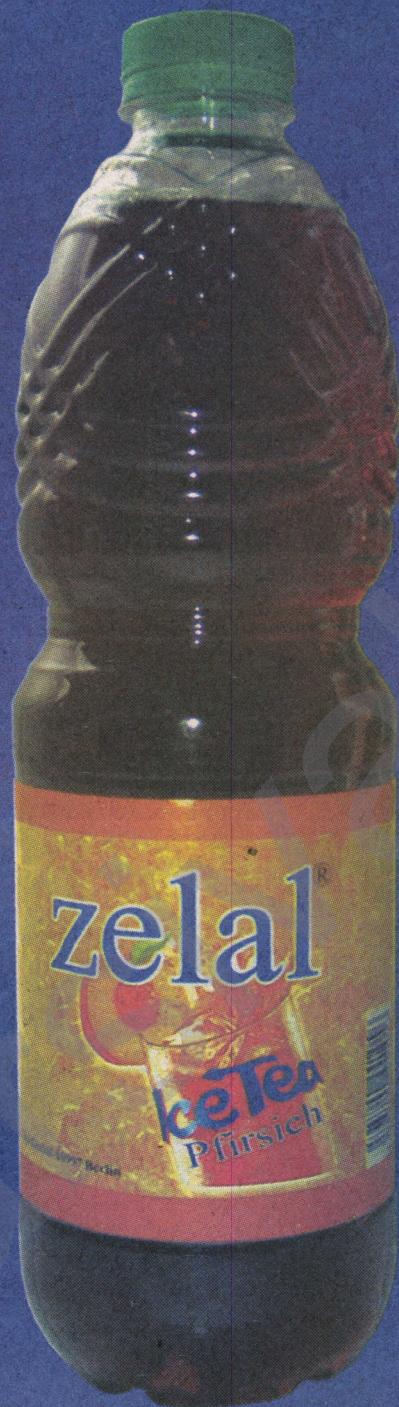
✓ Her Duşem
Ji Frankfurtê di 23:55 an de
difire û
di 07:20an de digihê Hewlêre

✓ Her Pêncsem
Frankfurt 06:15 difirê- Hewlêr
07:20 digihê

✓ Cihê Kurdistan Airlines
li Balafîrxana Frankfurt am Main
Terminal 2 E
Schalter: 957 û 958

zelal

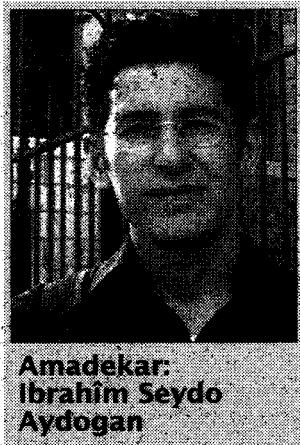
liza GmbH
Köpenicker Str. 22-25
D-10997 Berlin
Tel: (+49) 030 814 927 34
Fax: (+49) 030 649 184 85
www.zelal.com
info@zelal.de

Dilan S. Kilic

DOSYA

Rewşa Edebiyata Kurdi -2-

Amadekar:
Ibrahim Seydo
Aydogan

Pirs: Berhemdariya kurdi bi awayek berdi berdan pêk tê. Em dibinin ku ci bê nivisandin, di cih de çap dibe. bê sik, di ve yekê de bandora weşangeriyeke belawela ji heye. Belki ev yek baş be ku mirov rêu tuçarı li ber çapkirina berhemeye kurdi negire. Lê ma, gelo mirov nikare hebeki bala xwe bide berhemen ku çap dibin, da ku mirov rêu teqineke edebi xurtir bike! Gelo tu di vi wari de ci difikiri?

Selim Biçük :
Di berhemdariya kurdi de, valahiek mezin heye. Ev valahî dibe mina déryayek ku her kes dixwaze tê de avjeniyê bike. Li hêlekê prensip û rêzanen nivisandinê winda ne, li hêla din zimanê kurdi di nav teviheviyek û berdêberdanek bêsinor de li berxwe dide.

Pir caran xwediyê berhemê bi bêberpirsiyariyeke dijwar nêziki nivisandinê dibe. Gelek xwediberhem nû fêri zimanê kurdi dibin û dest pê dikan, xwe berdidin nava avjeniya nivisandinê. Li aliye din weşanxaneyen ku bi kurdi diweşinin di heman bêberpirsiyariye de tevger dikan û bê ku wan berheman di ber çavan re derbas bikin diweşinin. Bi taybeti weşangeriya internetê ya kurdi rolek mezin di ve teviheviyê de dilize.

Ji bo ku ev berhemdariya berdêberdan ber bi şahibûnê ve here û rê li pêşberî teqinê edebî veke pêdiviya me bi hin pivanan heye. Pivanen weşanê, pivanen nivisandinê û pivanen zimên, ev pivan ji, di serî de rexnegirî ava dike. Li ser bingeha van pivanan dezgehen weşanê ji dikarin pivanen xwe ava bikin.

Tengezarê Marîni:

Her nivisek, yan ji her berhemekê, wilo yan wekî din, pêrgî xwendevanê xwe dibe, cêjwergirtina ji berhemê ji, ji bo yekî û ji bo yê din cuda ye. Lê kësa heri giring ew e, ku nivisîn carnan ne li ser bingehê zanîn û ferasetê *

pêk tê, ew zanîna di her beşekî ji besen nivisînê de. Bêguman azadi ji bo niviskêr pir giring e, ku bi pêş bikeve. Ji hêleke din ve, hîmîn nivisînê hene. Pêdivî ye ku her niviskarê ku bi kurdi dînîvisine agahî li ser zimên hebe. Ez nabêjim bila zimanzan, an zimannas be, lêbelê tiştîn di zimên de giring bizanibe. Ev kar bêhtir karê weşanxaneyen e, ku berahîka pirtûkekê çap bikin, bidin çend rewşenbirê xwedî serpêhati û zirek di warê zayendê pirtûkê de. Ev payê wê wateyê ku sansurê bike, lê divê her weşanxaneyek sistemeke wê hebê, an ji grûpeke wê hebê ji bo nirxandina pirtûkênu ku ji bo çapê ji wan re tê, bêyi ku li navan temaşe bikin, lê pileyanî nivisînê ya ciwanî “bedewî”, hunerî û li gor zayenda naverokê li ber çavan bigirim.

Amed Tigris:

Li Bakur ji bo ku bi salan e ku kurdi qedexe ye, kesen nivxwenda an ji kesen ku bi zimanê tirkî an ji bi zimanekî din yê biyanî lise an zanko xwendibin ji, di warê xwendin û nivisandina kurdi de analfabet in angò ew nikarin bi kurdi bixwinin û binivisin. Hetta beşek ji xwedî û berpirsê weşanxane, kovar, rojname û niha ji malperen kurdi ew bi xwe bi kurdi yan nizanin yan ji kêm dizanin û zimanê wan yê nivisê ne kurdi ye. Lorna hewcedariya wan bi nivis û berhemen kurdi hene û hemâ kijan niviskar ji wan re ci bişne bêyi ku bixwinin û li naverok û kaliteya berhemê binêrin, çap dikan. Mâ meriv bi xwe serdestê kurdi nebe dê çawa bikare berhemen baş û nebaş ji hev derxe? Ya duyet, heta niha, niviskarê kurd berhemen xwe bê pere dane xwediyê weşanxaneyen. Weşanxane ji wek ku berhemê ji xwe re li erde bibin hemâ bi lez û bez çap dikan. Ya sêyem, ji bo ku hejmara weşanxaneyen kurdan gelek in û bi kurdi berhem kêm in, ci biqeselin çap dikan. Ya çarem, piranî û giraniya weşanxaneyar di destê rêxistinê politik de ne. Rêxistin wek politik û ideolojik kijan niviskar an ji hunermen-dî/ê nêziki xwe bibîne, li naverok û qualiteya berhemen wî/wê mîze nakin û çap dikan. Sedema pêncem, li Ewropa û di serî de li Swêdê, hinek kes wek hûtan serê kaniya dezgeha alikariye girti-

ne. Xwediyen berhemen kurdi dema ji bo alikariye seri li dezgeha alikariya çandê didin, ev hût alikariye didin heval, kesen nas û dosten xwe. Bêyi ku li naverok û qualiteya berhemen bînihîrin, raporeke baş didin dezgehen swêdi yê çandê û dibêjin ev berhem layiqê çapê ye. Hinek ji wan niviskarênu ku nikarin alikariye bigrin, mecbûr dimînin û diçin ba xwediyê weşanxaneyen Apec, Rewşen, Roja nû, Peri û hwd.

Lokman Ayebe:

Bi raya min, gotina we ya “ci bê nivisandin di cih de çap dibe” ji bo edebiyata zimanekî ne kêmasi yan ji problemen mezin in. Ne di tenê wêjeya me de, di wêjeya hemû cihanê de ji kitêben ku tene weşandin gişne şaheser

Belki

tene weşandin û pê ve rûmeta vê berhemê xwendevan didin. Di vir de yê vê neqandinê dike yanî berhemen baş ji yêne nebaş dineqîne ecibandina xwendevan e! Pirsgirêka me yi mezin ji jixwe di vir de dest pê dike; di qada wêjeya me de xwendevanen ku karibin vê misyonê bi cih binin tune nin, heke hebin ji piir kêm in... Mirov xwezi dike ku hemû berhemen tene weşandin ji aliye naverok, mijar, mizanpjû şewazê ve pir diewlebin, lê mixabin di roja me de ev derfet ne di destê niviskêr û ne ji di destê weşanxaneyen de hene... Ka hetanî vê rojê çend kîtebênu ku hatine weşandin ji fîrotinê xwe heqê maliyeta xwe derxistiye? Di vir de paradoxsek derdikeve pêşîya me; gelo ji ber ku kitêben giranbuha dernake-

vin holê xwendevan li kitêben heyi ji xwedî dernakevin, yan ji ji ber ku xwendevan li wêje û berhemen zimanê xwe xwedî dernakevin û naxwînin, kesen ku bi vi karî re diştexilin ji bi awayek sarsarî karê xwe bi cih tînin? Divê ji niha û pê ve em hinek serê xwe bi van pirsan re bişenin...

Huseyin Kartal:

Dem hene, ji bo çand û zimanen hin civakan dikarin mina „demê tarî“ bê binavkirin. Em heta salen 90î ji gelek kîfxwêş bûn ku kurdi dihat nivisandin; vê yekê têri me dikir û me taqet di xwe de nedidit ku em nivisandinâ kurdi rexne bikin. Tirsa me hebû ku em ê rî li ber hewesa nivisandinâ kurdi bigirin. Pişti salen 90î, bi

gesbûna nivisandinê ev tirs hêdi hêdi ji holê rabû, pîvaneke rexnegiri dest pê kir. Edî nivisandinâ bi kurdi têr nedikir, daxwazeke “qalite ji pêwîst e” ket bernameya niviskarê kurdi.

Lê destpêka rexnegiriya me ji, ji nivisandinâ me cuda nebû. Wê ji gelek qels û bê bingeh dest pê kir. Têğistina me ya rexnegiri mina meşa me ya siyasi bû: reş û spi. Çandeke rexnegiri ya objektif tunebû. Ji dêvla rexneyê, înkâr û dijûn yan ji pesindari dihatin kirin. Vê yekê ji rî li ber pêşketina berhemdariya hunerî kêm kir. Ji ber ku bê rexne, bê rexnegirêni di karên xwe de

şareza wêje zêde pêş ve naçe. Rexneyen li ser birêz Mehmed Uzun têr bîra min; piranî dijûn û înkâr bûn. Eynî rexne li ser niviskarênu din ji hebûn. Ger di wê demê de rexnegirêni me yêne wêjeyi hebûnya, diviya ku iro rewşa wêjeya (bi taybeti roman) kurdi pêşketitir bûya û kesen pişti Uzun ji wan rexneyan süd werbigirtana.

Pirsa weşanxaneyen kurdi di van çend salen davî de ber bi erenibûnê ye. Destpêka weşanxaneyen me yêne pişti salen 70î heta 90î û ber bi 2000an ji gelek zehmet bû. Weşanxaneyen serbixwe, yê di tirs pêşistina wêje, çand û zimanê kurdi de hemâ bêje tunebûn. Bi piranî weşanxane yê rêxistinâ bûn. Armanca weşangeriya rêxistinî bi bingehîn belavkirina ramanen siyasi û zêdekîn endam û dostan bû. Tenê hin weşanxaneyen

mîna APEC ne bi vi awayat bûn, di tîrsa pêşistina çand û zimanê kurdi de bûn..

Lokman Polat:

Helbet pirsgirek hene. Kesen ku difikirin û dibêjin: „ev bîst û pênc sal in ku edebiyata me bipêşketineke geleki berbiçav nîşan nedaye. Bi tenê em dîzânin ku hejmara berheman zêde bûye“ Şaş difikirin. Ev fikiran-dineke bedbinî ye, reşbinî ye. Ji xwe, ji kurdan, ji niviskarê kurd nebawerbûn e. Di bingeha vê fikrandinê de ji psikolojiya xwebicûkbûnê heye. Fikrandina weha edebiyata kurdi pêş ve naxe, qels dike û dibe asteng li pêşberê pêşveçtinê.

Li gor ditina min di edebiyata kurdi ya niviskî de pêşketineke gelek baş heye. Hem di hêla hejmara weşandina pirtûkan de û hem ji di hêla qalite û xurtbûna naveroka berhemen edebî de, rewşa edebiyata kurdi ya iro ji doh baştıri e û dê sibê ji iro baştıri bibe.

Bêserûberiya anku berdan-berdana çapkirina pirtûkên kurdi ji rewşa kurdan pêk tê. Karê weşanvaniye kareke bazirganî ye û divê ji alti bazirganen xwedî tecrube ve bê pêkanîn ku bingehê baş bigre, li şuna xwe ronî bike û bi her awayat modern be û bi şewyeke profesyoneli bê kirin. Di demê bihuri de yên ku vi karî bi amatorî ji bikin tunebûn, iro vana bi amatorî dîkin, sibê dê bi profesyoneli bê kirin û lewre ji dê rewşa weşanvaniya kurdi ji doh û iro baştıri bibe.

Samî Berbang:

Mixabin wekî her warî, di vi warî de ji di nav kurdan de bê-serûberiyek heye. Jixwe ji ber ku “bazar kesad e”, kêm pirtûk tene çapkirin, lê belê yên ku tene çapkirin ji xwendina wan geleki sêxt û dijwar e. Vê yekê ji hin sedem hene. Bo nimûne, hinek weşanxane ji niviskaran heqê çapê distin, pişti yê yekê ji nikarin ji niviskarê re di derbarê qalite û zimanê pirtûkan de tîstekî bibêjin. Herweha, hinek weşanxane ji bi destê keseki/ê du kesan tene meşandin. Ew kes ji ne ji wêjeyê zêde fêm dikan, ne ji bi rîz û rîcikên zimanê kurdi dizanin; heke biza-nin ji pê re nagihêjin. Lewre ji ev rewşa derdikeve holê. Li aliye din, di kurdi de rexnegiri ji zêde bi pêş neketiye; rexne yan bi rengê êrisê; yan ji bi rengê pe-sindayinê pêk tê. Ev yek ji dihêle ku weşangeriya kurdi di vê rewşa heyi de bimine.

Rêxistinanî kurdistan teror minaqaşa kerd

15i Çile de waşteyî komisyonî heqî merdiman ê Parlementoyî Kurdistan ser nûneranî rêxistinanî cemaati sivil hewşê Penagirî de qanûnî verba teror minaqaşa kerd.

Parlementer û serekî komîteyi heqî merdiman Mihemed Ferec no qanûn ser agahdarî da hedreyan û va semedi bêname te ra wedartî teror, lazimo ke no qanûn bibo. La gerekâ no qanûn verba heqî merdiman nêbo. Cuwa pey nûneranî rêxistinanî sivil no qanûn ser

vînayê xo ardi ziwan.

"Rêxistina Kurdistan bo Perepêdana Sivil" re Dr. Boxarî Ebdula, mesûli rêxistinê Amerîki-Kurdî, Rêbin Resûli, rêxistina Xatû Zîn Çilore Herdi û çend kesanî bînan derheqî qanûnî verba teror de vînayê xo û rexneyî xo ardi ziwan û waşteyî xo peşkeş kerdî.

Piyerê peşniyaran heti komîson re ameyî not kerdî. Parlemento nê peşniyaran ser hêna vînero û cuwa pey qanûn bikero qetî.

Çimî norvec ho kurdan ser de yo

Cînî Mehabad bi şeker û cîkolta şî poles ser

Mehabad - 14i çile de cîniyanî mehabad waşt ke semedi protesto kerdi tepişti kîna ya kurd Sirwe Kamkar, yew şiyayîş virazi. La hêzanî çekdar ê Iran vernî cîniyan girot, nêverda ê şiyayîş xo virazi. Nayê ser cîniyan şeker û cîkolta varna hêzanî çekdar ser.

Çend hefteyo ke cîniyanî Mehabad waştiyenî ke bi izni dadigeh şiyayîş virazi. La dezgeyî itlaata İranî û dadgehî Mehabad sebebanî ciya ciya re misade neda. No rid re cîniyan zi 14i aşm de qorsan şiyayîş virast.

Oslo - Hukmatî norvec listeyî terorê ëa Yewbiyayê Ewropa (YE) ser agahdarî kerd vila. No beyan de yeno nuşîş ke norvec endamî YE niyo, la no nîno na mehna ke Norvec verba teror niyo, hetkarî YE nêkeno.

Beyanî hukmatî norvec inawo: Tayê rêxistin ke nameyî inan no liste de sey terorist ameyî qebûl kerdî, ma zi inan sey terorist qebûl biker, o wext

hewldayışî ma yê semedi aştiya bê mehne manenî. Tayê rêxistin ke no liste de yi, inana dia-logî ma esto.

No beyanî wezirtiye teberi norvec de yeno eşkira kerdî ke ê dozê kurdan teqip keni, cîmî norvec ho dozê kurdan ser. Kam ca beno wa bibo norvec semedi heqî merdimana kar keno.

Dr. Dîndar Zêbarî mesûlî hukmatî Biritanî ya ame piyehet

Londra - 16i Çile de mesûlî karanî bênatê hukmatî kurdistan û Netewanî Yewbiyayê (NY) Dr. Dîndar Zêbarî, Londra de wezirtiye karanî tebêr ê britanya de piyaqisêkerdişi viraştî.

No piyaqisêkerdiş de heti wezirtiye britanya re mesûlî siyasetî iraq û roj helata bênatîn Gart Bayî, mesûlî kulpkerdişan warî rojhelata bênatîn û bakuri efrîka Sara Fayst û mesûlî karû bari abori û siyaset ê iraq Nifidita Filmât hedre bî. Qisêkerdoxi kurdistan de akerdiş yew ofisê NY û hetî siyasi û awankerdiş de rolo newe ê NY ser vindertî.

Cuwa pey Dr. Dîndar Zêbarî û serekî komîteyi kar û baranî tebêr ê parlementoyî britanya Mark Geypis amê piyehet. Mark Geypis roli Hevpeymana Kurdistan û yewbiyayîş her di idareyanî kurdistan ser vindertî.

[Selim Çürükkaya]

Nêweşîye Kergan

Vîzér mi telefon kerd dewê ma.
Ez persaya, mi va:
Ci est? Ci cino?
Dewijan mir e va:
Ci bibo, silümetiya, la
nêweşîye kergan esta.

Mi va:
Raşa, şima kergî se kerdî?
Înan va:
Wilay her kesi yew qeyde
kerd.

Mi va:
Ci qeyde kerd?
Înan va:
Xal Xidir kerg tepişti kerdî
axur ho üniyeno ti ra, Xala
Qedik kergî xo serebirney,
ruçikney û zerr de ney rue
EZ Xal Xidir hol sinasena,
o qemîş nêbeno kerganî xo
serebirno. Ey kergî xo kerdî
zerrê axur, vûno wa newes
nêbi. O nika şew û roj gueştarî
raydûran keno. Eg ajansa de
xeberî neweşîye zaf bi, o neng
çineno. Eg xeberî neweşîye
kem bi, o beno şâ. Xala Qed
serebirney, yewi ti ra yavo:

Hukmat ho heqî kergan
dûno. Aye zi ca de kergî xo
ruçiknayî û berdi zerre de nay
rue. Aye nika şew û roj merdi
manî hukmat pawena, vûna ke
merdimî hukmat yenî, kerganî
mi umarenî, heqî inan dûni mi,
tîca re pey kergan bera erzena.

Banî Xal Xidir û banî Xala
Qedik ho tiye ver de yo. Derdi
înan yew o, derdi kergano.

Xal Xidir vûno:
Qedî to xo re kergî xo sere
birney, neweşîye nêveryena
şima.

Aye zi vûna:
Belê, la destâ merdimî
hukmat nêamey, buey kuena ci,
werikna mi zi serenêbirnen.

Xal Xidir vûno:
Wilay ez şina axur, üniyena
dik ra, ez vûna ez to wena.
O zi üniyeno mi ra vûno:
Ti camiyerdî, mi buri, ez to
wena. Ma nezûni ma sekeri?
Destî ma negeno ma kergan
berz.

Ma ina hê vinerté.

**Ziwanî xo
biweni, Peyama
Kurd biweni û
bidi wendîs**

Kilmxebêri

KOMKAR-Swêd kombiyayış xo yê 30. viraşt

Stockholm - KOMKAR-Swêd (Komela Karkeren Kurdistan li Swêd) 15i çile 2006 de kombiyayış xo yê 30.viraşt.

Kombiyayış Komkar de verî raporî xebat ê par ame wendîş û cuwa pey no rapor ser minaqaşa viraziya, kêmî amê tespît kerdiş û rexne kerdiş, semedî kar û çalakiyanı serra ameyî qerar geriyayî.

Penî de 7 kesan re yew komîtyo newe ame vîcnayî. No komite de 3 cînî û 4 camiyerd estî. Sevgî Yildiz sey serekê komel amê vîcnayî.

Londra de xebatê atomî ê îran yew kombiyayış vira- ziya

PK- 16i çile de Londra de diplomatî emerika, rûs, çin, elmanya, Frensa û britanya amê piyeser û programî ïran ê atom ser minaqaşa viraşt. Înan raporî xo komisyonî emniyetî yewbiyayê netewan re şawit.

Gorî ajansanî enternasyonal no kombiyayış nimite bi, semedî çapamenî akerde nêbi.

MPKE persê kurd minaqaşa kerd

PK - 18i Çile de Meclisê Parlementeran ê Konseya Ewropa iraq, suriyê û ïran de persê kurd minaqaşa kerd.

No kombiyayış heti komisyonî zanayê û kultur ê meclisê parlamentezan re amê organize kerdiş. No kombiyayış de parlamenteeri britanya Lor Russell hali kurdan ser yew rapor zi wend.

Her di hukmatî kurdistan rojo yewşeme benî yew

PK - 21i Çile de bi yew merasîma taybetî her di hukmatî kurdistan, hukmatî Silêmaniye û hukmatî Hewler benî yew.

Gorî agahdariye serekî parlamentoî kurdistan Ednan Muftî gerekî kombiyayış yew kerdiş her di hukmatan 18i Çile de bibin, la kombiyayış 21 Çile de sehet 12 de bibo.

Merasîme yew kerdiş her di hukmatan de serekkomara iraq Celal Talebanî û serekî kurdistana Federal Mesûd Barzanî zi hedre beni. No kombiyayış hîra de Nêçîrvan Barzani bi fermî sey serek hukmatî Kurdistan biyero nişan kerdiş. Hanc cagirotê hukmatî Kurdistan zi biyero nişan kerdiş.

Dewleta Osmanî bênatê serranî 1916-1920 de hendê 860 hezar kurd surgun kerdo û 500 hezar kurd zi kişto

Berlin ~ 12i Çile de komêla KOMKAR-Berlin bi navê „ Qırkerdişî Arminiyan û surgun kerdişî kurdan „ yew konferans organize kerd.

Tarixnasî Alman Doçent. Dr. Hilmar Kaiser û tarixnasî kurd Ali Haydar Koç na konferans de qisêkerd. Konferans bi ziwanî almanki bî û alman, tirk, kurd, arminî hendê 100 kes sey gueşdar ita de hedre bi.

Doçent Dr. Hilmar Kaiser, kerdinê dewleta Osmanî ê 1915-1916 ser vindert. Hilmar Kaiser, no kerdinê dewleta Osmanî sey qırkerdişî yew gel (Jenosit) name kerd û no derheq de vînayê xo ïna ard ziwan: „ No kerdinê dewleta Osmanî tarix de yew qırkerdişî moderno verino ke yew dewlet bi plan kerd. No derheq de çimê mi estî ke ewro kes neşkeno ïnan inkar bikero. No derheq de nuşteyi wezîrtîye karanî zerî, kerdinê hendê 1600 tâyanî idareyi, namê û telgraf estî. Kulbekerdî nişan dani ke qırkerdişî ermenîyan zaf yew mudeto kilm de ameyo plankerdiş. Herbi Balkana pey dewleta osmanî quwet ra kot. Naye ser dewleta osmanî dest ci pakkerdişî etnîki kerd. No pakkerdiş de ne tenê armenî, ege de rum, kurdistan de kurd ji amê qırkerdiş û

surgun kerdiş. Koîmîteyi ITT û şubeyî Teşkilatî Mahsusâ û filistin yahudî zi qırkerdi.

Mesûlî nê qırkerdişan serkarî dewleta osmanî yi. Qerarı qırkerdişî arminiyan 1916 de geriya. 1916 aşmî temmûze de wêzîri karanî zerrî Talat Paşayı yew talimatname kerd vila. No talimatname 94 ripel o. Yew qismî ne talimatnameyi derheqî qırkerdişî ermenîyan de bi. Qismo bin de zi amebi nuştiş ke ca ra, tirkî senîn gon dewani ermenîyanî vengan de biyerî ca kerdiş.

Tarixnasî kurd Ali Haydar Koç wextî herbî yewin ê dinya de hali kurdan ser vindert. Ali Haydar Koç şarı ermenîyan û kurdan eynî wext de, eynî çiyanî ciwyayî, yani qederî

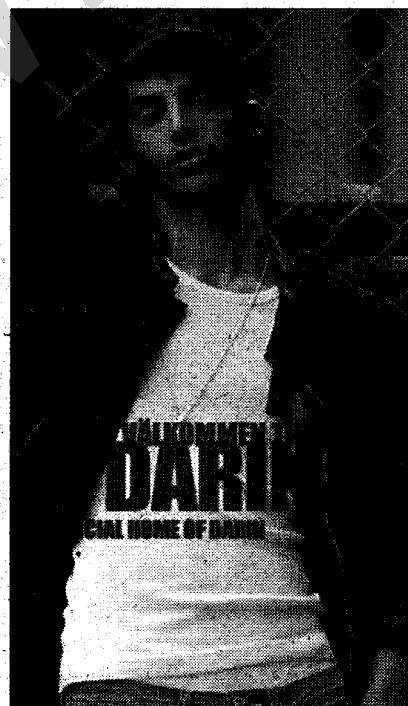
inan bi yew va û qisêkerdişî xo ïna rûmna: „ 1916 de bi hezaran kurd zi ca û waranî xo re ameyo teber kerdiş, ameyo surgun kerdiş. Ewro zi surgunkerdîş û qırkerdişî kurdan ser nêyeno vindertiş. Semed ke rejîmo Kemalist verba kurdan yew politikayê qırkerdiş û inkarkerdiş rûmnaya, belgeyi nê surgunan bêname ra dariti we. No rid ra ewro iştat kerdiş nê kerdişanî dewleta Osmanî ziwar o. La bi şahadê kesanî nê surgunan ciwyayî, bi biyografiyan, bi nuşteyanî serameyişan (hatîra) û bi istatistikian yeno werte ke o wext kurd ameyi surgunkerdîş.

Derheqî surgunkerdîş kurdan de arşîvanî osmanî de

zaf talîmat û telgrafi bi şifre ke dewlet mutasarufanî xo re şawiti, estî. Kesanî ke armîni qırkerdi inan ra yew Şukru Kaya yo. Şukru Kaya mesûlî surgunkerdîş kurdano zi. Goreyi arşîvanî dewleta osmanî û rojnameyanî o wext „illeri“ û „Taysir-i Efkâr“ nê serran de hendê 860 hezar kurd ameyo surgun kerdiş û rayeri surgun de nêweşî, serd û vêşûnê ra hendê 500 hezar kurd zi merdo.

Serranî 1916- 1917 de Mustafa Kemal binî emîr ordiyî 2. û 3. de qumandanî qolordi bi. Mustafa Kemal Bedîlis, Wan û Dêrsim de surgun kerdiş kurdan de aktif wazife giroto.

Xortî kurd Darîn Zanyar bi artîstî serrê 2005

Stockholm - Xortî kurd Darîn Zanyar swêd de heti rojnameyi Aftonbladet re sey artîstî serrê 2005 amê vîcnayî. Darîn Zanyar par yanî 2004 de no vîcnayî artîstî serr de bibi ê didin.

Sey zaf welatan swêd de zi her serr tayê kovar û rojnamê bi rayani wendoxanî xo artîstî a serr vîcnenî.

Rojnameyi Aftonbladet '15i Çile de bi yew gala çend qismanî ciya ciya de merdimî yan zi cîniyî serrê 2005 eşkîra kerdi. Xortî kurd Darîn bi rayani xort û kîneyan, bi taybetî rayani kîneyan qismî artîstê de bi ê yewin.

Darîn Zanyar verî bi dêrê xo ya "Money for nothing" û cuwa pey zi bi "Step up" xo ya swêd de bi meşhûr û koti seri listeyan.

Şivan Perwer Australia de konseran dano

Sydney - Şivan Perwer hîfeyo ho Australia de yo û ita de konseran dano.

Şivan Perwer 21.01.2006 de Sydney de firaz kerdiş 61. ê awancerdişî Komara Kurdistanê ya Mehebadê de yew konser bido. Roja bin 22/01/2006 de bajarı Melborn de yew konserê Şivan Perwer esta.

Şivan Perwer semedi festivalê folklor ê bajarı Brîsben sibi Australia.

نامانه ویت ریزمان بگرن

و هر دو این را می بینند و می بخواهند که این را در کجا
نهاده باشند و آنرا کجا نگذارند و آنرا کجا نگذارند

هزار کات که باسی مائینک بکم دهیان دار به
دهست دینه و هلام و رینگای دهنگی حق نادهن
بگات، جیگای میbast و له دهستی ڈیری
ریزیفه دار بسهر بوره.

خونه کانی من و سه لانی و هکو من زونن و
رزو تاریک و ناخوشن. زهمان و روزگار
دهسوریتنه و کچی همندیک کردوه
و رفتار هیمه دست به دهست کورسی
بسه کورسی دهستیته و بز ثوانی دینی
هونه رمهند نمونه کی راستگری کومله که
رزو را پایه تینک ناسک و تامن دریزه و هار
لدونه هاچخرخی و موزینی دینه کایه و
پاش یک تهمن لاه چاوه روانی به یه کبوونی
مالی کوردی له هونه و کلتور و ظدمیات
بنویسه ٹاکامی ٹو روشن شه رنگانه و هیکی
نه که تیفانه ای بالوکر دوتنه، رزو هونه رمهندی
په توانا له زیور ئاگر و ناسندا توانه و
نه نقال کران جاستیان تا نیستا بیزراوی
کوله که چی هیچ نه لاه یه کیتی هونه رمهندان
و کزمله که هونه رمهند نه هیتاوهه
ناو مایکرو فنی پاسوه، دو دنگای کاوره
دهولمه ندهه مووریز لینگرتی و هونه رمهندانیان
له چند تاوینکا که کردزتاوه، هونه رمهندیکی
منز و گوره و مکو مکی عه بندو، اپش ۴۸
سالی تامن و خزمه تکرنی هونه ری کوردی
نه بزت نهندامیکی چلاک لهو دزگایانه.
ریزیلیتانی هونه ریان پی نهه خشتراوه، کام
هونه رمهندی که کردالهار کوی
یک بیت ناویریان لئ نهادواهه و نه که ٹاووش
بالکو به نهندامیوبیتی زمحمده نهودک
پارچه زهوبیه کی بدمنی لهو پان و پزربیه
کورستان، چونکه ناو هونه رمهند له نهورپا

ئۇوا، ئاھەنگىك نە بادى كۈ دستان قى لە ئەلمانما

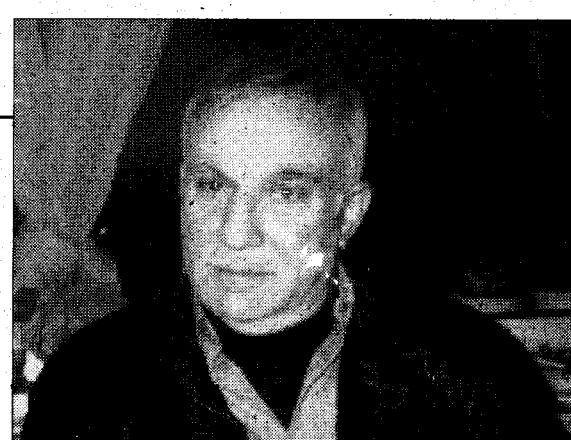
ناشتی گه رمیانی - هولهند

10

لەر شیقى مۇنەرمەندانى كوردىستانپە

a.cheGANI@home.nl

سماقہ کردنی: ناشتی گرمنیانی - ھولنڈا

موده رهمندی سرمه دار مایمیع نوری
له چیاییمه که ناوی شالسه.. هم و نیواران
له تابلکانی هونه رمه ندا ناوا دنبیت ..
چل ۹ دوو سال تاقیکردنده مادی شیوه کاری

پشتی بز ئامزو
گواسترتوه..
له تابلزیکی ترى
مامۆستاد، باس لهو
زىمەن و كاتە دەدەكەت
بە شۇرۇش و خېپىش
كۈرانەو بز سالانى
دەللىت دارى ئازاردى
قەت بەر ناڭرى، سە
ئابىدە سەھر ناڭرى. ئە
بابەت شىپوازە كەمداو
هونە رېيەكەن ئۇ دەر
مامۆستا فايىق كەس
ئيانىدا سەرقالى ھونە
رۇزگارى تەبەندى ئاش
و لۇچەكان كە هەر
تابلزىكەن ئازار
پەشكىلى ھونەرى شىپواز
كۈردى، ئەو ھونەرمەندەي كە چىل و دوو
سالساھە پەنابەردى شىپواز كارى كۈردىي.. ھەمۇو
تابلزىكەن شایەتى ئۇ حالان كە نەك تەنها
خىزى وەك ھونەرمەند بەلكى كارەكەنیشى
ئاوارەرى غوربەقى فۇرمەكائىيان بىوون.
مامۆستايى شىپواز كار فايىق نۇرى سەعید ئەو
مەرۋىقىيە كە تەمنىكى تاقىرىدەوە خاونى
شىپواز كارى كۈردى لە ئامزو ئەپەنە
دەخويىتتەو بۇ ئەو لاوانى كە رۇزىكەل لە
رۇزان ئاتوان و ئەنۇ سەيمىسى زۇزانى ئازار
و مەينەتى بەيىتتەو بەر چاواي خويان. لەم
دېيدارو ئامادەكەرنەدا تەنها ھەندى ئازارى
رۇزانى راپىدۇر لە دەم و چاواو ئۇ مۇزۇق
مەماندۇھە دەخويىتتەو، نەك تەنها لە خودى
خۇيدا بەلكى تابلزىكەنیش دەربىرین لە ئازار
بىبى كوتايانە دەكەن.

مامۆستا فاییق زور قوتاپی بین گهیاندوه ک
ئەمەز زۇریان يان ھونەرمەندن يان دكتورن
يان خاوهن پله و پایە به بەرزن لە كۆمهلگائى
كۈرۈدەواريدا.

زۇر ھاوردىن جىا جىيابىن ھېبۈوه لە رۆژگارلى
ئاسن و تەلى درکاپىدا، سالى ۱۹۶۸ و ۱۹۷۹
كاتىكى مامۆستا ئەندام بۇو لە دەستتەي
داھىزىراندىنى كۆسەللى ھونەر و وېزىدەي
كۈرۈدى و رۆليكى گىرنىكى ھېبۈوه بۇ دانانى
پەركىدى بىناغەي ئۇ قوتاپاخانىيەي كە وانە
و وشەي كۈرۈدى تىۋاھ پەرۈزىرە دەكىتىت
لەكەل مامۆستاييان شىرىكى بىكىس و نۇرسەر
مەحمۇمۇد زۇپەر و رەھووف يەھىا و جىهان
ئۇزمەر.

بە دىدىي من، ئەم ھونەرمەنانە پىشەوابى
ھونەرلى شىۋەتكارى كۆردىن. من بىم وايە
دەھىتتى دەزگاى. رۇشنىيە ئەم ھونەرمەنانە
خەلات بىكەنچە ئەنەن ئەمەز

قۇقاڭىزىنەن، ھەۋەر، كەنەن، ئەسىر، تەخىزىن
داشىن، ئەنەن ئەنەن بەكەنچە ئەنەن ئەنەن

فوتا بخانه‌ی هوسه‌ری خور دیگیان نمایندر نماین
یعنی در ریووه پیدا نماید

نهن مرؤوف و هونه رمه ندانه ای که و لاتکنی
و زیران و سوتا ویسان به جیهشست و روویان
له رویه ری قوت کرد و به تاییت ته منکی
و هکو ماموزتا فایه ق بینگومان به تازار کانی
سننوری خزانی بزیوه ژوقره هیوا کرتایی
بین هاتووه، بزیه ژیانی غوربه تی پین چاکتر
بوروه، بالام ٹه و هشمان له یاد نه چیت سننوری
هونه ریز مرؤفایه تی تابلکانی ماموزتا فایه
نوری دیوار بهندیه کی بین کوتانی و بین خاله.
چیایی قالسیش له شماری ٹاخنی ئەلمانیا له
چاواری هونه رمه ندا، هه مسوو نیوارانیک
ده مانیاتووه بیز گویزه و ئازمی کوردستان.
بزیه تابلکان و هکو ٹه و ئابوونه جاریکی تر
له دایک دهینه و.

فایه ق نوری سعید

۱۹۳۴ له شماری سلیمانی له دایک بوروه
۱۹۵۷ خانه بی ماموزتایانی بهشی و هر زش له
شاری به عقوبه تواو کرد ووه
۱۹۶۸ پیشانگای یهکمی هونه ری شینه کاری
له کتیخانی گشتی شاری سلیمانی
کرد و دت ووه.

۱۹۸۲ ادووه بیشانگای هونه ری له هولی
قوتابخانه ئاماده بی خائزدای کچان له
شاری سلیمانی کدت ووه.

فایده نوری سعید
۱۹۳۴ له شاری سلیمانی له دایک بیووه
۱۹۵۷ خانه‌یی ماموزستانی بهشی وهرزش له
شاری به عقوبه تواو کرد و کرد و
۱۹۶۸ پیشانگای یه‌کامی هوندری شینوه‌کاری
له کتبخانه‌ی گشتی شاری سلیمانی
کرد و کرد و کرد و کرد و کرد و کرد و کرد و
۱۹۷۰ او وهم پیشانگای هوندری له هولی
قوتابخانه‌ی ثاماده‌یی خانزادی کچان له
شاری سلیمانی کرد و کرد و کرد و کرد و
۱۹۷۲ اسیم پیشانگای هوندری پیکر سازی
له کتبخانه‌ی گشتی سلیمانی کرد و کرد و
چوارمه‌بین پیشانگای تایه‌تی لوسمر
توخاس له شاری سلیمانی کرد و کرد و
۱۹۷۵ چوارمه‌بین پیشانگای تایه‌تی لوسمر
توخاس له شاری سلیمانی کرد و کرد و
۱۹۸۲ ۱۹۸۲ له شاری هولیز بهشداری
شیستقالی هوندری کرد و کرد و
به غدار بهشداری زور پیشانگای جیا جیا
کرد و کرد و کرد و کرد و کرد و کرد و کرد و کرد

افی یه کسانی ها وو لاتی بیون در روست
کریت؟ نهودی شایانی باسه له بارمه ووه
وینین نهودیه که، رووی راستی ئوهانه
دهیانه ویت له غیر اقدا، جلهوی حومک
گرنه دهست، له ڈایندهدا نه مرتم نابن له
لاکانی تاران و سونتھکانی تاو حیزبی
مەعس و ئەمانەش ھەمان درکن بەلام
ئىشتا تىز نەپۈون. ■■■

پشتی بز ئەمۇز
کواستۇتىوه..
لە تابلىزىكى ترى
مامۇستادا، باس لەو
زەمەن و كاتە دەكەت كە مۇۋى كورد باولەرى
بە شۇپۇش و خېپىشاندان ھەبۇوه بە مانلىقى
كەرانەوە بۆ سالانى چەلەكان كە لە تابلىزىكى
دەلەت دارى يازادى بە خوين ئاو نەدرى
قەت بېر ناكىرى، سەزىزەخۆزى بى فىداكارى
ئەبەد سەر ناكىرى. ئۇ كات ھونەرمەندان لەو
بابەت شىۋازە كەراوون، بۈزىز زۇرىبى كارە
ھونەرىبىهەكان ئۇ دەرىپىنەنەيەن چەسپاندۇدە.
مامۇستا فايىق كەسىك بۇوه لە رۇڭكارى
ئىيانىدا سەرقالى ھونەر و اۋەن و قوتىسابى و
رۇڭكارى تەلەپەندى ئاسنۇن و دەم چاوه چەرچ
و لۇچەكان كە هەر ھەممۇويان بۇون بى
تابلىزىكى ئازارى بى كۆتۈپىان دىروست

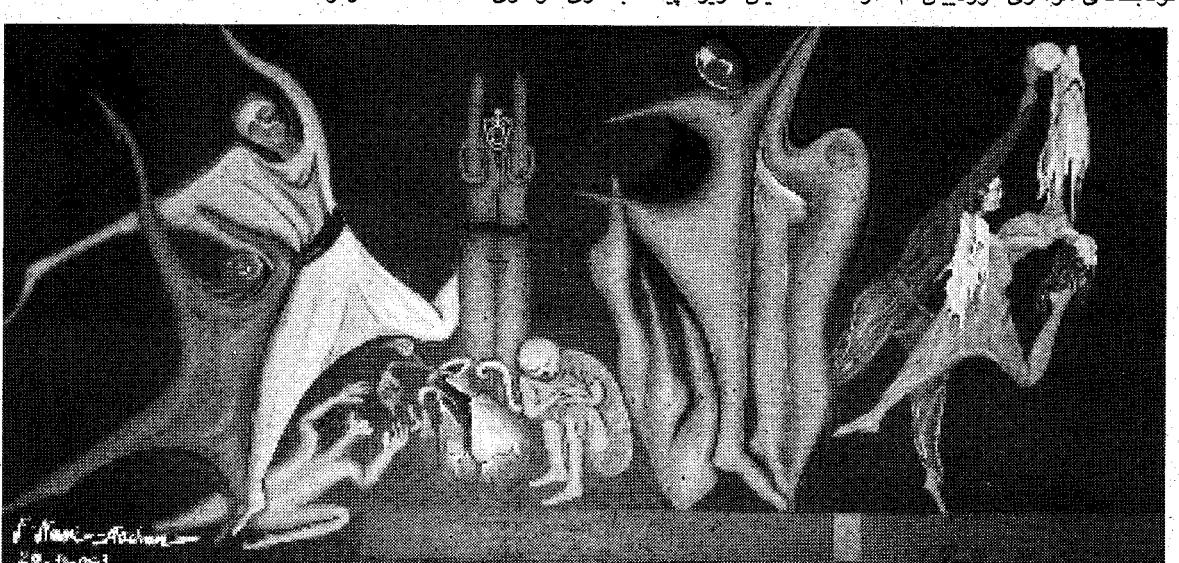
کرد. تابلوی ماته‌مینی ددم و چاوه‌کان
گوزارش لهو نیشانه دهکات که روزگاریک
بیوون به نازه‌رُوکی ٿو و تابلویانه که
ماموستا فایق سهراقالی بیوون دربرین له
تاقیرکندوهکانی هونه‌رمه‌مند دهکات..
گوره‌می ماموستا فایق نوری لهوeda بیو
که پرسیاری ٿووهی کرد چ تبرانین و
بچونکم هیه لهسره کاره هونه‌ریبه‌کانی.
تیزیانیتی من دوو باهه، یهکم؛ ماموستا
فایق نوری ٿو رشیفی هونه‌ری شیوه‌کاری
کوردیبیه به میثرو و به تاقیرکندوه،
دووهم سه‌رهاي سه‌ختی ڇیان و تهمن،
هونه‌رمه‌مند به‌ردوه‌وامه لهسره کاره هونه‌ری،
تمه‌مش خزی له خزیدا هاچه‌رجیتی ٿو
هونه‌رمه‌نده‌یه.

روڙانه نئواران چیایی vaals خه‌ونیکی
ٿه‌رخه‌وانی به رنهنگه بُو هونه‌رمه‌مند،
چوارچینویه ڇیانیکی نوی به بُو برده‌وامبوون
دلان دننه بستانه بهکار، هونهـ، ۱۹۷۰، افسـ، تهـ

ماموستا فایق زور قوتایی بیـ کهـ یـانـدـوـهـ کـهـ
ئـهـمـزـ زـورـیـانـ یـانـ هـونـهـرمـهـنـدـ یـانـ دـکـتـرـونـ
یـانـ خـاوـهـنـدـ پـلهـ وـ پـلـیـهـ بـهـزـنـ لـهـ کـوـمـهـلـکـایـ
کـوـرـدـهـ وـارـیدـاـ.

زـورـ هـاوـرـیـنـ جـیـاـ جـیـاـ هـبـوـهـ لـهـ رـۆـزـگـاـوـیـ
ئـاسـنـ وـ تـهـلـیـ دـرـکـاوـیدـاـ، سـالـیـ ۱۹۶۸ وـ ۱۹۷۹ـ
کـاتـیـکـ مـامـوـسـتـاـ ئـهـنـدـمـ بـوـ لـهـ دـهـسـتـهـیـ
دـامـهـزـانـدـنـیـ کـوـمـهـلـیـ هـونـهـرـ وـ وـیـزـهـیـ
کـوـرـدـیـ وـ رـۆـلـیـکـ گـرـنـگـیـ هـبـوـهـ بـوـ دـانـانـیـ
بـهـرـدـیـ بـنـاغـهـیـ ٿـوـ قـوـتـاـخـانـیـهـیـ کـهـ وـانـهـ
وـ وـشـهـیـ کـوـرـدـیـ تـیـاهـ پـهـرـدـهـ دـهـکـرـیـتـ
لـهـ گـهـلـ مـامـوـسـتـاـیـانـ شـیـزـکـرـ بـیـنـکـسـ وـ نـوـسـهـرـ
مـهـحـمـودـ زـیـوـهـرـ وـ رـهـوـفـ یـهـجـیـاـ وـ جـیـهـانـ
ئـمـهـرـ.

بـهـ دـیدـیـ منـ، ئـهـمـ هـونـهـرمـهـنـدـانـ پـیـشـهـوـایـ
هـونـهـرـیـ شـیـوـهـکـارـیـ کـوـرـدـیـنـ، مـنـ پـیـمـ وـایـهـ
دـهـبـیـتـ دـهـزـگـاـیـ رـۆـشـنـبـیـرـیـ ئـهـمـ هـونـهـرمـهـنـدـانـهـ
خـلـاتـ بـکـاتـ چـوـنـکـهـ هـهـزـ تـهـوـانـ ئـمـدـرـیـ
قـتـاخـانـهـ، هـونـهـرـ، کـهـ، ۱۹۷۰، اـفسـ، تـهـ

دریزه‌ی ... درکیش له‌سه‌ر بنجی خزای ...

دریزه‌هی بی بدهن. و تاره ٹاگراویه که در
وقت‌هذا سه‌در له بعضاً له زه‌مانی
بریمه‌زدا که وتن: «هیندیه یه‌کایه‌تی
خودا خاکی عیراق یه‌ک پارچه‌یه». بهین
نه‌وی که‌س باسی له پارچه‌پارچه‌کردنی
عیراق کردیست. له ٹاویته‌یه حوكمی پان
شی‌لامه‌م، ٹاندا شنعته ٹائنه‌م

پیازی جہاں - اُہ مریکا

به کیوونی دهستور و سه روزک و دمه لات و یاسا و
اموده زگاکانه. تابتوانین کارتر له جاران به شداری
نه پیکاهه و تبکه لاوی دهکل عیزاقی داهاتو بکهین.
زیزی پیویستمان به چه مکنی تازه و دیموکراتیانه تر له
جاران ههیه بز کارابوونمان ده نیو برازافی گزارکاریه
سیاسی و دیموکراتیکانی دونیا و ده فرهنگدا.
به کگرن و هر یه کگرن ریزه سه رهکی یه کگرته له
پیتاناو یه کگرتی ریزه کانمان و بربار و دمه لات و
چاره نووسمن ... ده نگه کان به ته نیا چاره نووسمن
نهیه، به لکه یه کگرته ده نگه کانمان یه کده خات و
بریارمان هم موار و دسمه لاتمان بالاتر و دوار ژمان
گه شتر ده کن. ده بیت دوا کاریه کی سه رهکی
ثاراسته سه روزکی هرین و حکومه تی یه کگرتووی
کور دستلن بکهین ... با متمانه و هاو کاری
دیموکراتیان و به شداری پیکردنی کسانی لیوه شاره
بیبته هوکار بز کامکردنه و هدی سینه و دمه لاتی
خوش پستانه حیزبی به سه رهکی داموده زگا و یاسا و
پیکاهه ای کومله ایه تی کور دستلن. به بن پتکردنی
متمانه ناتوانیت سشوره کانی دیموکراتی و ظازادی
رژیذنامه گری و ناخاوتن به رفره هم کارا بکرین.
بن متمانه هی بور له حیزب اند ناتوانیت دهستور
و یاسا سروره بکوین، بزیه پیویسته موتے که هی
حیزب اند بره ویتنریتله و بوار و قوانی دهستور و
یاسای دیموکراتی لیوه شاره تر له جاران کاره کانمان
ری بختات. یه کگرن به بن پتکردنی پیشیانی مافه کانی
مروف و ظازادی سیاسی و نه هیلانی گندملی و
خزپیوه لوسین و په سارنه دانی کومان لیکار او
له یاسا لادران و لایه گرانی حیزبی و بکرده وه
کارکردنی را که یاندنی دیموکرات و ظازاد شون
هنگاوه چاره نووسسازه کانمان دهکه و بت. ■■■

بے یہ کُرتن ۰۰۰
ہر یہ کُرتن و یہ کُرتنه، یہ کُرتنمان!

دهنگه کان به ته نیا چاره نووسман نییه، به لکه یه کگرته که دهنگه کانمان
کده خات و بریارمان هه موار و ده سه لاتمان بالاتر و دوار روژمان گه شتر ده که ن.

دەردەكەون.

بیم وايه له ٹاکامی لیکترارزاني ریزه‌کانی کورد و
کیشنه خوخری و لیکللاوتوون و دایران و
لیکچیایی و دابه‌شکرانی کوردستان و ئینجا سه‌ریار
پینباری دهردی هەرە مەترسیداریش دابه‌شکردنی
کوردستانی باشور بیو بیز سه ر دوو دەسەلاتی
کوردی جودا، کە ئىمە خۆمان لە سەردەمی
بەکگرتئى رۆزەلات و رۆزاتاوا و سەرمایداری و
سەرسیالیزم و رەش و سېی و گەورە و بچوک بە^۱
ھست خۆمان: لەکت اداھەکانما بە، فەرق کەد.

دو اجار بیماری یه کلاکه رهودی یه گرته و هد
هر تک نیداره هی حکومتی له تکراوی هر یعنی
کورستان زاگه یه نزا، سه رgeom جلک و لایانه
سیاسته کان گوارشتن خوشی و ناسوکانی هم
بریاره درسته هاردو سه رکردایه قی پارتی و
یه کیتیان نیشان دا. نیاره کافی نیوه نیه باس له
هزکار و دستیپیشخوردی و بنه ماکانی لیکترازانه کان
یکه بن، به لام درفتی زورمان له پیشه بیانکدنی
دوازده یکی بروادار و پتوی سیاستی و دیموکراتی
له کورستانی باشوردا تاکو ثه و هله و هزکارانه
دو باره نه کریتوه، که کاتی ناشستی و به یکه و ڈیان
درستیان دهکن و گلینک جارانیش دهه نجامه
کانیان تالتر و بسوزتر له سه ردمی ناکوکیه کان

دریکیش لہسہر بنجی خوئی دھرویتھوہ !!

شگر که میک به میزووی عیراقدا بچینوه، بزمان
دهردکه ویت که پیش سالانی چه نگی یه که می
جیهانی و لاتنک بدانواری عذرآهه و نه بوروه.
کلولتیالدمی بیریانیا ئم و لاتنی دروست کرد و
پادشاهیکشی به شیوه‌ی [استراخان] ای بوهیتا
به زوری زورداری باشوری کوردستانی پیو
لکاند. پیکهاتی عیراق له کورد و عهربی شیعه
و عهربی سوننه و تورکمان و گلد و ناشوربری.
پیکهاتیه کی ئالوز و ناتهبا و دز بیهک له روروی
نه تاوایه‌تی و ثانیتی و مهزمه‌بیشهوه عهربی
عیراقی ئه مرد به زوریه شیعه و که میهی سوننه
میزوویه کی خویناواری و مملانیه کی دوور و
دریزیان همه. ده توانيت ئم ناکرکیه بکه ریتینه ووه
بز سردهمه خلافتی ئه مه و عهباسیه کان له
سالانی ۷۰-۶۱ سوننه کان دولت و شیعه کانیش
به ره لستکار بون، دواتریش له سردهمه دژایه‌تی
هه زدوو نیمپر اتزرد فراوان خوازی سوننه مهزمه‌بی
عوسنائی و نیمپر اتزرد شیعه مهزمه‌بی تیزانیا
سوننه کان لایه تنگرانی عوسنائیه کان بون و شیعه
کانیش لایه تنگرانی تیزان بون.

به دریازای میزوری تهمه‌نی پر ملماً نی هردو و
ئیمپراتوریاکه، عره‌بی شیعی عیراق له کاتی
چنگی هشت ساله عیراق - تیران دا نهک
هر لایه‌نگرانی تیران بون و سوپای عیراقیان
به کافر ناو دهبرد بهکو لهشکریکیشیان پیک
هیتابو، بهناوی "لهشکری ۹ بهدر" شان بهشانی
سوپای پاسدارانی تیران شهری عیراقیان دهکرد
و هارچه‌نده رذیعی عیراق نهو چه‌نگه‌ی ناوتاپو

لہجہ

نوجوں کی سیاستیں ٹاپیک

یہ کگر تنہ وہی ہے ردوو نئدارہی کورڈی
داوا کاریہ کی جمہ ما وہری یا ان
گروہ ویکی سیاسی بسو !!

ئاگەر برازىن دروشمە حىزبىيەكان لە دروشىمە نەتەوەنى و نىشتىمانىيەكان جىاباكلەنەوە، ئۇوا بىكۆمان ئەزازىن بەرژۇھەندىيە حىزبىيەكان لە بەرژۇھەندىيە نەتەوەنى و نىشتىمانىيەكان جىاباكلەنەوە، بەمارجى ئەوھى بىقازىن ئەركە حىزبىيەكان لە ئەركە نەتەوەنى و نىشتىمانىيەكان جىاباكلەنەوە، بە چەند و شەپەكى تى ئاو پېرىزە چارەنۇرسىسازانەتى ھەر لە سەردەتلى رىگاربۇونى كوردىستانەوە بە دىوارى حىزبىيەتىدا ھەلۋاسان و لە كەرمەتلىپىرساۋىتى و بەرژۇھەندىيە حىزبىيەكاندا توانەوە، جىاباپۇنۇھى ئەو دوو ئىدارەيەيلىككەتوە كە هېچ كاسېك پېتى خۇش نەبۇو و تەنها لەكەل باى حىزبىيەتىدا ئەكىنچا، ئاو كاتە كورد بەرامبەر بەخۇزى لېپىرساۋ بۇو، واتا ئىزىدانى رۆزىكى دىيت عىزاق لەدەست سەددام رىزكارى ئەبىت، بەلام ئاو رۆزە كەيە، نەيدەزانى، بىزە زۇز گۈنى نەدبابۇو پېرىزە چارەنۇرسىسازانەتى وەككۇ يەكىرىتتەنەوەي ھەر دوو ئىدارەكە دوو حىزبەكە مەسىلەكە يان بەھەندى ئەكىنچىبوو، بەلام ئاو كاتە سەددام كەوت و سىياسەتى كورد و عىزاق و ولاتانى دراوسى و تاوجەكە و تەنانەت ھەممو جىيان رېچكەيەكى تى بەخۇزى و بىنى، ئەو

کانه تابوو کورد جيدينانيه تر بيرى له ياهكترتهوهى ئوه
دوو نيدارهه يه بكتاوه، مەخابن فرياي يەكەم ئازموونى
ھەلپاردن و دروستكىرنى يەكەم حكومتى عيراقي
نه كەوتن بېيهەك دەنكى بروۇن ئۇوش كە وينتەيەكى
تا زادىدەيك بىن هېزى دايىچاوارى عەرەب و جىهان،
بەلام ئەمجارههيان فرييا كەوتن و پېش دامەز زاراندىنى
حكومتى دووهمىي عيزاز يەككەوتن، هەرجەنندە هەتا
ساتى تووسىئى ئام بابەتە هيشتاتا بەرلەمان بەتۋاوەتى
پەرۋەزەي يەكگرتتۇوهەكى رانەكەياندۇرۇو ..

باس له ئالىيەتى دابەشكەرنى وەزارەتكەكان و دەستە
ق. دايرە و پەلە و پايدەكان ناكەم لە نىۋان ھەردوو
حىزبەكەلەدا، چۈنکە هېچ كاتىك ئەۋە كىشەي مىللەتى
لاخەلولەلەلاقورە ئەپپەرە، ئەۋە كىشەي مىللەت بۇوە
قۇرغۇن و كارەكانى دواى ئەۋە بۇوە. يۇ ئەۋە بۇوانىن
وەلامى ئەۋە پرسىيارە بەدەنەوە ئاپا ئام بەكگرتتەوهى
وەلامدانەوهى داواكارى و جەز و خواستى جەماوەرى
كوردىستان بۇو يان گەرەويىكى سىياسى گەورە بۇو چەند
پەرۋەز و بەرۋەزەندىيەكى سىياسى لە كوردىستان و
حكومتى كوردىستان گەورەتىرى بەدواوهە، لەوانەيە
ئىستا كەسىك، ھەبىت ملىت: جا ئەۋە جىياوازىيەك
ئەكەن، گۈنك ئەۋە يەكىان كەرتەوە، بۆزىيە ئەلەيم
جىياوازىيەكى كەورە ئەكەن جىياوازىيەك ئەۋە، ئەگەر
ئەۋە يەكگرتتەوهى بۆ خاتىرى خواست و وېشىتى جەماوەر
بىتت هېچ ئېزىك پاش ئەمۇز لە يەكىان ناكەنەوە، بەلام
ئەگەر سەققەيەكى سىياسى بىتت بە مەمبەستى ئەۋە
كورسى زىاتر لە بەغدا بەدەست بەھىن يان بە مەمبەستى
ئەۋە ئەمچارەش مىللەت بىكەنە پەرد بەسر شىتىدا
بېرەنۋە بەرەو بەرە ئەۋە بەرۋەزەندىيەكەن و
وەككۇ ئەو ھەممۇ دەنكانەي پېتىن بەخىشا بۆ خاتىرى
پەرۋەزەي يەكگرتتەوه ئەۋا ئەۋە مەسىلەيەكى تەرە
شایەنى ئەۋە يە باسېتىكى ترى بۆ بکرى .. ■■■

venusfaiq@yahoo.co.uk

به گوردي بدوی، به گوردي بخوینه، به گوردي بنووشه، به گوردي بيربکه ره وه!

کارداھوھ کانی یاری گردن له سەر منداڵ . . ئەم پرسە لای گورد و له گوردستان . .

**ئاست و چۈنیتى ئەو يارىيانەي بۇ
منداڵ دەرخسېنرىت، كارىگەري
له سەر كەسايەتى ئەو منداڵ دروست
دەكت. بۇيە ھەستىارە و پىۋىستى
بە ھۆشىارى و ئاگايى ھەيە.**

پەيمامى كورد - كوردىستان نىت - بېپىش يابەتىك كە سايىتى

كوردىستان نىت بلاوي كرۇتاوه ماوەيدىك لەم بارەيەوە
ھەررير له كوردىستان كورىتكى دەستىرىتى سىنكسىسى دەكتاتە
سەرخوشكەكى و دواترىش كچەكە سكىپى پە دەبىت و
ئىشنىش مەردۇوكىيان له بەندىخانىيەكى ھەولىز كىراون.

لە ھەولىر يارىدەدەرى پىزىشىكى بە تۆمەتى
فرۇشتى ماددەي بىلەشكەرى دەگىرىت

پەيمامى كورد - كەنچ لاند - وەك هەفتەتامى كەنچ لاند لە
ھەولىز و له يەك لە ژمارەكائىدا بلاوي كرۇتاوه له ھەولىزى
پايتاختى ھەرتىي كوردىستان يارىدەدەرىتكى پىزىشىكى بە
تۆمەتى فرۇشتەتەوە قاچاخى ماددە بىلەشكەرى كەن كەنچ لاند
پىزىشىكى بەكاردىن دەسگىر دەگىرىت و بېنگ لەو مەۋادانەشى
لەكەنلە دەگىرىت و بېرىباربۇو بەرىتى دانگا و بە يەك لە
ماددەكائى ياساي عىراق و كوردىستان سزا بەرىتت..

ئا/لاپەرەي كۆمەل

نەبوونى بەرنامەي زانستى و دروست لە سېستىمى پەروھدىي خويىندى كوردىدا دەربارەي یارىكىردن، خالى دەسپىيەكى گرفتەكانە

ئۇھى دەمانەۋىت لەم بابەتىدا قىسى لەبارەوە بىكەين، يەكىنە
لۇپىرسانى راستەوخۇز پەيپەندى بەزىيانى تاكى كورد و تەواوى
تاكى كۆمەلگەكائى مەزقايەتىيەوە ھەيە و رەنگانەوە لەسەر
زۇر لە پرسە كۆمەلایتىيەكائىشە بىرە. يارى كردى ئەو دىنيا
دەركىيە، كە مەنل لە رېنگىيەوە پەيپەندى لەكەل دەرەوەپەردا
دروست دەكتات بۇخۇزى و ئەو دىنياى دەرەوە. كاسايەتى ئەو
تاكى ئاشنايى چەندىن شتى دىكە دەكتات. بۇيە ئاپىت و جۇز و
ھەرەها چۈنلىنى ئەو يارىيانە كارىگەرى راستەوخۇزى لەسەر
پىكەتەكائى كيانى ئەو كەسە دەبىت. بۇيە ئەم پرسىنە كەنچ
بلىنن تانها بۇ منداڵ نىيە، بەقەد ئاھىپە پرسىنە كەنچ بە
پەيپەندى بەزىيانى دەباتوە... ■■■

چەند كورتە ھەوالىكى كۆمەلایتى

رىڭخراوهكائى كۆمەلگەي مەدەنى لە كوردىستان
سزاي لە سىدارەدان لە ياساي دەزه تىزۈردا
رەت دەكەنەوە

پەيمامى كورد - ھەولىز لە ھۆزلى پەنگىرى پەرلەمانى كوردىستان
كۆبۈنەۋىھىكى فرداۋ بۇ لىزىنى ئامادەكارى كۆنفرانس و ئەندام
پەرلەمانى كان و نۇيىتەرانى بەشىكەلە رىڭخراوهكائى كۆمەلگەي مەدەنى
لەكۆردىستان كىرا. لە كەنگەرگەندا زۇرىنى ئۇيىتەرانى رىڭخراوه
مەدەننەيەكائى سزاي لە سىدارەدانىان بە گەنگ نەدەزانى و رەتىيان
كەنچ دەكتات بەشىكەن ئەپەنلىق تۇنۇتىن سزاي ئەو ياسايىيان لە
حۆكمى ھەتايى (ئەپەنلىق) ادا دەپىشىۋە.

پىاوىتكى پىنج لە ئەندامانى خىزازەكەي
دەكۈزۈت

پەيمامى كورد - ئازانسەكائى كوردىستان - بېپىش ھەوالىك
كە زۇر لە رۆزىنامە و ئازانس و مەدياكانى كوردىستان بلاويان
كەنچ دەكتات بەشىكەن بەپەنچىكەن كەنچ دەكتات بەشىكەن
چوارى سەرلەبەيانى بەچەكى جۇزى كلاشىكۇف پىتىج لە
ئەندامانى خىزازەكەي دەكۈزۈت. وەك سەرچارەكائى ئامازى
بۇ دەكتات بېنچىت پىاوهكە لەو كاتەدا يارى دەرەوەنى تەواو
تەبوبىت و ئىشىش لە بەندىخانىيە.

ئەگەر كۆمار سەرگە و تبایە بىڭومان دەبوو بە قەلا بۇ ئازادىرىنى بەشەكانى ترى كوردىستان

هموو دوریان هبوووه و ههیه. من به شاهیدی میثوو دهلم تا کزمار مابیوو کس گولله‌یکه دزی کزمار نهارو بشت مه بیسم ئوه نئیه که باینم دزی کزمار نه بیون بیوبون، به لام نه دهیزان، به لام تا سه‌رکردایتی کزمار نه چووه پیشوازی سوپیای ئیزان کس نهیورا به هنای دوژمنه‌وه بچیت. خز دهستورر يا فهرمانی بارگریش نه دراوه تا ئوهانی که دزی کزمار بیوبون بجهنه ریزی دوژمنه‌وه، به کارهینانی شکست يارووخان بز کزمار راست نئیه، چونکه بارگری نه کراوه تا بیلین شکستی خواردوه يا رووخا من پیم وايە هەرس پیهیتان يا هەلوھشانوه يا تەسلیم کردن باشتە.

سیارهت به دوری هندیک له که سایه‌ته
یا سه‌رژک هوز و خیلانه کورد که پاش
له وهی سه‌رکدایه‌تی کومار نیهیشت
شاره‌کانی تری کوردستان نازاد بکرین،
یا هندی شاری کوردستان خایه ڈیر
دهسه‌لاتی نازهه‌بیهکان خیزان له کومار
کشانه‌وه و داشتن و دی کوماریش
راته‌وه‌ستان.

ئه گمار چاویک به میزوری کوماری
مهابادا بخشیته و دهینین که زوربی
ههه زوری هززو خیله کانی کورد به چهک
و چهکار و پارهی خزینه و پشتکرییان
له کومار کرد و زوربی سه روزک
هززه کانیان را بردو ویه کی پر له شنانیان
مهیه و شهريوری ۱۳۲۰ واته ۱۹۴۰ و
تا لایردنی رهذا شا، ئوانه له زیندان و
له مهتفا بیون و تهمنی پاش لایردنی رهذا
شا ئوانه توائیان بگریته و جیوشویتی
خزینه و به هممو توئانی خزینه و له گهل
کومار و شورشی کورد دا بیون، تاوانه
ئه گمار ئوانه به چاش له قلهلم بدرین،
ئه وهی که دزی سیاسه تی سوقتیتی
کاسایه تی قازی و دیبازه کهی بیون بھو
مانایه نینیه که پیاو خراب بیون. دوهه م
کوماری ئیسلامی ئیزان به مهیه سنتیکی
کالو پیغمبر ئو بـلـکـانـه بـلـاوـدـهـ کـاتـهـ وـ کـهـ
گـواـیـ کـاتـیـ خـزـیـ زـورـبـیـ سـهـ رـوزـکـ هـزـ وـ
کـاسـایـهـ کـاتـیـ کـورـدـ وـ دـهـ فـارـدـ اـهـ لـهـ تـیـ
ئـیـزانـ وـ دـزـیـ کـومـارـ بـیـونـ وـ رـیـمـیـ شـاـ بـهـ
زـورـ یـاـ بـهـ درـوـ ئـیـمـایـ پـیـ کـرـدـوـنـ،ـ کـهـ چـیـ
هـزـازـانـ بـلـکـانـهـ تـرـهـیـ بـهـ تـایـهـتـیـ لـهـ
سـهـرـ کـومـارـ مـهـابـادـ بـلـاوـیـانـ نـاـکـاتـهـ وـهـ

له تابلوی و وزارتنه کانی کومار، "دولتنه جمهوری کوردستان" نوسراوه، کومار خاوهنه دهله لاتیکی سرینه خو و نالا و سپای سرینه خو بوده

بیوون و هرچی شهرب و سمرکه و تینیش
هه بیووه هه بر بدھستی ئەوان بیووه و
زۇز جار و توموھ و جىكە له منیش زۇز
کس ئەم راستیيە دەزانن و نامەوی بىچە
ناو باسەكە. بەلام له كاتى بىرياردانى
سەركىرىدایتى كۆمار بازىلنى نەمر و
هاورىكائىنى لەبەرهى شەپەدىن و نەتەنیا
سەركىرىدایتى كورد له مەھاباد راویتى و
پېرسى پىن ناكا بىلگى ئاكا دارىيلىشى ناكەنەوە
كە بىريارىتكى ئەوتۇمان داوه، ئاكا دارىيلىشى
ناتاكەن تا ئىن و مانلاكائيان پاشەكىشە پىن
بىكەن و بەرامبەر بەچارەنۇسىيان بىن
لایەن دەبن و دەدرىيەن دەستى قەزا و
قەدەد

بارزانی نه مر بتو خوی بریار دهدات و ئاشه بیوو که پاش هردهس پیهپننانه خەمیارەکەی کۆکمار، ئەفسانەی - بارگریبیان دروست نکرد تا بەربازى سۆققیت بیوون کە من له پەرتووکەكمدا "بارزانی نه مر له هەندىنیك بەلگە و دیكۈمىتى سۆققەتىدا" (ھولىرىن ۲۰۰۳ لەو بارمهوه بە وزدى و بە بەلگە باپاس كەدودوه كە بارزانى دەورىيەكى بالاىي له ئاشتىكىرنەوهە سىرۇك ھۆزەكانىي كۆرۈر و راكيشانيان بۇ لایى كۆمار كىزرا بەرگرىي بارزانى و بارزانىيەكىن پاش هەرسەپەتنانى كۆمارى كوردىستان بەرامبەر بە هيئە سەركوتکەرەكانى ئىزدان نە تەننیا قەربەپووپى ئەو تراڙىدىيابا يە كەدودوه بەلكو وانىيەكى مىزۇۋىشى بە داگىركارانى كۆردىستان با، كە قەت لە بېرىيان نەچىتەوه و جوچە لەو ئەو بەرەرەكانىي بۇو بە هۆزى ئەۋەوهى كە هيئە سەركوتکەرەكانى ئىزدان شىكىستەكانى، ايدىدە مان، بىكەنە ٥.

پرسیان هندیک ده لین که ژماره یه کی زور له
 سه روزگ هوز و خیل کوره دری کومار بون و له
 تیزبروه پدیوه ندیان به دوته تی تارانه وه هبووه
 و پیشیرکیان بیو بچن بو پیشوای دوته تی
 نیزان، بچوچن نیوه چونه؟
 وه لام: یعنی لهم قسانه زور ده کرین
 ته نانه هندیک ده لین که پردی بزکانیان
 ته قاندوهه تووه بز ئوهه یارمه تی نه کات
 به هیزه کانی کزمار، یا هندیک ده لین
 که ژماره یه کیان داوای له دارادنی قازی
 ممحومه، ده که: و گهانک مقت ت.

نمک زاده هاکان و خلیج ویچی در
تاشکرایه له هه مو و لاتیک له ناو هه مو
که لینک خراب و خاس هه یه يا جاش و
باش هه یه يا دزئ سپرس ئەمە شتنکى
سروشتنیه به تاييختى له ناو كۈملەكاي
دو اكادوتۇرى ئىنە ئەم شتانه زۇرن
كۆئە. دو ژنابەقى و ترس و بىن باوهەرى
بە شۇرس "بە تاييختى ئەزمۇونى تالى
تىشكاشانى هەممۇ شۇرۇشەكانى كورد
و پارەي داگىركە رانى كوردستان ئەمانە

برسیار نهی هوی بدداخستی گه واندهوی
لوبای سورور له نیزیان بوق ناو خاکی یه کیتی
وقتیت چی بورو؟
نمایم: خزی به پیش پیمانی سین لایه نی
بیوان ئەمبیریکا و سوچیت و ئینگلیز دیوایه
ماوهی شەش مانگ دا پاش تەواوبۇونى
مەری جىھانى دۇوھەم دەولەتانى نازىپاراد
نېزەكانلى خۆیان له نیزیان بېھەندەوە دەردەوە،
مەرەرای ئۇوهی سۆقىت ھاوسىتى نیزیان

رو و بردنده ده رهوده هیزدکانی له نیزان
اسانتر و نزیکتر بیو، ده بواهه سوقیت
شتر ئەمریکا و ئینگلیز هیزدکانی خۆزی
ئاتنه ده ری، بەلام نەبید و ئۇوه بیو ھەرا
ھوریاییکى زۆر لەم بارەدە کرا و تەنانەت
م کیشە يە بىرىدە رېنگخوارى نەتەوە
كىگرتۇوهكان و ئەمریکا و ئینگلیز
وشارىيکى زۆریان خستە سەر سوقیت و
مەرئەنجام ناچاريان كرد هیزدکانی بىاتە
ھەری و سوقیتھیچ بیانو یا پاكانەيدىكى
زەھىشتەنەوە سوپاکى لە نیزان ناما،
چەچى ئەمریکا و ئینگلیز پىش ماۋەدى
يارىكراو هیزدکانی خۆزیان له نیزان بىرە
ھەری بەلام ھىشتەنەوە سوپاکى سوور لە
نیزان تەنبا يۈرە بۈرە بۈرە كوشار بخاتە
سەر ئیزان تا پەيمانامە دەھىتىنلى
ھەوتى باکورى ئیزان لەكەل سوقیت

فریاد کیا کہ میرے بھائیوں کو اپنے بھائیوں کے لئے کوئی خوبی نہیں کر سکتے۔

برسیاں: یا یہ پیٹی نہ شناختی کہ تا نیستا
بیویات دینہ وہ یا نوسرائون گوایا قازی محمد
نیوی کردودھتہ قوریانی شاری مہابايد یا بو
دھوہ بو کہ خوین نہ ریت و تا دوابین ھے ناسه
گھے نیان بیت، بچوئی نیوہ چیہ؟

دھلام: کس نہ نہ وہ دم و نہ نیستاش
گھل نہ وہ نہ بوروہ کے خالکی تیکڑشہری
مہابايد تو روشنی زیانی گیانی و مادی
بیت۔ وہک پیشتریش و تم من دڑی
شہری جبھی بی بوم و مہبہ ستم
وہدیہ کہ بلیم کس لہگل نہ و بچوونہ
بیوہ و نبیہ کہ مہابايد با ہے، شا، نک

بررسیان دوری بارزیانی هه برتری خو
ددهسته و دادنی سه رکده کانی کومار چی بوو؟
و هم: و هک ده زانین هیزی بارزانیکه کان
ما بلینن کورده کانی باشونو، له وانه
به فسنه ره کانی کورد به سه رکدایه تی
بارزانی تمز دوری سه رکدیان له
یکه تان و پاراستنی کومار بینی و هر
دوان بون که له به ره کانی هرمه پیشه و

نیز بایویه سهر نازد ریابیجان که به
خوه و تواوی کاربوده مستانی و زمن و
وقتی و ملکوری نازه‌ری دهن و ناهیان
برد له ده سلاطی شو شارانه بشدارین،
من به لکه‌ی زورم به دسته و هید له
سهر نئم پهیمانه که بلاویان ده کمه و
پر قوتستی خزی دزی نئم پهیمانه
انه‌گه یاند به لکو رو نکردن و هید کیشی
م باره و بلانه کرد و دوته و.
هه ولدانی ناوه که مه‌هایاد به تارنه و
استریت و اته دسته لکرتن له شاره کانی
کی کورستان و هک و زمنی و خزی و
که که و هست.

له سه رکردهای تی کومار یا حیزبی
بمودکرات خلکی ناوچه کانی کورستان
هک سنه و کرامشان و ... هند
شدادرانه کراپوون، تهناخت نه له روزی
اگه باندنه کومار بانگ دهکرین و نه
شتریش هردوها سه و گردایه تی کومار
جاريک هوئی نهادوه نویتري
حیزبی حکومی خوی بز نه و ناوچانه
تریت.

لام: بهلی شتی و این سه رون زور و ووسراوه و ده تریت که دوره له ژیک و راستیه وه و هنیا بز پینه کردندی پیاسه تی چووت و نامه قانه سوچنیه. هندیک دلین سوچنیت لهو سرده مهدا یهنه په ریاوه سه ز کورد و نازه ری و هد، چونکه به هزی شه بروه تووشی پیرانی ئابوری و ویرانی ببوا و ... ند.

هک ده زانن سوچنیت، تمواوی ئه و روپای تا زهله لات داگرد و سنبای، خی، تا

روزگاری دانیشمندان و شرپی خوشی
لش رووختانی یه کیتی سوچیتیش له و
للانه هیشتاده و هر له ولی بون.
له و للانه رژیمی سره به خوزی "واته
هستمه می سوچیتی" هینایه سه ر کار
هه پرهشه و گزشار و بزمی ثابتومی
ز له ولی کاریگر نه بورو، واته بز له ولی
سوچیتی نه ترساند، به لام له نیازان ترسا.
هر واش سه بارهت به وهی که سوچیت
و سردهمدهدا تووشی قیدرانی ٹابوری
کاولکاری بیو، هر له و کاتدا به چه ک
به دراو و یارهاتی تر پشتیوانی له
ژیمه کانی شور و پای شهررقی ده کرد
کچچی له نیازان تنانهت ده چه که
رسه که به کورد و ژاوهزی دابوو لئ
هر گرترنده.

ههمه هم سووکایه‌تی ببو بز خودی
قازی و هم بز گله کورد، له لایه‌کی
تر میکانیزمی خز به دهستونده‌دانه‌که بهین
نهوی بهلهکه یا نوسراویک له نیوانیاندا
ههیبت، بز وینه تمنانه پاراستنی ڈیانی
سه رکرده‌کانی کزمار دهبوایا مسزکه‌ر
کرابایا، من نهمه‌ی که دهلم مه باستم
نهو نهیه که کورد له سه رده‌مداد شهربی
جه‌بهی لئی کردیا، بهلکو دهکرا شهربی
پارتیزانی پکریت نهوش ٹهکه‌ر نهکارابایا
دهتوانرا خویان لابدنه و سالهای دهیاتونانی
له و شاخ و چیایانه‌ی کوزدستان مبانوه
یا پهنه‌باره‌ری ولاتیک بوایا و بهو چهشنه
نه سه رکرده‌ایه‌تی کزمار و حزب و اته
بنوتنه‌وهی کورد تووشی کارهسات
دهبوو و بهین سه رکرده و کادری
سیاسی بز دریزه پیدان به خه‌باتی گله
کورد، نهده‌مالیه‌وه:

من زدز جار نه م پرسیاره له خۆم
کردووه، که بچوچی کزمار را که یندران.
به لام به رگری لئن تەدهکرا و، وايدابنین،
رژیعی تیزایش هیرشی نه کردبایه
سەن، به لام دەنی تو هەر دەم ئامادەی
روویه رووبوونه و یا به شیتیه یک له
شیوه کانی تر بیت، کەر چى له مىز بۇو
کە تىزان نیازى هیرشی ھەيە و سۈقىت
پاشتى له كورد كردووه.
ئىستا جىنى ثەۋە نىبە له سەر بەلگىيەك
بودۇم کە ئىنگىلەز و ئەمرىكى باز چارەسەرى
كىشى ئەلاني نا فارس ئاراستەيان
کردىبو روژىمى تیزایان نا چارەدە كە
جىبەجىن بىكەت، به لام دۈزايىتى سۈقىت
و خىزى تودە دىرى ئەم كەللىيە و خۇ
بەدەستە وەدانى بىن قەيد و شەرتى سەرانى،
كورد ئەم كەللىيە و اۋارى لئن هيتنىرا.
پرسیار: ھەلە كائى سەركەدالەتى كۆمارى
كۆرسەستان لە روانىكى ئۇيۇمۇ چى بۇون؟
مۇلۇم، ئەن دەمەن، مەكتەپ تەنبا ھەلە ئەندىمەن

- پیداگرتون یا چه خنکردنیکی زور له سهر و توپویژه کانی له گهال دهسه لادنارانی تاران که هیچ کامیان ڻنجامایان ٿببو و، ٿئم و توپیزائنهش زور دریڙ خایهں بون.
- هول نهادن بُز ٿازا ڌارکدنس سه رده دشت

و سه قز و بانه و ورمن و خیز و ماکز
و سه لمامس و قوقورو شاره کانی تری
کوردستان. و هک ده زانن مهاباد له
زیگانی ثو شارانه و دوری گیرابیو.
واته له گهار زدا بیو. بیو غنی هیزی
دوڑمن به تایبیت له سه قز و بانه و
سه رده داشت، هه رده و مهترسی زد ریان
له سه رههاباد همیو سه رههای ثووهی
به دریزایی تمهمی کومار، هولیکی زدر
درا که نعم شارانه ش تازا بکرین به لام
سه رکردایه تی کومار تاهیلیت، تازا کردنی
ئم شارانه چهند ئنجامیکی باشی
به دواوه ده بیو، لا بردنی یا نه هیشتنتی
ثو مهترسینانه که له سه رههاباد
بیو، به ده سخت خستنی چه که و ته قمه منکی
زور، فراوان کردنی سنوره کانی کومار
که هم له باری ٹابووری و کومه لایه تی
و سیاسی و هک اکشنان، ئنسان

و سیاستی و دک رایستی کیستی
لہ شکری بز پاراستنی کومار لہ لایکی
تر سہرکاریاٹی کورد به دھستنکی
پڑھو و اونه به قورساییکی تروهه لہ گل
تاران و توریز دھکه و تھے و توبیز.
• پیداگرتن لہ سر دؤستیاٹی و براۓتی
کورڈ و ٹازہ ریابیجان لہ کاتنکا همیشہ^۱
لایمنی ٹازہ ریابیجانی ٹو پھیمانہ نیوان
ٹازہ ریابیجان و کوردستانیان دھخته ڑیز
پیئن، وہ کٹوھی کہ تھے نیا لہ گل تاران
دھکوتنے تو تویڑ و پھیمانیان مژردہ کرد
کہ لہ بھندیک لہو ریککھتھی نیوان
تاران و تھوریز دا هاتووہ کہ سنوری
ٹازہ ریابیجان بربیتیہ لہ نوستانہ کانی
پاریزکا ۳ و ۴ . و اونه ٹازہ ریابیجانی
رڑھتاوا کہ بھشیک لہ کوردستانه،

با له يادی شهست ساله‌ی راگه‌یاندی کۆماری کوردستان "مه‌هاباد" و هه‌ره‌سەینانه کتوپرەکه‌یدا هه‌موو دەسکەوت و کەموو کووپریه‌کانی بکەینه وانه بو داھاتوو!

ثالیا ریگهیک شیاوتر و باشتر لهو ندهبو؟
وهلام: تهنيا مانهوهی کزمار باشتر تهسلیم
ببونی تهورین، بی دهنگی بهره‌ی هیزه
سیاسیه‌کانی ئیزان سه‌باره‌ت به هیزشی
سوپای ئیزان، بی دهنگی سوچیت و
گلهیک هزی تر، بهلام سرهارای ئه‌مانه
هموویان من پیم وايه که تاکه ریگایه‌ک
که ندهده بوایا سرهکردايه‌تی کومار له
پیشی بگری، ئاثو ریگایه بیو بجه تاییه‌تی

سرهنگ کوزماری گلهیک بیت و خلهیک
ئۇ شاشانازیه يار خوشەويسىتىيە پىنى
دايىت واتە نازناناۋى پېشىھوا و، بچىت
بىز پېشىۋازى ئەفسىرىنېكى بىن دايىك و
باوک واتە "ھۆمایۇنى" كە دەستورى.
پىن دراوهە كۆمەر و سەرکىرەكەنائى لەنانو
بىبات و پېشى ئەوهى كە قازى موحەممەد
خۇى دوو جار بچىتە پېشىۋازى سۈپاپاي
ئىران دەستتەيەكى. نۇيتەرالىيەتى بۇ خۇ
بەدەستتەوەدان دەتىرىت واتە ئەگەر
برىارى خۇ بەدەستتەوەدان دراوهە، نە
دەبۈلپىيا سەرەزك تۈمەر واتە قازى موحەممەد
و سەرکىرەكەنائى تىر چەن بۇ دەربىرىنى خۇ
بەدەستتەوەدان، يەلكو دەكرا نەفەرلەك يَا
دەستتەيەكى نۇيتەرالىيەتى بىتىرىدىرىت كە لە
ئاستى فەرماندەكەنەكى سۈپاپاي ئىرمان واتە

وردي له سهري بدويم به لام پيوسيسته
بلئم که تور رووداوا و شورش و رايپرين
له دنيادا همه يوه و همه که يا به ناوی
کوسایيكته يا شار يا روز يا مانگ ثاو
دهيرين، يز وينه کوموني پاريس، نيمه
بز خزمان وينه زدرمان لهو بارهوه
همه يز وينه شورش شيخ عوبيهيدولا.
شورشي شيخ سه عدد، شورشى ئاگرى
”تازارات“ و شورشى بارزان و ... له
کاتيکدا همانه هه موبيان يوز رگاركىدى
گۈلەن نيشتمانه كەما: يەھەدەيان وينه،

یه کم سرفیت که نه تمنی پشتی کزماری
بردا بهکو داوایشی له سرگردایتهی
کزماری کوردستان و ژازهربایجان کرد
که دهست له بهره زگانی و پارهستنی
دهستنکوه کانی هر دو گله
ژازهربایجان و کوردستان بردنهن.
دوهم ئامریکا و ئینگلیز و هک هاندەر
و پشتویانی رژیئنی شا که بیعنی نهوان
زور زەھمات ببو روژیئی ئیران بتوانیت
پەسەر کورد و هێزە بەرهە لستکاره کانی
ئیراندا سەرگەویت ئەمەریکا و ئینگلیز
جگە له چەک و تەقەمنی و یارمەتی
دراوی روپیژکاری له شکریشی به ئیران
دا.
سیئەم سەرگردایتهی ئەو سەردهمەی
کورد ئامادەی رووبەر ووبەنەوەی
روباوەکان نەبۇو واتە زۆر لواز و بى
توانما ببو.

پرسیا: نه توانن له سو دمو روی سوقیت لهم
بارهوه روئکردنه وی زیاتر بدهن؟
وغلام: به پیش ریکه و تی قه وام و ستالین
له سه ره ده رهیتانی نه ووتی باکوری ئیران
کیشی ئازه ریایجان و کوردستان وک
کیشیه کی تاوخزی ئیران له قه لام درا،
واته قه وام بیلیتی له سوقیت و هرگزت
یا مرجی بز سوقیت دانا" که تابی له
کیشی ئازه ریایجان و کوردستان دهست
تیوه ردان بکات.
له لایه کی تر سوقیت چهک و تقهمه‌منی
قورس وک توب و هاوون و دزی
ثانکی که به کورد و ئازه‌ری دا بیو لو
و هرگز ته تووه، له لایه کی تر پیشه و هری
و سرکردنه کانی ترى ئازه ریایجان
چهند جار داوا له سوقیتیه کان ئه‌کهن که

کورد دواوی مافی خۆی دهکات و له
و توییزه کانی سه رکردایه‌تی کوماریش
له کەل کاربە دەستانتی تاران" دیاره که
ئەم کوماره کوماریتکی خودمۇختارى
ئۆزتۇنمييە".
هاودىزی لهم بارهوه زۆره له کردەوه
و دەربىرنى سەرکردایه‌تی کورد.
بەلام لەھوی کە سنۋوزى کوردىستانى
رۇزەھەلاتى کوردىستان" دیارى ئەکراوه
له ياسابىي بىنچىنېي ئیران" قانونى
ئەساسى ياد دەستقور" مافی نەتەوە کانى
نا فارس سىسەگەر ئەکراوه و لهم
بارهیشەوە هاودىزی زۆره. هەر چونىك
بیت من جیاوازىيکە لە نیوان بەکارهیتىنى
کومارى کوردىستان ياخىن ئەمە بايد
نابىيم، کومارەکە له لووي واته له مەھابار

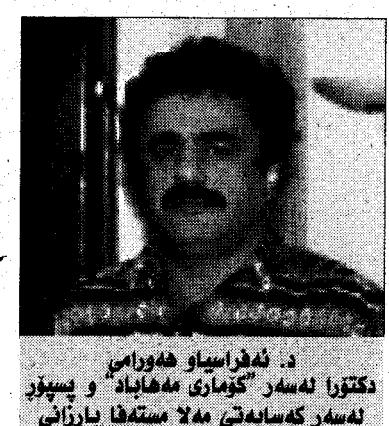
له دوو روژی داهاتوودا، يادی 60مین سالاروژی يه کنم کزماری کوردستان، دهکمهنهوه، لهو کاتندا، که سه روهري و ئالا و سرهبه خوبى خاک، و لاتمان بيرديتەوه، له همان کاتدا، يادى هلوش شاندنهوه و له ناوچوونى ئەم کزماره، دەمانخاتوه گزمى خەم و زياتر له نېو سەدە شەر و كوشتار و مالويزانى كەلى كوردمان دەخاتە بەرچاو.

كۆمارى كوردستان چۈن دامەزرا؟ بۆ خۇرى رانەگرت؟ كى بەرپىسيار بۇو له رووخانى؟ و كۆمەلەنگ پېرسىيارى دىكەش، كە تا ئىستا مىۋۇنووسان و رۇشنىيان بە گشتى و رەشىزكى خەلکىشى بە تايىھى سەرقال كەردووه، بۆ تىشكى خستتە سەرم ئەم بابەتە مىزۈوپەيە كرنگ، بە چاكىمازىنى لەگەل يەكتەن كە پىسىزەكانى ئەم بوارەدا، بەرپىز د. ئەراسىياو ھەورامى و توورپىزىك ساز بەكەين.

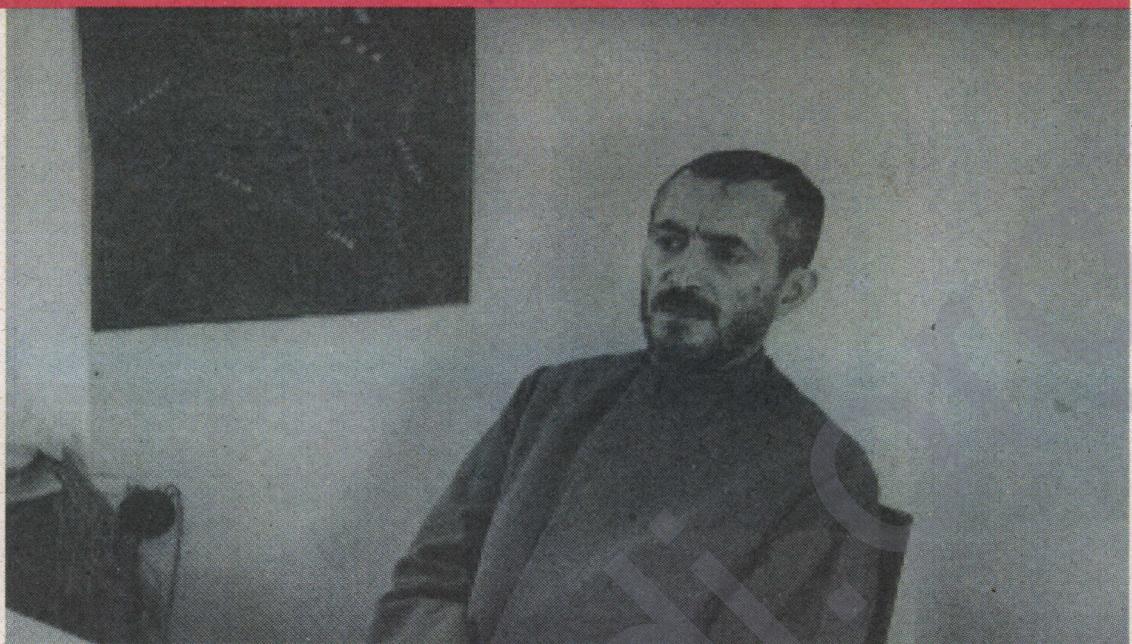
سېينارىيى رووداوهكانى رۇھەلاتى كە، سەستان تا، اكە ماينىن، كە ما،

کۆزماری کوردستان (مهاباد) رووداویکی گرنگه له میژووی گەلی کوردا و دەپن ياد و رىزى لىن بىگىرىت
هەرەس هەيتانى كۆزمار ١٩٤٧-١٩٥٨ء پەيووندى ئىۋان تازەرباچان و كوردستان
لە سەرددەمىي كۆمەن و ئۇۋۇزىڭە كانى قازى مەممەد لەكەل تاران
و لایەنەكانى تر، كۆمەلە بەلکە و دىكۈمىتىش له سەر
كە مار، كە دەستان، و ... هەندى.

د. نظری اسیا و هدایتی
دکتوراه سهار "کوماری مهادا" و پیشو
له سدار که ساخته تی هملا مستعدی ندارانی

Pîroz bêt 60emîn salî damezrandinî yekem Komarî Kurdistan!

Şeva Kurdi
شمو ناهمنگی شامسته مین سالقەمگىرى
دامەز زاندى كۆمارى كوردىستان
Bir anıma 60 salvegera Komara Kurdistan

حىزبى ديموکراتى كوردىستانلى ئۆزان
نالمالىا
كۆمەتس

برىئەت و شۇنىڭ چىپىسى 21 ئىل 2006/1/21
Berwan Nemi 21/1/2006 deemejinde 17:00 - 24:00
Adres: نازونىشان
Technische Universität Darmstadt
Karolinenplatz 9
64287 Darmstadt
info: 0176 23509084 • 06151 / 1598555
Bilgi: 15 ئەندىم بىلگىزىرى سىل، 5 ئەندىم بىلگىزىرى سىل (7 - 14 - 14)
Bilgi: 15 ئەندىم بىلگىزىرى سىل، 5 ئەندىم بىلگىزىرى سىل (7 - 14 - 14)
بە هونەرمانىدى
Bi hunermandi
گۈرۈش، مۇھىمەتلىك بىلگىزىرى سىل، 5 ئەندىم بىلگىزىرى سىل (7 - 14 - 14)
بە هونەرمانىدى
Bi hunermandi
Gropus Moustapha Nas bi hunermandya
Heikewit Nuri & Newroz Mehmet
Gropus Moustapha Raja Alimani - Kardia
(Viaducten) Mit Sewan

COPI

Ba le yadî 60 saley rageyandinî Komarî Kurdistan û hereshênanê kitûpirekeyda hemû deskewt û kemûkûryekanî bikeyne wane bo dahatû!

Laperey 2

كاردانه وەكانى يارى كردن لەسەر
منداان .. ئەم پرسە لای كورد و
لە كوردىستان..

• نەبۇونى يەرنامەي زانستى و دروست لە⁴
سيستمى پەروەدىي خۇينىدىن كوردداد دەربارەي
ياريىكىن، خاتى دەسىپتىكى گرفتە كانە
لاپەرەي

غازى حەسەن
بە يەكىرتەن... هەر يەكىرتەن و
يەكىرتەن، يەكىرتەنمان! لاپەرەي ٦

قىنوس فايەق
يەكىرتەن وەي ھەردۇو ئىدارەي كوردى
داواكاريەكى جەماوەرى يان گەرەوبىكى
سياسى بۇو!! لاپەرەي ٦

لە رەشىفى ھونەرمەندانى كوردىستانە وە..
ھونەرمەندى شىۋەكەر فايەق نورى
لاپەرەي ٧

دیدارىك لەكەل ھونەرمەند ئائىنور دۆكەن
لە ھىچ شۇينىك نەمبىيىبووه ستارانىيىزى
وەك لای خۆمان ھىزىا و پىرۇز بىت
لاپەرەي ٧